

**5^ο Τακτικό Συνέδριο
του Συνασπισμού της Αριστεράς, των Κινήματων και της Οικολογίας**

ΘΕΣΕΙΣ της ΚΠΕ

**Μια νέα ελπίδα για την Αριστερά
Μια νέα αυτοπεποίθηση για τον ΣΥΝ
Ένα πιο σύνθετο πολιτικό τοπίο**

I. ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

1. Προοίμιο

Το πολιτικό τοπίο που διαμορφώθηκε μετά τις τελευταίες εκλογές εμφανίζει σημάδια έντονης κρίσης αφορμή της οποίας υπήρξε η σχετική ήττα που γνώρισε το παγιωμένο πολιτικό σύστημα του δικομματισμού. Η εξαιρετικά σύντομη προεκλογική περίοδος, όπως διεξήχθη εν μέσω των μεγάλων πυρκαγιών, απέκρυψε όλα τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα και τις ευθύνες της Κυβέρνησης, ανάγκασε τους περισσότερους πολίτες να ψηφίσουν με γνώμονα ιστορικά διαμορφωμένες «συμπάθειες», αλλά έκανε και αρκετούς να αναγνωρίσουν το πού έχει οδηγηθεί η χώρα από την πολιτική των δύο μεγάλων κομμάτων και να τους στρέψουν τα νώτα. Η κρίση εκδηλώθηκε τόσο στο ΠΑΣΟΚ, μετά την εκλογική του ήττα και τη μείωση των ποσοστών του, όσο και στη Ν.Δ. με την επισφαλή κοινοβουλευτική πλειοψηφία που της απέδωσαν οι κάλπες. Ήδη εμφανίζεται πως η κρίση αυτή δεν θα «συνετίσει» την Κυβέρνηση αλλά, αντίθετα, θα οδηγήσει τις επιλογές της προς συντηρητικότερες κατευθύνσεις.

Η μείωση των δυνάμεων του δικομματισμού οφείλεται γενικότερα στη δυσφορία και αντίθεση των πολιτών της χώρας στη νεοφιλελεύθερη πολιτική που εφάρμοσαν αταλάντευτα οι προηγούμενες κυβερνήσεις της Ν.Δ. όπως και στη ποιότητα της αντιπολίτευσης που άσκησε η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Στην ίδια κατεύθυνση συνέβαλαν σημαντικά ο ΣΥΝ και ο ΣΥΡΙΖΑ με την ουσιαστική συνεισφορά τους στην ανάπτυξη σημαντικών κοινωνικών αγώνων και πολύμορφων κινήματων, όπως και με την ουσιαστική αντιπολίτευση που άσκησαν μέσα και έξω από το Κοινοβούλιο. Πολύτιμο κοινωνικό δυναμικό έχει αρχίσει έτσι να απελευθερώνεται και εξακολουθεί να απελευθερώνεται. Ωστόσο η αντίθεση στον δικομματισμό συνολικά δεν έλαβε εκρηκτικές διαστάσεις: παρά τη μείωση των ποσοστών του λίγο κάτω από το 80%, ο δικομματισμός, στηριγμένος όπως είναι σε μεγάλα και ποικίλα συμφέροντα, παραμένει ισχυρός και ετοιμάζει την αντεπίθεσή του. Ο νέος εκλογικός νόμος που ετοιμάζεται συνιστά εύγλωττο παράδειγμα.

Το αποτέλεσμα των εκλογών και η νέα συγκυρία που διαμορφώθηκε ανοίγουν μια νέα ελπίδα για την Αριστερά γιατί δείχνουν πως το πλέγμα συμφερόντων που κρατά καθηλωμένο το πολιτικό μας σύστημα, δεν είναι ανίκητο. Ανοίγονται δυνατότητες να ασκείται αποτελεσματική πολιτική όχι μόνον ενάντια στις δυνάμεις του δικομματισμού αλλά και εντός

των τειχών του, με την ορατή προοπτική να ανατρέπονται συντηρητικές πολιτικές επιλογές και να διαμορφώνεται ευνοϊκότερος συσχετισμός δυνάμεων υπέρ των εργαζομένων, των ανέργων και των αποκλεισμένων, υπέρ των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και της περιβαλλοντικής προστασίας.

Η παραπέρα αποσταθεροποίηση των πολιτικών δυνάμεων του δικομματισμού θα επέλθει από τη δράση του ΣΥΝ, του ΣΥΡΙΖΑ και της Αριστεράς συνολικά, από την ενεργοποίηση δυνάμεων του ευρύτερου σοσιαλιστικού και οικολογικού χώρου και κυρίως από την ενεργό αντίσταση όλων όσοι συνειδητοποιούν ότι για την δεινή θέση στην οποία έχουν περιέλθει από οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική και πολιτισμική άποψη την τελική ευθύνη έχουν οι πολιτικές δυνάμεις του δικομματισμού με την αντιλαϊκή νεοφιλελεύθερη πολιτική που εφαρμόζουν.

2. Ο ΣΥΝ και ο ΣΥΡΙΖΑ

Η Αριστερά στο σύνολο της κατέγραψε σημαντική ενίσχυση των δυνάμεών της στις τελευταίες εκλογές. Ο ΣΥΡΙΖΑ αύξησε τη δύναμή του πανελλαδικά κατά περίπου 60% κυρίως γιατί κατόρθωσε να αντιστοιχίσει τον πολιτικό του λόγο, τις πολύμορφες παρεμβάσεις του και τις συγκεκριμένες προτάσεις του με την ενεργό εκ των έσω συμμετοχή του στα κοινωνικά κινήματα που αναπτύχθηκαν στη βάση των μεγάλων προβλήματων που αντιμετωπίζει η χώρα.

Αυτό σημαίνει πως η ενίσχυση των δυνάμεών μας δεν ήρθε τυχαία. Από το 4^ο Συνέδριό του μέχρι σήμερα, το κόμμα μας κατόρθωσε να καταστήσει απολύτως διακριτό το αυτόνομο πολιτικό του στίγμα έτσι ώστε ο ΣΥΡΙΖΑ να αναδειχθεί, παρά τις μικρές του δυνάμεις, στη μόνη ουσιαστική αντιπολίτευση στη Κυβέρνηση της Ν.Δ. μετατοπίζοντας το βάρος της δημόσιας συζήτησης στα πραγματικά κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα. Παράλληλα, το κόμμα μας, μαζί με τη νέα γενιά των συντρόφων και συντροφισσών της νεολαίας του, συμμετείχε καθοριστικά ή ενθάρρυνε με πολιτική ανιδιοτέλεια τόσο ιστορικά κινήματα, όπως το εργατικό, το αγροτικό και το φοιτητικό, όσο και κινήματα πόλης ή αυτόνομες δημοτικές κινήσεις, κινήματα με άξονα το περιβαλλοντικό, το φεμινιστικό, το μεταναστευτικό, τα ατομικά, πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα, την καταστολή ή τις διακρίσεις και βεβαίως το κίνημα κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης. Η εκλογική επιτυχία του ΣΥΝ και του ΣΥΡΙΖΑ, που ήρθε μετά τη σχετική επιτυχία των ίδιων δυνάμεων στις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές, οφείλει πολλά στο κίνημα ενάντια στη νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση, στα αντιπολεμικά και αντιρατσιστικά κινήματα, στα κινήματα με κέντρο την παιδεία ή την αυτοδιοίκηση, σε όλη την κοινωνική κινητικότητα που ξεδιπλώθηκε. Σημαντική στιγμή αυτής της πορείας υπήρξε η οργάνωση του 4^{ου} Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ και η διαδήλωση περισσότερων από 100.000 αγωνιστών στην Αθήνα.

Η πολιτική και οι παρεμβάσεις τόσο του κόμματός μας όσο και του ΣΥΡΙΖΑ εστιάστηκαν ιδιαίτερα στα στρώματα που πλήττονται από τις νεοφιλελεύθερες καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις. Προσπαθήσαμε να απευθυνθούμε σε εκείνους που οι αμείλικτοι σήμερα κανόνες της αγοράς τείνουν να θέσουν εκτός κοινωνίας, σε εκείνους που υφίστανται την κοινωνική ανασφάλεια και την εργασιακή περιπλάνηση, στη γενιά των 500 ευρώ, στη νεολαία της αμφισβήτησης. Έτσι ο ΣΥΝ και ο ΣΥΡΙΖΑ συγκρούστηκαν κατά μέτωπο με την πολιτική της λιτότητας, της φτώχειας και της ακρίβειας, με τις προσπάθειες ιδιωτικοποιήσεων κάθε δημόσιας περιουσίας, με την συνεχιζόμενη λεηλασία των ασφαλιστικών ταμείων. Επιπλέον, ΣΥΝ και ΣΥΡΙΖΑ είχαν καθημερινή, συστηματική και

έντονη παρέμβαση σε όλα τα ζητήματα που αφορούν το περιβάλλον με την παράλληλη κατάθεση εναλλακτικών προτάσεων κάποιες από τις οποίες κερδίζουν έδαφος.

Ο ΣΥΝ και ο ΣΥΡΙΖΑ συμπαρατάχθηκαν με όλες τους τις δυνάμεις με το κίνημα μαθητών, φοιτητών και διδασκόντων για την αναβάθμιση της δημόσιας και δωρεάν παιδείας και στις τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Είναι και δική μας νίκη η ουσιαστική αποφυγή της αναθεώρησης του άρθρου 16 του Συντάγματος όπως είναι και δική μας επιτυχία η πλήρης απαξίωση του λεγόμενου «νόμου-πλαίσιο» για τα Πανεπιστήμια, απαξίωση στην οποία συνέβαλε και το «αντινομοσχέδιο» που παρουσίασε ο ΣΥΡΙΖΑ στη Βουλή.

Μπορούμε να πούμε γενικότερα πως η πολιτική που κατορθώσαμε να υλοποιήσουμε τα χρόνια που μεσολάβησαν από το προηγούμενο Συνέδριό μας κινήθηκε πιο θαρραλέα στην κατεύθυνση της σύγκρουσης με τα κατεστημένα συμφέροντα και τις δυνάμεις του νεοφιλελευθερισμού, περισσότερο κοινωνικά και κινηματικά, αλλά και ταυτόχρονα περισσότερο προγραμματικά, καθώς επιχειρούσαμε πάντα να προτείνουμε τις δικές μας εναλλακτικές λύσεις σε κάθε μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα, λύσεις που στηρίζονταν στις πραγματικές κοινωνικές ανάγκες και συνομιλούσαν απευθείας με τους αντίστοιχους κοινωνικούς αγώνες.

Στο ίδιο χρονικό διάστημα το κόμμα μας προσπάθησε να συμβάλει στη συνεργασία και την κοινή δράση των δυνάμεων της Αριστεράς, όχι πάντα με επιτυχία, χωρίς ωστόσο η ευθύνη να βαρύνει αποκλειστικά εμάς. Συνεισφέραμε αποφασιστικά στην αναζωογόνηση του ΣΥΡΙΖΑ και προσπαθούμε να υλοποιήσουμε αποφασιστικά τη πολιτική συνεργασία μας με όλες τις συνιστώσες του. Έχουμε μάθει --και μπορούμε να μάθουμε καλύτερα-- να συνεργαζόμαστε, να συνομιλούμε, να ακούμε, να πείθουμε. Η δύσκολη εκλογική μάχη δόθηκε από κοινού με όλες τις συνιστώσες του ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και με όλες τις απόψεις ή διαφορετικότητες του ίδιου του ΣΥΝ, σε κλίμα συσπείρωσης και πραγματικής ενότητας, χωρίς οι διαφορές να σκιάζουν κατά κανένα τρόπο τον κοινό σκοπό. Βέβαια το θέμα της ενότητας της Αριστεράς απέχει πολύ ακόμη από το έχει ολοκληρωθεί. Έτσι συνεχίζουμε να επιδιώκουμε την άρση του πολυκερατισμού της σε συνδυασμό, πάντοτε, με την ενοποίηση του κατακερματισμένου κόσμου της εργασίας.

Η εικόνα του ΣΥΝ και του ΣΥΡΙΖΑ που ανέδειξε ολόκληρη αυτή η πορεία έγινε ελκτική. Χάρη σε αυτή την έλξη εμπιστεύθηκαν και ψήφισαν τον ΣΥΡΙΖΑ ο κόσμος των κινημάτων κατά του νεοφιλελευθερισμού, η «γενιά του άρθρου 16», οι απασχολήσιμοι των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ, οι άνεργοι, οι στρατιές των 500 ευρώ, τα θύματα της κρατικής καταστολής, εκείνοι που ασφυκτιούν από τη συρρίκνωση των ατομικών ελευθεριών, τη ξενοφοβία και το ρατσισμό. Όχι όλοι βέβαια, αλλά, δεδομένων των συνθηκών, αρκετοί. Τον ΣΥΡΙΖΑ εμπιστεύθηκαν και ψήφισαν ακόμη αριστεροί και προοδευτικοί πολίτες με άλλες κοινωνικές αναφορές, ένα ιδιαίτερα αξιόλογο μέρος της Ελληνικής κοινωνίας, εκείνοι που θέλουν να ξαναποκτήσει η Αριστερά ουσιαστικό ρόλο στο πολιτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι. Αυτοί και εκείνοι βρήκαν στον ΣΥΝ και στον ΣΥΡΙΖΑ το πολιτικό φορέα που ανταποκρίνεται --πάντοτε λιγότερο από όσο θα επιθυμούσαμε-- σε αυτήν την ανάγκη.

Το αποτέλεσμα των εκλογών μας ικανοποιεί. Αυτά για τα οποία αγωνιστήκαμε με επιμονή και υπομονή, αυτά που αποφασίσαμε στο προηγούμενο Συνέδριό μας και προσπαθήσαμε να πραγματοποιήσουμε, αρχίζουν να βρίσκουν πραγματική ανταπόκριση. Προικιζόμαστε έτσι με μια νέα αυτοπεποίθηση μπροστά στις δύσκολες συνθήκες που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε και δικαιούμαστε να είμαστε λελογισμένα αισιόδοξοι.

3. Οι πολιτικές δυνάμεις στο νέο τοπίο

α. Η Νέα Δημοκρατία

Όσο διάστημα κυβερνά τη χώρα, η ΝΔ συνεχίζει και εντείνει τη νεοφιλελεύθερη πολιτική των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ που διαδέχθηκε. Μολονότι συγκρούστηκε μετωπικά ουσιαστικά μόνο στο χώρο της παιδείας, όλες οι παρεμβάσεις της --αλλά και οι συνειδητές παραλείψεις της-- συνεισέφεραν σημαντικά στην αποδυνάμωση των εργαζομένων και ιδιαίτερα των νέων, απαξίωσαν παραπέρα το κοινωνικό κράτος προς όφελος ιδιωτικών συμφερόντων σε κρίσιμους τομείς όπως η παιδεία και η υγεία, προχώρησαν στο ουσιαστικό ξεπούλημα της δημόσιας περιουσίας, σύσφιξαν τις σχέσεις της με ισχυρά κερδοσκοπικά κεφάλαια που έκαναν έντονη την παρουσία τους τα τελευταία χρόνια, άνοιξαν νέα πεδία στο κέρδος αδιαφορώντας για την καταπάτηση των ελεύθερων χώρων και την καταστροφή του περιβάλλοντος ενώ παράλληλα εισήγαγαν στον δημόσιο τομέα τις αντιδημοκρατικές μεθόδους του ιδιωτικού.

Η οικονομική πολιτική της ΝΔ παρέμεινε σταθερά προσηλωμένη στη μείωση του χρέους και στη συγκράτηση του πληθωρισμού, ακολουθώντας πιστά τις κατευθύνσεις που ορίζει το Σύμφωνο Σταθερότητας. Έτσι, η μισθολογική πολιτική της στο δημόσιο τομέα επιδίωξε τη συρρίκνωση του μισθολογικού βάρους του κράτους και οδήγησε στην ουσιαστική μείωση των πραγματικών μισθών και συντάξεων. Η φορολογική πολιτική συνεχίζει να ενισχύει σκανδαλωδώς τους οικονομικά ισχυρούς, μειώνοντας κατά 10% τη φορολογία κερδών και μερισμάτων και αυξάνοντας παράλληλα τους έμμεσους φόρους (ΦΠΑ, τσιγάρα, καύσιμα, κλπ). Οι δαπάνες του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων μειώνονται σταθερά ενώ οι υποσχέσεις για την αύξηση των κοινωνικών δαπανών δεν τηρήθηκαν, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την παιδεία, όπου το σχετικό ποσοστό του προϋπολογισμού, αντί να αυξηθεί προσεγγίζοντας το ρητά υπεσχημένο 5%, μειώθηκε κάτω από το 3% στον προϋπολογισμό του 2008. Οι «μεταρρυθμίσεις», που κάποτε σήμαιναν μέτρα προστασίας από την ασυδοσία της αγοράς, αντέστρεψαν πλήρως το νόημά τους. Σήμερα αποβλέπουν στην ενίσχυση των αγοραίων σχέσεων με όλα τα μέσα, με ιδιωτικοποιήσεις ή απορύθμισης, με την προώθηση της «ευελιξίας» στην αγορά εργασίας, με τη συρρίκνωση ή και τη στέρηση συνδικαλιστικών και πολιτικών δικαιωμάτων.

Η προώθηση και επιβολή της νεοφιλελεύθερης οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής της ΝΔ συνοδεύτηκε και συνοδεύεται από την ενίσχυση όλων των κατασταλτικών μηχανισμών του κράτους και από έναν έντονο αυταρχισμό που εκδηλώνεται συχνά με φανατισμό εναντίον των νέων, των εργαζομένων κι όλων όσων αντιστέκονται στις επιλογές της. Χαρακτηριστικές ήταν οι επιθέσεις κυβερνητικών στελεχών εναντίον του ΣΥΝ και του ΣΥΡΙΖΑ γιατί «τόλμησαν» να αντιταχθούν σθεναρά.

Μέχρι τις εκλογές η ΝΔ αποτελούσε αναμφισβήτητα την ηγεμόνευσα πολιτική δύναμη. Η ουσιαστική υιοθέτηση από το ΠΑΣΟΚ της νεοφιλελεύθερης στρατηγικής μείωσε την από μέρους του αντιπολιτευτική πίεση στο ελάχιστο και επέτρεψε στη ΝΔ να κρύβει για καιρό τους αντιλαϊκούς στόχους της πολιτικής της κάτω από το άλλοθι μιας γενικότερης, υποτίθεται, συναίνεσης. Έτσι παγιδεύτηκαν ευρύτερα κοινωνικά στρώματα με τρόπο ώστε οι «μεταρρυθμίσεις» που προωθούσε η ΝΔ να φαντάζονται σαν ελκυστικός μονόδρομος. Ταυτόχρονα, η πίεση από τα δεξιά της μπορούσε να απορροφάται μέσω της επιλεκτικής επίκλησης του τριπτύχου «πατρίς-θρησκεία-οικογένεια», κάτι που έγινε ιδιαίτερα εμφανές κατά την προεκλογική περίοδο.

Μολαταύτα η ΝΔ είδε την εκλογική της δύναμη να συρρικνώνεται αισθητά και τη βουλευτική της πλειοψηφία να μειώνεται επικίνδυνα, πράγμα που σημαίνει πως η ηγεμονία της είναι εύθραυστη. Αρκετοί από τους ψηφοφόρους της συνειδητοποίησαν --και όλο και περισσότεροι συνειδητοποιούν-- πως δεν έχουν να κερδίσουν ουσιαστικά τίποτε από το οικονομικό της πρόγραμμα. Παράλληλα, η οικονομική ανάπτυξη που έχει παρατηρηθεί --το μεγάλο «επιχείρημα» της ΝΔ-- στηρίζεται κύρια στην κατανάλωση και την υπερχρέωση επιχειρήσεων και νοικοκυριών, πράγμα που καθιστά την ίδια επισφαλή και τις επιπτώσεις της δυσβάσταχτες για τους πολλούς. Οι διαρροές της ΝΔ στις λαϊκές και αγροτικές περιοχές θα ήταν σαφώς μεγαλύτερες αν δεν λειτουργούσαν αποτελεσματικά οι παροχές της τελευταίας στιγμής και τα πελατειακά δίκτυα που αντικατέστησαν ταχύτατα εκείνα του ΠΑΣΟΚ. Ειδικά οι ψηφοθηρική, στην ουσία της, οικονομική ενίσχυση των πυρόπληκτων, οι δεσμεύσεις στα οικονομικά συμφέροντα για παραχωρήσεις εκτάσεων προς «αξιοποίηση», οι συμφωνίες με τα εκδοτικά και τραπεζικά συμφέροντα κατόρθωσαν να συγκρατήσουν την εκλογική της δύναμη στο επίπεδο των 152 βουλευτών. Μετά τις εκλογές, τόσο η ακροδεξιά πίεση από το ΛΑΟΣ όσο και τα «παράπονα» των βουλευτών που δεν υπουργοποιήθηκαν καθιστούν την μετεκλογική Κυβέρνηση ιδιαίτερα ευάλωτη εν όψει μάλιστα του αναμενόμενου κοινωνικού αναβρασμού. Η ίδια η ΝΔ συναισθάνεται την αδυναμία της και οι παλινωδίες της δείχνουν το πώς η ίδια προσπαθεί σπασμωδικά να ανακτήσει την πολιτική ηγεμονία.

β. Το ΛΑΟΣ

Το ΛΑΟΣ είναι τέκνο της ιστορικής Δεξιάς. Διαθέτει στο πολιτικό του οπλοστάσιο ολόκληρη την λαϊκίστικη ακροδεξιά επιχειρηματολογία, την οποία προσπαθεί να διαχειριστεί με σχετικά χαμηλούς τόνους προκειμένου να παραμείνει στο λεγόμενο «συνταγματικό τόξο» και να μην αποκλεισθεί από ενδεχόμενες κυβερνητικές συμπράξεις. Το ίδιο εισέρχεται για πρώτη φορά στη Βουλή με αυξημένη παρουσία σε λαϊκές συνοικίες και αρκετά ακροδεξιά στοιχεία στις γραμμές του. Για να το πετύχει, επωφελήθηκε από τη γενικευμένη δυσαρέσκεια προς τα δύο μεγάλα κόμματα του δικομματισμού εκφράζοντας μιας μορφής δεξιά ριζοσπαστικοποίηση λαϊκών και μεσαίων στρωμάτων, όπως και ξενοφοβικές, ρατσιστικές και εθνικιστικές απόψεις που διατρέχουν τον κοινωνικό ιστό. Μετά την επιτυχία του, το ίδιο αποσκοπεί στη μετατόπιση της πολιτικής σκηνής προς τα δεξιά με πολιορκητικό κριό την εθνικιστική ιδεολογία και την «ορθοδοξία». Η παρουσία και η πολιτική του μπορεί να μετατραπούν σε απειλή για τη δημοκρατία αν δεν αναπτυχθεί η δέουσα ιδεολογική μάχη στο εσωτερικό των λαϊκών στρωμάτων που το ΛΑΟΣ επηρεάζει και αν οι υπόλοιπες πολιτικές δυνάμεις δεν αντιληφθούν έγκαιρα τον κίνδυνο.

γ. Το ΠΑΣΟΚ και η κρίση του

Το αντιπολιτευτικό ΠΑΣΟΚ ουσιαστικά διατήρησε στον πολιτικό του λόγο και στην πολιτική του πρακτική τις βασικές συντεταγμένες της στρατηγικής των κυβερνήσεων Σημίτη. Αυτή υπήρξε μια στρατηγική η οποία, στο όνομα του «εκσυγχρονισμού», προχώρησε σε αναδιαρθρώσεις σε βάρος των δυνάμεων της εργασίας, του δημόσιου χώρου, των κοινωνικών και ατομικών δικαιωμάτων και της κοινωνικής ασφάλισης, δηλαδή, σε τελευταία ανάλυση, σε αναδιανομή του παραγόμενου πλούτου υπέρ των μεγάλων συμφερόντων. Η στρατηγική αυτή ήταν πλήρως ευθυγραμμισμένη με εκείνη των περισσότερων σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων στην Ευρώπη τα οποία, έχοντας υιοθετήσει τη νεοφιλελεύθερη εκδοχή του καπιταλισμού ως αναπόφευκτο μονόδρομο, αυτοπροβάλλονται ως οι αποτελεσματικότεροι διαχειριστές της.

Η εν λόγω στρατηγική είχε σημαντικές επιπτώσεις στο ίδιο το κόμμα του ΠΑΣΟΚ. Πάντοτε στο όνομα του «εκσυγχρονισμού», τα ανώτερα τουλάχιστον στελέχη του εκπαιδεύτηκαν στον κυβερνητισμό, τον κρατισμό και τον αρχηγισμό ενώ η βάση του κόμματος ατόνησε και οι συλλογικές λειτουργίες περίπου εξαφανίστηκαν. Έτσι, τα όποια αριστερά ή αριστερότροπα στοιχεία χαρακτήριζαν τη φυσιολογία του ΠΑΣΟΚ της πρώτης περιόδου του χάθηκαν εντελώς από το προσκήνιο με αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας σοβαρής κρίσης ταυτότητας. Καθώς δε οι «μεταρρυθμίσεις» των κυβερνήσεων Καραμανλή δεν ήταν τίποτε διαφορετικό στην ουσία τους από τον «εκσυγχρονισμό» των κυβερνήσεων Σημίτη, ο αντιπολιτευτικός λόγος του ΠΑΣΟΚ περιορίστηκε σε λίγα θέματα (κουμπάροι, διαπλοκές, ομόλογα κλπ) --τα οποία μάλιστα αντιμετώπισε από τη «διαδικαστική» τους πλευρά-- χωρίς να διαφοροποιείται στα κεντρικά πολιτικά ζητήματα, δηλαδή χωρίς τις σχετικές αντιστάσεις και εναλλακτικές προτάσεις. Από την άλλη μεριά, η «αριστερή αντιπολίτευση» εντός του κόμματος αυτού συγκροτούνταν περιστασιακά, με έντονα προσωποπαγή χαρακτηριστικά, επιλέγοντας ως πεδία αντιπαράθεσης είτε τα ιδρυτικά στοιχεία της ταυτότητάς του είτε τη «πατριωτική» γραμμή. Με αυτά τα δεδομένα η ήττα του ΠΑΣΟΚ ήταν προδιαγεγραμμένη.

Η κρίση που ξέσπασε στο ΠΑΣΟΚ μετά τις εκλογές παρέμεινε κρίση ηγεσίας, θίγοντας τα επίδικα πολιτικά ζητήματα στην καλύτερη περίπτωση ως απλές επικεφαλίδες και επικοινωνιακά σύμβολα. Η κρίση αυτή, με την ένταση και τις μορφές που πήρε, άφησε τα απλά μέλη και τους «φίλους» του ΠΑΣΟΚ, αλλά και αρκετά ίσως στελέχη του, αμήχανα, σκεπτικά και προβληματισμένα καθώς συναισθάνονταν, από την ίδια την πείρα τους, ότι τα προβλήματα που έχουν προκύψει στο κόμμα δεν απορρέουν από ζητήματα ηγεσίας αλλά από μια βαθιά κρίση πολιτικής και ιδεολογικής ταυτότητας.

Σημαντικές δυνάμεις που κοινωνικά --και εν μέρει ιδεολογικά-- ανήκουν στην Αριστερά υπάρχουν στον ευρύτερο χώρο του ΠΑΣΟΚ. Αυτό είχε καταγραφεί πριν από τις εκλογές και τις σχετικές διαρροές προς τα κόμματα της Αριστεράς: Ήδη από την περίοδο του αντιπολεμικού κινήματος και του Φόρουμ, όπως και κατά τους αγώνες της εκπαιδευτικής κοινότητας και της «γενιάς του άρθρου 16», μέλη και φίλοι του ΠΑΣΟΚ στρατεύτηκαν με την Αριστερά με αγωνιστικότητα και ειλικρίνεια. Μια τέτοια τάση επιβεβαιώνεται μετεκλογικά και στις μέρες μας. Από την άλλη μεριά, το ζήτημα του «διαλόγου» και της «συνεργασίας» με την Αριστερά τέθηκε έντονα κατά τη διάρκεια της ανοιχτής κρίσης του ΠΑΣΟΚ από αρκετά ανώτερα στελέχη του. Ωστόσο οι σχετικές εκκλήσεις και προτροπές παρέμειναν μέχρι τέλους στο απλό επικοινωνιακό επίπεδο χωρίς να θίγουν ούτε στο ελάχιστο τα βάθρα και τις κύριες εκφάνσεις της νεοφιλελεύθερης στρατηγικής στην οποία έχει ρητά συναινέσει το ΠΑΣΟΚ ως αξιωματική αντιπολίτευση, απλώς διεκδικώντας από τη ΝΔ την «κοινωνικά δικαιότερη» διαχείριση του αντίστοιχου κοινωνικού και οικονομικού μοντέλου. Με αυτό δεδομένο, καμιά συνολική πολιτική συνεργασία δεν μπορεί να υπάρξει με το ΠΑΣΟΚ όσο και αν η από κοινού αντιμετώπιση επιμέρους ζητημάτων θα μπορούσε να αποβεί εφικτή κάποιες φορές. Με άλλα λόγια, κάθε αναβίωση προτάσεων περί «συνεργασιών», προτάσεων που συγκαλύπτουν το γεγονός ότι η συνολική πολιτική του ΠΑΣΟΚ παραμένει ενταγμένη στη νεοφιλελεύθερη στρατηγική, απλώς συσκοτίζουν τα πολιτικά πράγματα στη χώρα μας.

δ. Το ΚΚΕ

Στις εκλογές το ΚΚΕ αύξησε σημαντικά τα ποσοστά του και ενισχύθηκε σχεδόν εξίσου στα αστικά κέντρα και στις αγροτικές περιοχές εισπράττοντας μέρος της γενικευμένης κοινωνικής δυσαρέσκειας. Για να επιτύχει τους εκλογικούς του στόχους, επικέντρωσε με

συστηματικότητα την εκστρατεία του στην ψήφο διαμαρτυρίας επιχειρώντας να προσελκύσει τον κόσμο που έτεινε να στρέψει τα νώτα στα δύο κόμματα εξουσίας και ιδιαίτερα στο ΠΑΣΟΚ. Καθώς πάγιο στοιχείο της πολιτικής του είναι η μονοπώληση της Αριστεράς, επιτέθηκε με τρόπο συχνά ακραίο στον ΣΥΡΙΖΑ προσπαθώντας να τον εκμηδενίσει. Σε αυτόν τον στόχο απέτυχε εντυπωσιακά.

Οι λόγοι αυτής της αποτυχίας δεν είναι μόνον πολιτικοί αλλά και ιδεολογικοί. Το ΚΚΕ σίγουρα επιδιώκει να εκφράσει πολιτικά την εργατική τάξη και τα ευρύτερα λαϊκά στρώματα. Αλλά ενώ αυτή η επιδίωξη το εντάσσει στον χώρο της Αριστεράς, ο τρόπος που προσπαθεί να την εκφράσει --μέσα από τη δήθεν μοναδικότητά του και την εν γένει ανθενωτική του πρακτική-- αποτελεί και την αχίλλειο πτέρνα του. Το ίδιο είναι εγκλωβισμένο στη μέγγενη της αντίφασης ανάμεσα στην ανάγκη να εξυπηρετηθούν με συγκεκριμένο και ουσιαστικό τρόπο τα κοινωνικά συμφέροντα που εκπροσωπεί και στην αδυναμία της ηγεσίας του να κατανοήσει και να αντιμετωπίσει τις πολλαπλές αντιθέσεις που παράγει ο παγκοσμιοποιημένος καπιταλισμός (περιβάλλον, φεμινισμός, δικαιώματα, ρατσισμός, εθνικισμός κλπ). Καθώς δε αυτή η αδυναμία του συναρτάται με την προσήλωσή του στο μοντέλο «σοσιαλισμού» της τέως Σοβιετικής Ένωσης, οδηγείται σε πλήρη οργανωτική και πολιτική περιχαράκωση και σε ιδεολογική αποστέωση. Επιπλέον, η συστηματική άρνησή του να συμπεριλάβει στις θεωρήσεις και τη δράση του οποιοδήποτε στοιχείο πολιτικής συμμαχιών αναιρεί την επικαλούμενη από το ίδιο προσήλωσή του στην «επαναστατική θεωρία» και το καθιστά συνολικά ανίκανο να προβάλει ουσιαστικές διεξόδους πάλης στο σήμερα και ένα ελκυστικό σοσιαλιστικό όραμα για το αύριο.

ε. Αριστερές και οικολογικές δυνάμεις που δεν απέκτησαν κοινοβουλευτική εκπροσώπηση.

Οι συνιστώσες της παραδοσιακά καλούμενης «εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς» (ΜΕΡΑ, ΕΝΑΝΤΙΑ, ΚΚΕ μ-λ, ΜΛΚΚΕ) αύξησαν συνολικά τα ποσοστά τους αλλά παραμένουν μικρές. Κάποιες από τις συνιστώσες αυτές προχώρησαν σε πολιτικές προεκλογικές συμπράξεις, προσπαθώντας ίσως να μιμηθούν τον ΣΥΡΙΖΑ, ενώ σχεδόν όλες απέφυγαν να αντιπαρατεθούν με την υπόλοιπη Αριστερά κατά την προεκλογική εκστρατεία. Επιπλέον, ορισμένες από τις δυνάμεις αυτές συμπαρατάχθηκαν ενεργά στα κινήματα που αναπτύχθηκαν τα τελευταία χρόνια. Αυτά είναι θετικά στοιχεία τα οποία όμως δεν αρκούν για να υπερκεράσουν τα αρνητικά χαρακτηριστικά των δυνάμεων αυτών. Η επαναστατική ρητορική, η αέναη επίκληση των συμβόλων και των διαχωρισμών τόσο μεταξύ τους όσο και με την υπόλοιπη Αριστερά, η υπερ-ιδεολογικοποίηση και η συχνά σχεταριστική τους πρακτική καθιστούν τον διάλογο με τις δυνάμεις αυτές πολύ δύσκολο στερώντας έτσι τις αναγκαίες διαδικασίες συνεργασίας και εν τέλει ανασύνθεσης της Αριστεράς από ένα γνήσια αγωνιστικό, κυρίως νεανικό, δυναμικό.

Στο χώρο των οικολογικών δυνάμεων που δεν απέκτησαν κοινοβουλευτική εκπροσώπηση αλλά κατέγραψαν ένα σχετικά ικανοποιητικό εκλογικό ποσοστό ανήκουν οι Οικολόγοι--Πράσινοι.

1^η εκδοχή (πλειοψηφηση)

Οι Οικολόγοι--Πράσινοι εισήλθαν στο πολιτικό προσκήνιο κυρίως λόγω της συγκυρίας που διαμόρφωσαν προεκλογικά οι πυρκαγιές και οι εν γένει περιβαλλοντικές καταστροφές που γνώρισε η χώρα. Η πολιτική τους χαρακτηρίζεται από ένα είδος πολιτικού πραγματισμού που υποβαθμίζει όλες τις καθαυτό πολιτικές διακρίσεις,, τους στερεί ισχυρές κοινωνικές αναφορές,

τους απομακρύνει από τις διαδικασίες κοινωνικού μετασχηματισμού και κάποιες φορές τους εγκλωβίζει σε ένα είδος διαχειριστικής λογικής. Καθώς ο ΣΥΝ και ο ΣΥΡΙΖΑ έχουν εντάξει στον ίδιο τον ιστό της πολιτικής τους θεώρησης την οικολογική προβληματική ενώ σε πολλά επιμέρους ζητήματα δεν διαφωνούν με τις απόψεις των Οικολόγων Πράσινων, η συνεργασία και η κοινή δράση μαζί τους είναι σήμερα απόλυτα εφικτές. Το αν η συνεργασία και κοινή δράση, ωστόσο, μπορεί να οδηγήσει σε μια μονιμότερη πολιτική συμμαχία στην κατεύθυνση της σύγκρουσης με τη νεοφιλελεύθερη πολιτική στα περιβαλλοντικά, οικολογικά και κοινωνικά ζητήματα μένει να αποδειχθεί. Ο ΣΥΝ είναι διατεθειμένος να αναλάβει όλες τις αναγκαίες πρωτοβουλίες προς μια τέτοια κατεύθυνση.

2^η εκδοχή (μειοψήφηση)

Οι Οικολόγοι Πράσινοι κατέγραψαν ένα σχετικά ικανοποιητικό ποσοστό και εισέρχονται στο πολιτικό σκηνικό. Παρά τη μικρή τους πρόσβαση στο κοινωνικό και τοπικό επίπεδο και την ελάχιστη προεκλογική προβολή τους από τα Μ.Μ.Ε., η καταγραφή τους επιβεβαιώνει και τη δική μας εκτίμηση για την υψηλή προτεραιότητα της οικολογίας στη συνείδηση των πολιτών και της νεολαίας.

Ο ΣΥΝ προσβλέπει σε μια συνάντηση της Αριστεράς με τη ριζοσπαστική οικολογία, ως μια κεντρική επιλογή, συναρθρώνοντας τις προτεραιότητες της κοινωνικής κριτικής με τις περιβαλλοντικές ευαισθησίες.

Σε πολιτικό επίπεδο, ο ΣΥΝ και ο ΣΥΡΙΖΑ πρέπει να αναζητήσουν, σε ισότιμη βάση, δυνατότητες συνεργασίας με τους οικολόγους πράσινους, αξιοποιώντας και την αρνητική εμπειρία από τη μη προώθηση της εκλογικής συνεργασίας. Η πρόταση αυτή είχε διατυπωθεί έγκαιρα στα καθοδηγητικά όργανα του ΣΥΝ. Εάν είχε υιοθετηθεί θα υπήρχαν πολλαπλασιαστικά, πιο εντυπωσιακά, αποτελέσματα στην πρόσφατη εκλογική αναμέτρηση και μια ευρύτερη αλλαγή του πολιτικού τοπίου. Σε αυτή τη κατεύθυνση, πρέπει στη παρούσα φάση με ανοικτές διαδικασίες, να επιδιωχθεί διάλογος για συγκεκριμένα ζητήματα και παραπέρα προσέγγιση και συνεργασία στο μέγιστο δυνατό βαθμό, με ορίζοντα και τις ευρωεκλογές του 2009.

Τα ζητήματα του οικολογικού προσανατολισμού δεν πρέπει να αποτελούν απλά πρόσθετες παραμέτρους στην προγραμματική πολιτική του ΣΥΝ, αλλά να συνιστούν ένα «κόκκινο νήμα» στο σύνολο του προγράμματος, με αιχμές την αειφόρο ανάπτυξη, τη «πράσινη» οικονομία, την υπέρβαση του καταναλωτισμού.

Οι παγιωμένες αντιλήψεις του παραγωγισμού τόσο στο καπιταλιστικό μοντέλο, όσο και στη περίπτωση του «υπαρκτού σοσιαλισμού» συνέβαλαν και συμβάλουν σε γενικότερες στρεβλώσεις στη σχέση με τη φύση και το περιβάλλον. Με διαφορετικό τρόπο και σε διαφορετική χρονική έκταση δημιούργησαν σοβαρά προβλήματα στο πλανήτη. Η σημερινή νεοφιλελεύθερη εκδοχή της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας οδηγεί σε δραματικές συνέπειες τη ζωή του παγκόσμιου πληθυσμού.

II. ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΚΟΣΜΟ

Για περισσότερο από δύο δεκαετίες, οι οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν καθοριστεί από τη νεοφιλελεύθερη στρατηγική. Οι ιδιωτικοποιήσεις και οι απορυθμίσεις, σε συνδυασμό με τις νέες τεχνολογίες, τους νέους παραγωγικούς κλάδους, τις νέες εμπορικές σχέσεις και την επικυριαρχία του χρηματιστηριακού/κερδοσκοπικού κεφαλαίου συγκρότησαν από κοινού μια τεράστια προσπάθεια αποκατάστασης ενιαίας ταξικής κυριαρχίας σε παγκόσμια κλίμακα με δραματικές επιπτώσεις για όλες τις όψεις των κοινωνιών.

Η όλη διαδικασία χαρακτηρίζεται από μια πρωτοφανή συμπύκνωση της συσσώρευσης του κεφαλαίου στο χώρο και στον χρόνο. Έτσι, οι πραγματικές οικονομικές ανάγκες των κοινωνιών και των ανθρώπων έφτασαν να υποταγούν πλήρως στο γρήγορο «κέρδος» που αποφέρουν οι εξαγορές και οι χρηματοπιστωτικές συναλλαγές, μορφή κέρδους που αντιπροσωπεύει πλέον το αποκλειστικό μέτρο σύγκρισης σε παγκόσμια κλίμακα. Συγχρόνως, η γεωγραφική κατανομή του οικονομικού δυναμικού έγινε περισσότερο άνιση, παρέχοντας νέα ώθηση στη γενική τάση του καπιταλισμού να καταστρέφει προηγούμενες κοινωνικές και οικονομικές μορφές και να δημιουργεί περιθωριοποιημένες ομάδες, στρατιές οικονομικών μεταναστών και ανέργων, εξαθλίωση και πείνα. Εναντία σε όλες τις διακηρύξεις περί ελευθερίας, ατομικής πρωτοβουλίας και καινοτομίας, το κράτος έγινε περισσότερο συγκεντρωτικό και κατασταλτικό παρεμβαίνοντας όλο και πιο αποφασιστικά προκειμένου να στηρίξει την εξουσία του από τον ταξικό και πολιτικό αντίπαλο. Παρά τις εξαγγελίες, το κράτος του νεοφιλελευθερισμού δεν είναι «λιγότερο» κράτος: είναι «περισσότερο» κράτος, κράτος όμως αυταρχικό και καθόλου κοινωνικό.

Σε αυτόν τον κόσμο, στον κόσμο όπου κυριαρχεί η νεοφιλελεύθερη καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση και ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός και όπου η επιθετική στρατιωτική επέμβαση στο όνομα της δήθεν «διεθνούς νομιμότητας» έχει νομιμοποιηθεί επικοινωνιακά, τα δεινά των λαών του κόσμου συσσωρεύονται και οι απειλές εναντίον τους γίνονται όλο και πιο χειροπιαστές. Έτσι οι κοινωνικές κατακτήσεις, οι δημοκρατικές ελευθερίες και τα ατομικά δικαιώματα συρρικνώνονται κάτω από το όριο ακόμη και μιας στοιχειωδώς αξιοπρεπούς ανθρώπινης ζωής, οι κίνδυνοι για το περιβάλλον γιγαντώνονται με απολύτως ορατές οικολογικές καταστροφές βιβλικής κλίμακας, η ειρήνη απειλείται άμεσα σε πολλά μέρη του κόσμου, με κύρια παραδείγματα την αποσταθεροποίηση που επιχειρείται στα Βαλκάνια, το συνεχές δράμα που ζει ο λαός του Ιράκ, τη συνεχιζόμενη εξόντωση του λαού της Παλαιστίνης, την πλατιά προπαγανδιζόμενη στρατιωτική επέμβαση στον Ιράν.

Απέναντι σε αυτή την κατάσταση και τις διαγραφόμενες παραπέρα απειλές, η πρόταση της Αριστεράς δεν μπορεί να είναι παρά η συσπείρωση στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στο κόσμο όλων εκείνων που υφίστανται τα δεινά της νεοφιλελεύθερης καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης, όλων των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων που αντιστέκονται και θα αντισταθούν στον πόλεμο, στην εφιαλτική διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, στην εξάπλωση των ζωνών της απόλυτης φτώχειας, στην οικολογική καταστροφή, στην περιστολή των ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

Οφείλουμε ωστόσο να σημειώσουμε ότι το παγκόσμιο πολιτικό πλαίσιο έχει γίνει περισσότερο σύνθετο τα τελευταία χρόνια γιατί εκδηλώνεται μια σταθερή αμφισβήτηση της πολιτικοστρατιωτικής αλλά και της οικονομικής ηγεμονίας των ΗΠΑ. Η Ρωσία και η Κίνα

έχουν αναδειχθεί σε ισχυρές δυνάμεις που είναι σε θέση να εντείνουν τους οικονομικούς, πολιτικούς και γεωστρατηγικούς ανταγωνισμούς ενώ παράλληλα το διαφαινόμενο αδιέξοδο της Αμερικανικής πολιτικής στο Ιράκ και τη Μέση Ανατολή γενικότερα, όπως και η σχετική χειραφέτηση αρκετών χωρών της Λατινικής Αμερικής από την επικυριαρχία των ΗΠΑ, τείνουν να κλονίσουν αποφασιστικά την προηγούμενη αδιαφιλονίκητη ηγεμονία τους.

Πιο συγκεκριμένα, η αποτυχία της πολιτικοστρατιωτικής συμμαχίας ΗΠΑ και Μ. Βρετανίας στο Ιράκ και το Αφγανιστάν, οδήγησε πλατιά κοινωνικά στρώματα τόσο στη Μ. Βρετανία όσο και στις ΗΠΑ να αμφισβητήσουν τις αντίστοιχες επιλογές και να αντιταχθούν ενεργά σε αυτές, όχι μόνο γιατί το κόστος σε ανθρώπινους και κοινωνικούς πόρους αποβαίνει όλο και περισσότερο δυσβάσταχτο, αλλά και γιατί ο «πόλεμος ενάντια στην τρομοκρατία» αποδεικνύεται όλο και πιο καθαρά ένα απλό φύλλο συκής που θέλει να καλύψει τα κλασικά ιμπεριαλιστικά κίνητρα που οδήγησαν στους πολέμους αυτούς.

Από την άλλη μεριά, η «πρόταση» προς τα λαϊκά στρώματα ότι οι «προσωρινές θυσίες τους» θα συμβάλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη ώστε να κερδίσουν και οι ίδιοι, παρέμεινε η ανεκπλήρωτη υπόσχεση και αποδεικνύεται γρήγορα το μεγάλο ψέμα: οι οικονομικοί δείκτες της ανάπτυξης, της παραγωγικότητας και της ανεργίας δεν θυμίζουν σε τίποτε εκείνους της περιόδου πριν την επέλαση του νεοφιλελευθερισμού. Με άλλα λόγια, η αύξηση της «πίτας» όχι μόνο δεν ωφέλησε στο ελάχιστο τους εργαζόμενους, αλλά αντίθετα τα εισοδήματά τους μειώθηκαν, οι εργασιακές σχέσεις έγιναν ανυπόφορες, η φτώχεια στον κόσμο εξαπλώθηκε και πολλαπλασιάστηκε και η συνολική ποιότητα ζωής χειροτέρευσε αισθητά.

Επιπλέον, το ίδιο το σύστημα της οικονομικής ηγεμονίας του Αμερικανικού νεοφιλελευθερισμού φαίνεται να κλονίζεται σε παγκόσμια κλίμακα. Παλαιότερα, οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις σε διάφορα μέρη του κόσμου (ΝΑ Ασία, Ρωσία, Αργεντινή) ενίσχυναν βραχυπρόθεσμα το σύστημα αφ' ενός με το να πιέζουν τις αντίστοιχες χώρες να υιοθετήσουν νεοφιλελεύθερα θεσμικά μέτρα και αφ' ετέρου με το να ενδυναμώνουν τις χρηματαγορές της Νέας Υόρκης. Κυρίως μετά το 2000 όμως, η αστάθεια στις χρηματαγορές επηρεάζει και τις πιο προωθημένες αγορές του κόσμου με την παράλληλη δημιουργία πολλών ανισορροπιών. Η πρόσφατη τρελή καθοδική πορεία του δολαρίου από τη μια μεριά τείνει χείρα βοήθειας στα δημοσιονομικά και εξωτερικά ελλείμματα των ΗΠΑ --ελλείμματα που είχαν λειτουργήσει ως ατμομηχανή της παγκόσμιας οικονομίας την προηγούμενη περίοδο-- αλλά από την άλλη κλονίζει την εμπιστοσύνη προς το δολάριο και ακυρώνει τη βούληση να χρηματοδοτούνται τα ελλείμματα αυτά εσαεί. Το αν οι εν λόγω αντιθέσεις και ανισορροπίες μπορούν να αρθούν με παράλληλη διατήρηση της οικονομικής ηγεμονίας των ΗΠΑ παραμένει σήμερα επισφαλές ζητούμενο.

Είναι συγχρόνως εντυπωσιακές οι εξελίξεις στη Λατινική Αμερική, όπου δυνάμεις πολιτικές και κοινωνικές που αμφισβητούν την επικυριαρχία των ΗΠΑ αντιστέκονται, συσπειρώνονται, διεκδικούν και κερδίζουν με σχήματα συμμαχικά ακόμα και κυβερνήσεις. Επιπλέον τα κινήματα αντίστασης που αναπτύσσονται στις μέρες μας, από τους Ζαπατίστας στο Μεξικό μέχρι τους ακτήμονες της Βραζιλίας, οδηγούν με γρήγορα βήματα ολόκληρη την ήπειρο σε ένα σχεδόν πρωτόγνωρο κοινωνικό και πολιτικό αναβρασμό σε προοδευτική κατεύθυνση παρέχοντάς μας πρόσθετες πηγές αισιοδοξίας.

Γενικότερα, τα κινήματα κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης και κατά του πολέμου, όπως και όλα τα κινήματα αντίστασης που αναπτύχθηκαν λίγο πολύ παντού στον κόσμο από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 μέχρι στις μέρες μας, με πιο πρόσφατα αυτά του

Νεπάλ και της Μιανμάρ, αμφισβήτησαν τα δόγματα της «ενιαίας σκέψης» και τη «βεβαιότητα» ότι ο νεοφιλελευθερισμός είναι αναπόφευκτος μονόδρομος. Ταυτόχρονα πλάτυναν τα ακροατήριά τους αρκετά πέρα από τα όρια της ιστορικής Αριστεράς με αποτέλεσμα πλατιές μάζες να έχουν φτάσει να υιοθετήσουν το σύνθημα «έναν άλλον κόσμο είναι αναγκαίος και εφικτός» και να αναπτύξουν τους αγώνες που θα το κάνουν πράξη. Με άλλα λόγια, είμαστε πεισμένοι ότι οι αποσταθεροποιήσεις, οι ρωγμές και τα πλήγματα που δέχεται ο κυρίαρχος νεοφιλελεύθερος καπιταλισμός και η πολιτική του ανοίγουν τον δρόμο της ελπίδας και δίνουν προοπτική σε όλους τους λαούς του κόσμου, προοπτική που θα τους επιτρέψει να καταγάγουν σημαντικές νίκες. Η εποχή του μονόδρομου της τελευταίας δεκαπενταετίας έχει οριστικά κλείσει. Το σύνθημα, το επαναλαμβάνουμε άλλη μια φορά, «έναν άλλον κόσμο είναι αναγκαίος και εφικτός» δεν ανήκει πλέον στην επικράτεια του οράματος. Είναι, αντίθετα, σύνθημα ρεαλιστικό που μπορεί να γίνει πράξη.

Οφείλουμε ωστόσο να κάνουμε δύο επισημάνσεις. Πρώτον, ότι η αγωνιστική απάντηση της δικής μας Αριστεράς στο παγκοσμιοποιημένο νεοφιλελεύθερο καπιταλισμό είναι διαμετρικά αντίθετη από φοβικές και εθνικιστικές αντιδράσεις, που εκδηλώνονται από πολλές πλευρές στο κόσμο, στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Θεωρούμε ότι η στρατηγική της εθνικής αναδίπλωσης και του απομονωτισμού είναι καταστροφική, ενώ η διεθνιστική προσέγγιση όλων των σχετικών ζητημάτων και οι εναλλακτικές προτάσεις που θα διατυπώνονται από διεθνιστική σκοπιά συνιστούν το μόνο ενδεδειγμένο δρόμο. Δεύτερον, οι συνθήκες σε κάθε χώρα αλλά και σε ενότητες χωρών, όπως η Ευρώπη ή η Λατινική Αμερική, δεν είναι ίδιες. Η μηχανιστική μεταφορά πολιτικών και κοινωνικών προτύπων οποιουδήποτε είδος αποτελεί σοβαρό πολιτικό λάθος. Οφείλουμε να μαθαίνουμε από την πείρα των άλλων χωρών και των άλλων κινημάτων αλλά για να δώσουμε τη δική μας απάντηση.

III. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η κατάσταση που επικρατεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει πολλές ομοιότητες με τη γενική εικόνα που περιγράψαμε παραπάνω για τον κόσμο. Η νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση έχει επικρατήσει και στην κλίμακά της με τις αρνητικές επιπτώσεις που αναφέρθηκαν. Ο συσχετισμός δυνάμεων στο κεντρικό πολιτικό επίπεδο είναι σήμερα δυσμενής σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. και ο ΣΥΝ, όπως και ολόκληρη η ευρωπαϊκή Αριστερά, έχει επίγνωση της κατάστασης και αγωνίζεται για την ανατροπή των αντίστοιχων συσχετισμών.

Πιο συγκεκριμένα, θεωρούμε ότι οι ηγεσίες των κυρίαρχων σήμερα συντηρητικών, αλλά και σοσιαλδημοκρατικών ή σοσιαλιστικών, δυνάμεων έχουν υιοθετήσει στην πλειοψηφία τους τη νεοφιλελεύθερη στρατηγική και ασκούν την αντίστοιχη πολιτική κάθε φορά που βρίσκονται στην κυβέρνηση. Έτσι, η ΟΝΕ --τουλάχιστον έτσι όπως εφαρμόστηκε-- το Σύμφωνο Σταθερότητας, η στρατηγική της Λισσαβόνας, η συμφωνία της Μπολόνια, η οδηγία Μπολκενστάιν, τα συστήματα υγείας και ασφάλισης που έχουν υιοθετηθεί, ο ρόλος που επιφυλάσσεται στην παιδεία και την εκπαίδευση εντάσσονται απολύτως στη πολιτική του νεοφιλελευθερισμού, όπως κυριαρχεί σήμερα σε πανευρωπαϊκή κλίμακα.

Οι ίδιες κυρίαρχες πολιτικές δυνάμεις, σε εντυπωσιακή αντίθεση με τους Ευρωπαϊκούς λαούς, έχουν συγχρόνως νομιμοποιήσει --είτε απλώς συναινώντας είτε μετέχοντας ενεργά-- τη διεθνή πολιτική των ΗΠΑ ακολουθώντας την σχεδόν κατά πόδας με μικρές ή απλώς συγκυριακές διαφοροποιήσεις. Οι στρατιωτικές επεμβάσεις των ΗΠΑ και του

NATO στα Βαλκάνια, στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ και στην Παλαιστίνη με το πρόσχημα, πάντοτε, της «καταπολέμησης της τρομοκρατίας» αποτελεί επιλογή και των περισσότερων κυβερνήσεων της Ε.Ε.

Η κατάσταση, ωστόσο, δεν είναι μόνον αρνητική. Συγκεκριμένοι αγώνες και μεγάλα κινήματα αναπτύχθηκαν που έχουν να επιδείξουν σημαντικές μερικές νίκες. Οι νέοι της Γαλλίας απέτρεψαν την γενίκευση της επισφαλούς εργασίας ενώ οι νέοι της Ελλάδας απέτρεψαν την συνταγματική κατοχύρωση της ιδιωτικής ανώτατης εκπαίδευσης. Πολλοί αγώνες των συνδικάτων σε Γαλλία και Γερμανία εντυπωσιάζουν με την ένταση και τη μαζικότητα τους. Η δημιουργία του νέου κόμματος της Αριστεράς στη Γερμανία και η συσπείρωση της ριζοσπαστικής και οικολογικής Αριστεράς στην Ιταλία αποτελούν επίσης πολύ θετικές εξελίξεις.

Προκειμένου να αξιοποιηθεί πολιτικά και κοινωνικά η δειλή αποσταθεροποίηση του νεοφιλελευθερισμού που περιγράψαμε και οι αντίστοιχες ρωγμές, ο ΣΥΝ δεν προτείνει τη φυγή. Αντίθετα προτείνει τη συγκρότηση πλατιών μετώπων των εργαζομένων σε κάθε χώρα αλλά και στην κλίμακα της Ευρώπης. Ο κοινός αγώνας και ο διάλογος των αριστερών δυνάμεων θα δείξουν πειστικά πως ο στόχος της ενωμένης Ευρώπης δεν έχει για μας απολύτως καμιά σχέση με την επικρατούσα σήμερα κατάσταση. Αντίθετα, επιδιώκουμε να ανατρέψουμε τη σημερινή τάξη πραγμάτων και αγωνιζόμαστε για μια Ευρώπη της οποίας οι λαοί θα είναι οι μόνοι πρωταγωνιστές, για μια Ευρώπη που θα υπερασπίζεται και θα διευρύνει τις κοινωνικές κατακτήσεις, τη μόνιμη και σταθερή απασχόληση για όλους, θα καταπολεμά τη φτώχεια, τη μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων και τους κοινωνικούς αποκλεισμούς, για μια Ευρώπη ανοικτών πολιτισμικών οριζόντων, χωρίς διακρίσεις φύλου, φυλής, θρησκείας, τόπου καταγωγής, και σεξουαλικού προσανατολισμού, για μια Ευρώπη οικολογική, για μια Ευρώπη της ειρήνης και του σοσιαλισμού με δημοκρατία και ελευθερία. Στην εξυπηρέτηση αυτών των στόχων συμβάλλει αποφασιστικά η συγκρότηση του κόμματος της Ευρωπαϊκής Αριστεράς --όπου ο ΣΥΝ έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο-- όπως και η ενίσχυση της δράσης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ.

Εκδοχή 1 (πλειοψηφισε)

Η επαναφορά του Ευρωσυντάγματος με τη μορφή της «ευρωπαϊκής μεταρρυθμιστικής συνθήκης» αποδεικνύει ότι οι αστικές δυνάμεις δεν παραιτούνται από το σχέδιο συνταγματοποίησης του νεοφιλελευθερισμού, ακόμα και στα πεδία όπου την προηγούμενη περίοδο ηττήθηκαν. Ο αστικός πολιτικός κόσμος θέλει την πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης ως μια νέα εκδοχή του απολυταρχισμού, ως ένα κρατικό ή διακρατικό μόρφωμα που θα υπερασπίζεται εσαεί τα συμφέροντα του κεφαλαίου, ως μια κρατική ή διακρατική οντότητα που θα μπορεί να προστατεύει και να επιβάλλει τα συμφέροντά της ακόμα και με στρατιωτικές επεμβάσεις ή πολέμους όταν η πολιτική ισχύς δεν είναι από μόνη της επαρκής. Αναγνωρίζοντας ωστόσο ότι η διαδικασία της Ευρωπαϊκής ενοποίησης διεξάγεται με όρους ηγεμονίας των αντιπάλων μας δεν ισοδυναμεί με αντιευρωπαϊκή στάση. Αντίθετα, θεωρούμε ότι η ενοποίηση της Ευρώπης οφείλει και μπορεί να γίνει μέσα από την πολιτική στρατηγική της Αριστεράς, ανταγωνιστικά με τη στρατηγική του κεφαλαίου. Είναι σε αυτή τη βάση που ο ΣΥΝ και το Κόμμα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς λένε όχι στη «μεταρρυθμιστική συνθήκη» και διεκδικούν δημοψηφίσματα σε όλες τις χώρες της ΕΕ ώστε να απορριφθεί και από τους πολίτες.

Εκδοχή 2 (μειοψήφησε)

Ο ΣΥΝ και το Κόμμα Ευρωπαϊκής Αριστεράς έχουν ως κεντρική τους πολιτική στόχευση την πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης, με όρους δημοκρατίας και κοινωνικής δικαιοσύνης.

Η πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης στην κατεύθυνση της ομοσπονδιοποίησης έχει, πέραν των άλλων, να αντιπαλέψει την πίεση του εθνικισμού, τις εθνικές αναδιπλώσεις ή και τις ανταπάτες ότι κάθε χώρα μπορεί καλύτερα μόνη της ή με εξωευρωπαϊκές συνεργασίες.

Οι δυνάμεις που διαχειρίστηκαν την πορεία ενοποίησης της Ευρώπης απέτυχαν να δώσουν την αναγκαία ώθηση στο ευρωπαϊκό εγχείρημα. Οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές, δημιουργούν γενικευμένη ανασφάλεια και απομακρύνουν την ΕΕ από τους πολίτες.

Ο ΣΥΝ και το ΚΕΑ που εμπνέονται από έναν αριστερό ευρωπαϊσμό, θεωρούν ότι η αναζωογόνηση του ευρωπαϊκού οράματος απαιτεί ριζικά διαφορετικές πολιτικές από τις σημερινές. Επιδιώξή μας είναι η οικοδόμηση μιας ενωμένης, δημοκρατικής, κοινωνικής, οικολογικής και ειρηνικής Ευρώπης, ανεξάρτητης από τις ΗΠΑ. Μιας πολιτικά ενωμένης Ευρώπης, με ισχυρό ενιαίο νόμισμα, με κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας σε φιλειρηνική και ανεξάρτητη από το ΝΑΤΟ βάση. Με υπεράσπιση και αναβάθμιση του κοινωνικού κράτους και του κράτους δικαίου και σεβασμό του διεθνούς δικαίου.

Σε αυτό το πλαίσιο η ΕΕ χρειάζεται Σύνταγμα συνώνυμο με τη δημοκρατία, την ελευθερία, την κοινωνική προστασία, την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαφύλαξη της ειρήνης.

Οι ηγέτες της ΕΕ με τη νέα μεταρρυθμιστική Συνθήκη, δεν ανταποκρίθηκαν στο αίτημα για περισσότερη κοινωνική, δημοκρατική και ενωμένη Ευρώπη. Συνεχίζουν να επιμένουν σε λιγότερη Ευρώπη και σε νεοφιλελεύθερες πολιτικές και μάλιστα χωρίς δημοκρατικές εγγυήσεις, καθώς απορρίπτουν τη συντακτική συνέλευση και τα δημοψηφίσματα.

Με αυτή την έννοια η θέση αυτή του ΣΥΝ και του ΚΕΑ βρίσκεται σε διαφορετική κατεύθυνση από τις μέχρι τώρα πρωτοβουλίες των κυρίαρχων κύκλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για συνταγματικού χαρακτήρα μεταρρυθμίσεις.

IV. Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η ελληνική οικονομία βρίσκεται στο μέσο μιας διεθνούς οικονομικής κρίσης, κρίσης που απορρέει από την υπερσυσσώρευση κεφαλαίου και την αχαλίνωτη διεθνή κερδοσκοπία. Χαρακτηριστικό σήμερα γνώρισμα της κρίσης αυτής είναι η διαμόρφωση της τιμής του πετρελαίου στο ιστορικό υψηλό των 100 δολαρίων το βαρέλι. Οι κλυδωνισμοί της παγκόσμιας οικονομίας που ξεκίνησαν με τη χρηματοπιστωτική κρίση από τα επισφαλή στεγαστικά δάνεια στις ΗΠΑ και συνοδεύτηκαν από τη νομισματική κρίση και την πτώση της τιμής του δολαρίου αφορούν άμεσα την ελληνική οικονομία αφού αυτή βρίσκεται πλέον στο διεθνοποιημένο «πρώτο κόσμο» της καπιταλιστικής επέκτασης.

Από την άλλη μεριά, οι εξελίξεις αυτές δεν μπορεί παρά να επιδρούν σημαντικά στην πορεία της νεοφιλελεύθερης αναδιάρθρωσης που περνά η χώρα, πορεία που ξεκίνησε τη δεκαετία του 1990 και κλιμακώθηκε με τις κυβερνήσεις της Ν.Δ. Ταυτόχρονα οι εξελίξεις αυτές δεν μπορούν να κρύψουν --το αντίθετο-- τη διαρκώς επιδεινούμενη ένταση των καπιταλιστικών σχέσεων εκμετάλλευσης και εμπορευματοποίησης που γνωρίζει η χώρα από τότε.

Συγκεκριμένα, μέσα σε αυτές τις συνθήκες η ελληνική οικονομία μετατρέπεται σε οικονομία υπηρεσιών, ενώ μεγάλοι βιομηχανικοί κλάδοι, όπως και η αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή, φθίνουν διαρκώς. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας έχει αποκτήσει ηγεμονική θέση στην ελληνική καπιταλιστική δομή στο σύνολό της, υπαγορεύοντας ευθέως την δική του πολιτική στην κυβερνητική εξουσία. Σε αυτή τη βάση, την απόλυτη προτεραιότητα αναλαμβάνουν οι ιδιωτικοποιήσεις κρίσιμων τομέων που βρίσκονταν μέχρι σήμερα υπό δημόσιο έλεγχο όπως και η επέκταση του ιδιωτικού τομέα σε όλα τα πεδία κοινωνικής αναπαραγωγής, όπως η υγεία, η παιδεία και τα αποθεματικά της κοινωνικής ασφάλισης. Διαπιστώνουμε έτσι πως η πολιτική της Ν.Δ. «ελευθερώνει» προς χάριν του μεγάλου κεφαλαίου την ενέργεια, τις τηλεπικοινωνίες, τα λιμάνια και ολόκληρο τον δημόσιο πλούτο, μετατρέποντας όλες τις υποδομές της χώρας σε πεδία αντιπαράθεσης των μεγάλων ταξικών συμφερόντων υπό την απλή επιδιαιτησία --και αυτό στην καλύτερη περίπτωση-- του «αρμόδιου» υπουργού η κυβερνητικού παράγοντα.

Τα παραπάνω δεν πρέπει να μας κάνουν να πιστεύουμε ότι ζούμε και ασκούμε πολιτική σε συνθήκες μιας δήθεν «καθυστερημένης» καπιταλιστικής οικονομίας. Αντίθετα, αντίπαλός μας είναι ένας προηγμένος καπιταλισμός, που έχει προσαρμοστεί έγκαιρα στον κυρίαρχο νεοφιλελευθερισμό, αποβαίνοντας ιδιαίτερα επιθετικός και ιδιαίτερα διεισδυτικός σε όσα αφορούν την οικονομία των γειτονικών χωρών. Οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν εισχωρήσει βαθιά στις χώρες της Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης ενώ η οικονομία της ΠΓΔΜ εν πολλοίς ελέγχεται από ελληνικά κεφάλαια. Από κει και πέρα, στη χώρα μας ο ρυθμός ανόδου του ΑΕΠ από το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1990 κινείται σταθερά πάνω από το 3%, αρκετά υψηλότερα από τον μέσο όρο της Ε.Ε. Η παραγωγικότητα της εργασίας προσεγγίζει το επίπεδο σύγκλισης με την Ε.Ε. των 15. Οι ρυθμοί κερδοφορίας των ελληνικών επιχειρήσεων είναι υψηλοί, ενώ σε ορισμένους κλάδους όπως ο τραπεζικός οι ίδιοι ρυθμοί είναι προκλητικά υψηλοί, διπλάσιοι του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Η τεχνολογική αναδιάρθρωση της παραγωγικής βάσης αναπτύσσεται επίσης, χωρίς όμως να μπορεί να υπερβεί την ιστορικά διαμορφωμένη διάκριση ανάμεσα σε ανταγωνιστικά και μη ανταγωνιστικά κεφάλαια.

Παρά την συνήθη κριτική για αναποτελεσματικότητα του δημόσιου τομέα και για έλλειψη επιχειρηματικού περιβάλλοντος, η Ελλάδα βρίσκεται στις πρώτες θέσεις της Ε.Ε. στον αριθμό δημιουργίας νέων επιχειρήσεων. Από την άλλη μεριά όμως, οι επιχειρήσεις αυτές αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες και για αυτό ο ρυθμός θνησιμότητάς τους είναι μεγάλος. Η εν λόγω αντιξοότητα δεν οφείλεται στην απουσία παραγόντων που δημιουργούν επιχειρηματικό κλίμα αλλά κυρίως στα μικρομεσαία χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων. Πολλές από αυτές αποτελούν συγκαλυμμένες μορφές άσκησης ελευθερίου επαγγέλματος με δεδομένο ότι η ίδρυση ατομικών επιχειρήσεων με ημερομηνία λήξεως καθιστά τους αυτοαπασχολούμενους σε αυτές μέσο για να ανακουφίζονται οι κυβερνήσεις από τις πιέσεις της αγοράς εργασίας και της ανεργίας.

Όσα και αν ισχυρίζονται πολλοί, η ελληνική οικονομία στην πραγματικότητα βρίσκεται στο μέσον μιας διαδικασίας σοβαρής αναβάθμισης των συνθηκών απόδοσης

κεφαλαίου και εκμετάλλευσης της εργατικής δύναμης. Οφείλει βεβαίως να επισημανθεί ότι μέρος της υψηλής κερδοφορίας των επιχειρήσεων οφείλεται στην ολιγοπωλιακή διαμόρφωση των τιμών, δηλαδή σε πρακτικές καρτέλ που αυξάνουν την ακρίβεια και πλήττουν τα λαϊκά εισοδήματα.

Από την άλλη πλευρά, είναι βέβαιο πως η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ανταγωνιστικότητας. Όμως τα προβλήματα αυτά δεν προέρχονται ούτε από την απουσία επενδυτικού περιβάλλοντος ούτε από το υψηλό μισθολογικό κόστος παραγωγής, όπως ισχυρίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος. Προέρχονται από αδυναμίες της οργανωτικής συγκρότησης του ελληνικού κεφαλαίου σε όσα αφορούν την ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος, την κλαδική και ενδοκλαδική διάρθρωση του κεφαλαίου και τον προσανατολισμό των εξαγωγών. Συγχρόνως, το μοντέλο ανάπτυξης βασίζεται στην κατανάλωση και στην αυξημένη χρέωση των νοικοκυριών. Οι καταναλωτικές δαπάνες αποτέλεσαν σημαντικό μοχλό ανάπτυξης, όπως πιστοποιεί και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (12% του ΑΕΠ το 2006 και μέσος όρος 7,4% την περίοδο 2001-2005). Ο ρυθμός αύξησης των καταναλωτικών δανείων ήταν 30% τα τελευταία χρόνια, με αποτέλεσμα το χρέος των νοικοκυριών ως ποσοστό του ΑΕΠ να αυξηθεί από 13% το 2000 σε 47% το 2007. Από τα στοιχεία που διατίθενται προκύπτει ότι το απόλυτο ποσό που χρωστάει κάθε νοικοκυριό έχει αυξηθεί σημαντικά, ότι οι οικογένειες με περισσότερα από δύο παιδιά χρωστούν περισσότερα. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία το 1/5 των οικογενειών με χαμηλό εισόδημα δαπανά το 40% του εισοδήματός τους για να πληρώσουν τα χρέη τους στις τράπεζες.

Από κοινωνική άποψη, κύρια χαρακτηριστικά της ελληνικής καπιταλιστικής ανάπτυξης είναι η διεύρυνση των ανισοτήτων, κοινωνικών και περιφερειακών, η αύξηση της ανεργίας, η ακρίβεια, η φτώχεια, και ο κοινωνικός αποκλεισμός. Είναι ενδεικτικό ότι οι ιδιωτικές δαπάνες για υγεία, παιδεία και εκπαίδευση είναι από της υψηλότερες στις χώρες του ΟΟΣΑ. Χαρακτηριστικό είναι επίσης ότι οι νέες μορφές ακρίβειας συναρτώνται με τις διαδικασίες υποβάθμισης των δημόσιων υπηρεσιών εν όψει της προοπτικής ιδιωτικοποίησής τους. Έτσι, οι υπηρεσίες ασφάλισης, εκπαίδευσης, υγείας, επικοινωνίας και μετακίνησης μαζί με τους λογαριασμούς του ΟΤΕ, της ΔΕΗ, της ΕΥΔΑΠ, αποτελούν τα μεγάλα σύγχρονα βάρη της καθημερινότητάς μας.

Αυτοί που πληρώνουν το κόστος της πολιτικής του νεοφιλελευθερισμού είναι οι εργαζόμενοι, των οποίων η ίδια η δυνατότητα σταθερής εργασίας γίνεται όλο και περισσότερο επισφαλής. Η πραγματική ανεργία βρίσκεται αρκετά πάνω από τους επίσημους υπολογισμούς, το ποσοστό των ανασφάλιστων εργαζόμενων υπερβαίνει το 20%, με πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις τη «μαύρη» ανασφάλιστη εργασία των μεταναστών και των προσφύγων. Το ποσοστό ανεργίας είναι εντυπωσιακά υψηλότερο στις γυναίκες και εφιαλτικό για τις νέες. Η αποδόμηση μεγάλων παραδοσιακών παραγωγικών κλάδων (ιματισμός, ναυπηγοεπισκευαστική κλπ) δημιουργούν ολόκληρες περιοχές ανασφάλειας, πόλεις και γειτονιές της ανεργίας. Η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας παραμένει μικρή και το εργασιακό καθεστώς που βιώνουν δυσμενέστερο, συχνά απολύτως απαράδεκτο. Παράλληλα, ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας δημιουργεί πρόσθετες εισοδηματικές ανισότητες και νέες κατηγορίες φτωχών εργαζομένων. Η προωθούμενη με όλα τα μέσα «ευελιξία» εκμεταλλεύεται συστηματικά το νεαρό της ηλικίας των νέων εργαζομένων και τον σχετικά «ανέμελο» χαρακτήρα της πρώτης εργασιακής εμπειρίας προκειμένου να δημιουργήσει αποτελεσματικά εκμεταλλευτικά πρότυπα για όλες τις γενιές εργαζομένων. Τα πρότυπα αυτά εφαρμόζονται με ιδιαίτερη «μέριμνα» στις γυναίκες υπό το πρόσχημα της «εναρμόνισης» της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή. Η κατάργηση του οκταώρου, οι αναγκαίες υπερωρίες και η δεύτερη δουλειά οδηγούν, εκτός των άλλων, σε εξαντλητική

μείωση του ελεύθερου χρόνου και στην αποδιοργάνωση της οικογένειας. Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε πως η «επισφάλεια», οι «ευέλικτες» εργασιακές σχέσεις, η εργασιακή περιπλάνηση και αβεβαιότητα δεν συνιστούν απλώς ένα περισσότερο εκμεταλλευτικό εργασιακό πλαίσιο. Συνιστούν μια νέα συνολική κοινωνική νόρμα που υπάγει κάθε μισθωτή εργασία σε ιδιαίτερα καταπιεστικά και αλλοτριωτικά πρότυπα επιδιώκοντας να την καθλώσει εκεί εσαεί.

Το εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα, παρά τους επιμέρους αγώνες του, δεν κατόρθωσε να προστατεύσει τους εργαζομένους από τη νεοφιλελεύθερη επέλαση. Η πλειοψηφία της ηγεσίας του, που συναπαρτίζεται από δυνάμεις της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ στα συνδικάτα, έχει συνθηκολογήσει με την ιδέα του αναπότρεπτου των νεοφιλελεύθερων «μεταρρυθμίσεων» και ουσιαστικά έχει συμβιβαστεί με την αντίστοιχη πολιτική, διεκδικώντας απλώς οριακές διορθώσεις. Υπό αυτούς του όρους --ιστορικά διαμορφωμένο αποτέλεσμα της σταδιακής αλλοίωσης του ταξικού και αγωνιστικού χαρακτήρα του κινήματος-- το εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα παραμένει δέσμιο του «εναλλασσόμενου» κυβερνητικού συνδικαλισμού, της αντίστοιχης κομματικής ή παραταξιακής αντίληψης και του εργοδοτικού «συνδικαλισμού» ενώ η ηγεσία του παραμένει αποσπασμένη από τη καθημερινή ζωή των εργαζομένων, έχοντας συνταχθεί αρκετές φορές με αντεργατικές επιλογές. Από την άλλη μεριά, η ανθενωτική σχεταριστική στάση των δυνάμεων του ΚΚΕ, ανεξάρτητα από προθέσεις ή «δικαιολογίες», επιτείνει τα παραπάνω προβλήματα και αποδυναμώνει ακόμη περισσότερο το συνδικαλιστικό κίνημα.

Κεντρικός στόχος του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος δεν μπορεί να είναι παρά ο ριζικός αναπροσανατολισμός του και η διαμόρφωση μιας αυτόνομης και μαχητικής ταξικής στρατηγικής. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, απαιτείται η δημιουργία ισχυρών συσπειρώσεων μέσα στα συνδικάτα που θα προκύψουν από παρεμβάσεις και πρωτοβουλίες τόσο σε επίπεδο βάσης όσο και σε επίπεδο ηγεσίας. Οι παρεμβάσεις και πρωτοβουλίες αυτές οφείλουν να αποτρέπουν τη συμβιβαστική γραμμή, που αποτελεί σήμερα το κύριο πρόβλημα, να αντιστρατεύονται τις διαχωριστικές πρακτικές, που ακυρώνουν την ενότητα δράσης, και να προωθούν συστηματικά την ενότητα του κινήματος. Σε αυτή τη βάση, πρέπει να δημιουργηθούν πλατιά μέτωπα αντίστασης ενάντια στη νεοφιλελεύθερη πολιτική, όπως αυτή εκδηλώνεται συγκεκριμένα κάθε φορά, και να οργανωθούν μαζικοί εργατικοί αγώνες που θα αλλάξουν τους συσχετισμούς επιβάλλοντας την ανάκτηση του ταξικού--δικδικητικού ρόλου των συνδικάτων.

Η πολική του ΣΥΝ που αποσκοπεί στη συγκρότηση ενός γνήσια ταξικού, αυτόνομου, ενωτικού, αντιγραφειοκρατικού και μαχητικού συνδικαλιστικού κινήματος μπορεί να συμβάλει στο να αναδειχθεί ένα ισχυρό ρεύμα αντίστασης στη νεοφιλελεύθερη οικονομική και κοινωνική πολιτική που θα αποβαίνει νικηφόρο. Σε αυτήν την κατεύθυνση είναι αναγκαία η μαζικοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος, η ένταξη των γυναικών, των νέων και των μεταναστών στις γραμμές του, όπως και η ένταξη εκεί ολόκληρου του κόσμου της επισφαλούς και «μαύρης» εργασίας.

Τα ζητήματα αυτά αποτελούν πρώτη προτεραιότητα του ΣΥΝ την νέα περίοδο.

ΤΟ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

• ΜΕ ΟΡΙΖΟΝΤΑ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

ΜΕ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

1. Η εναλλακτική μας πρόταση

Το νέο πολιτικό τοπίο που διαμορφώθηκε μετά της εκλογές βρίσκει το κόμμα μας με ανεβασμένο κύρος, με ισχυρότερη συσπείρωση, με αυξημένες δυνατότητες, αλλά και με πολύ μεγαλύτερες υποχρεώσεις απέναντι στη χώρα και το μέλλον της. Επιβάλλεται άρα να διατυπώσουμε και να προβάλλουμε σε ολόκληρη την ελληνική κοινωνία το εναλλακτικό πολιτικό μας σχέδιο, δηλαδή τον στρατηγικό μας στόχο, την πολιτική που θα ακολουθήσουμε, και τα πολιτικά μέσα που θα χρησιμοποιήσουμε για να τον επιτύχουμε.

Από την ίδρυσή του, ο ΣΥΝ έχει διακηρύξει ότι στρατηγικός του στόχος είναι ο σοσιαλισμός με δημοκρατία και ελευθερία, δηλαδή η ανατροπή και υπέρβαση των κυρίαρχων καπιταλιστικών σχέσεων, ανατροπή και υπέρβαση που θα επιτευχθούν μέσα από την προώθηση τομών και ριζικών αλλαγών σε όλους τους τομείς, τομών και αλλαγών που θα προκύπτουν από τους πολύμορφους κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες, που θα συναντούν πάντα την πλατιά συναίνεση της ελληνικής κοινωνίας και θα προωθούνται από εκείνη. Σήμερα οι τομές και αλλαγές αυτές έχουν ως αντικείμενο τον νεοφιλελευθερισμό σε όλες του τις εκφάνσεις.

Ο στόχος αυτός δεν αποτελεί στενά κομματική επιδίωξη ούτε παραμένει στη σφαίρα της ουτοπίας. Αποτελεί ρεαλιστική απάντηση στα δεινά που έχει σωρεύσει ο νεοφιλελευθερισμός στη χώρα, απάντηση στο φθαρμένο και αδιέξοδο δικομματικό πολιτικό σύστημα, απάντηση στην πολιτισμική ένδεια, απάντηση στις αγωνίες και του μύχιους πόθους ολόκληρου του ελληνικού λαού.

Αυτός ο στόχος και το πολιτικό σχέδιο που του αντιστοιχεί δεν μπορούν να αφορούν μία μόνο χώρα ούτε να περικλείονται στα όρια ενός έθνους--κράτους. Ο κοινός βηματισμός, η ανάπτυξη κοινών αγώνων και εναλλακτικών προτάσεων, η συνεργασία, ο διάλογος και η αλληλεγγύη ανάμεσα σε όλες τις κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις της Ευρώπης και του κόσμου που προσβλέπουν, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, στον ίδιο στόχο είναι απολύτως απαραίτητες.

Για να συγκεκριμενοποιηθούν τα παραπάνω και για να αρχίσουν να γίνονται κτήμα του ελληνικού λαού είναι αναγκαίο να διατυπωθούν με τη μορφή μιας **εναλλακτικής προγραμματικής πρότασης**, με τη μορφή ενός **προγράμματος δράσης** για την τρέχουσα περίοδο. Το πρόγραμμα αυτό οφείλει να αποτελεί συνεκτικό σύνολο προτάσεων και θέσεων, με απολύτως σαφές το κοινωνικό, το δημοκρατικό και το οικολογικό του στίγμα, ενώ οι θέσεις και προτάσεις αυτές οφείλουν να προτείνουν συγκεκριμένες λύσεις στα ώριμα προβλήματα, λύσεις που δεν θα εγκλωβίζονται στο σήμερα ούτε θα συνιστούν απλώς «καλύτερη» διαχείριση της σημερινής τάξης πραγμάτων, αλλά θα ανοίγουν παραπέρα προοπτικές στην κατεύθυνση που οδηγεί στη ήττα του νεοφιλελευθερισμού και στη διάρρηξη του δικομματικού πολιτικού συστήματος, στην κατεύθυνση που οδηγεί στην πραγματοποίηση του στρατηγικού μας στόχου.

Ονομάζουμε την πρότασή μας εναλλακτική γιατί αυτή προτείνει την ανάπτυξη αγωνιστικών μετώπων για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων, μετώπων όπου

συμμετέχουν ενεργά οι εργαζόμενοι, οι άνεργοι, οι γυναίκες, η νεολαία, οι συνταξιούχοι, δηλαδή μετώπων **κινήματος** συνδεδεμένων αναπόσπαστα με τις αντίστοιχες πολιτικές και ιδεολογικές μάχες. Ονομάζουμε την πρόταση μας εναλλακτική γιατί επιδιώκει να αναδείξει ξανά τις αξίες της αλληλεγγύης, της ισότητας, της ελευθερίας και της δικαιοσύνης, γιατί διεκδικεί την ισότητα των φύλων, τον σεβασμό κάθε διαφορετικότητας, την εμπέδωση και τη διεύρυνση των πολιτικών, κοινωνικών και ατομικών δικαιωμάτων.

Η εναλλακτική μας πρόταση αποτελεί πρόσκληση σε όλες τις πολιτικές δυνάμεις της Αριστεράς, πρόσκληση που τους ζητά να ξεπεράσουν τον εαυτό τους, όπως προσπαθούμε να τον ξεπεράσουμε και εμείς, πρόσκληση να σταματήσουν την στείρα πολεμική αντιπαράθεση και να αναγνωρίσουν ότι ο πολυκερματισμός της Αριστεράς δεν συμβάλλει στην αμφισβήτηση, στην αποσταθεροποίηση και τελικά στην ήττα του δικομματισμού, δεν βοηθάει να ανοίξει ο δρόμος για αριστερές προοδευτικές λύσεις, για τις λύσεις που οδηγούν στον σοσιαλισμό με ελευθερία και δημοκρατία.

Η εναλλακτική μας πρόταση απευθύνεται συντροφικά πρώτα απ' όλα σε όλες τις συνιστώσες του ΣΥΡΙΖΑ και όλους τους ανένταχτους αγωνιστές της Αριστεράς θεωρώντας ότι αυτή συμβάλλει, κατά τα δικά μας μέτρα, στην ουσιαστικοποίηση και επικαιροποίηση του πολιτικού πλαισίου που μας συγκροτεί αναδεικνύοντας τι επιδιώκουμε από κοινού, στην αναβάθμιση και τη διεύρυνση όσων κερδίσαμε όλοι μαζί το τελευταίο διάστημα, δηλαδή να το διαλεγόμαστε ανοιχτά στο φώς και με ειλικρίνεια και το να αναλαμβάνουμε από κοινού σημαντικές πολιτικές πρωτοβουλίες σεβόμενοι την ιδιαίτερη ιδεολογική φυσιογνωμία και την οργανωτική αυτοτέλεια του καθενός. Προκειμένου να υλοποιηθεί η εναλλακτική μας πρόταση, οφείλουμε να αξιοποιήσουμε την πλουραλιστική εκπροσώπηση στη Βουλή, πλουραλιστική εκπροσώπηση που θα βοηθήσει σημαντικά την παραπέρα καλλιέργεια του κλίματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας ανάμεσά μας τονίζοντας την αισιοδοξία μας εν όψει των δύσκολων αγώνων που έρχονται. Για να επιτύχουμε τους κοινούς μας στόχους οφείλουμε να προχωρήσουμε αποφασιστικά στην ισχυροποίηση του ΣΥΡΙΖΑ και τη διεύρυνσή του με δυνάμεις που προέρχονται από τον χώρο του σοσιαλισμού, της οικολογίας ή των κινήματων. Η συγκρότηση επιτροπών πρωτοβουλίας του ΣΥΡΙΖΑ σε πανελλαδική κλίμακα και κατά κλάδο εργασίας --επιτροπών όπου ο καθένας θα μπορεί να συμμετέχει, να έχει λόγο και να συνδιαμορφώνει τις αποφάσεις-- και παραπέρα ο δημοκρατικός και αποτελεσματικός συντονισμός των επιτροπών αυτών, όπως και η πραγματοποίηση πολύμορφων εκδηλώσεων για επίκαιρα θέματα κάθε λογής θα συμβάλει ακόμη περισσότερο στην επίτευξη των στόχων μας.

2. Προγραμματικοί άξονες

Η εναλλακτική προγραμματική πρότασή μας με στόχο τον σοσιαλισμό με δημοκρατία και ελευθερία επιχειρεί να οργανώσει και να κωδικοποιήσει τόσο τους μεσοπρόθεσμους στόχους μας όσο και τους άμεσους που συναρτώνται με τα σημερινά μέτωπα πάλης. Η οργάνωση και κωδικοποίηση αυτή γίνεται με την επίγνωση ότι οι κοινωνικές εξελίξεις δεν υπόκεινται σε προδιαγεγραμμένα στάδια. Το τι συνιστά άμεσο στόχο, το τι μεσοπρόθεσμο ή ακόμη και μακροπρόθεσμο συσχετίζονται πάντα με τους όρους και τις μορφές ανάπτυξης των κοινωνικών και πολιτικών αγώνων και τις εκάστοτε διαμορφούμενες συγκυρίες έτσι ώστε αυτό που μπορεί να φαίνεται σήμερα απώτερο και απροσδιόριστο να μπορεί κάποιες φορές να αποβαίνει συγκεκριμένο και εφικτό.

Με αυτά δεδομένα, η εναλλακτική προγραμματική πρόταση με τελικό στόχο τον σοσιαλισμό με ελευθερία και δημοκρατία οφείλει να κινείται κατά τους παρακάτω άξονες:

1. Απαιτείται να τεθούν υπό κοινωνικό και δημόσιο έλεγχο η κίνηση των διεθνών κεφαλαίων, ιδιαίτερα των καθαρά κερδοσκοπικών, οι ξένες επενδύσεις και οι όροι του διεθνούς εμπορίου.
2. Απαιτούνται βαθιές δημοκρατικές τομές στο κρατικό μηχανισμό, ώστε ο δημόσιος τομέας να αποκτήσει ουσιαστικό παρεμβατικό ρόλο στη λειτουργία της οικονομίας υπό απολύτως δημοκρατικές διαδικασίες. Ταυτόχρονα, απαιτείται η διαρκώς μεγαλύτερη συμμετοχή των εργαζομένων ώστε ο κοινωνικός έλεγχος να καθίσταται ουσιαστικότερος και αποτελεσματικότερος. Σε αυτή την κατεύθυνση οφείλουν να επανέλθουν ή να παραμείνουν στον έλεγχο του δημοσίου όλοι οι τομείς στρατηγικού χαρακτήρα (ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, διαχείριση υδάτινων πόρων, υποδομές, λιμάνια κλπ) και να αποκτήσουν ένα κοινωνικό κι αναπτυξιακό προσανατολισμό με όρους δημοσίου συμφέροντος.
3. Απαιτείται η χάραξη στρατηγικής κατά την οποία θεμελιώδη κοινωνικά αγαθά και υπηρεσίες δεν θα εμπλέκονται με την εμπορευματοποίηση, τους νόμους της αγοράς και το κέρδος αλλά θα προσφέρονται ισότιμα και δωρεάν προς κοινή χρήση. Ειδικότερα, οφείλει να ενισχυθεί και να αναβαθμισθεί η καθολική δημόσια και δωρεάν παιδεία και υγεία σε όλα τα επίπεδα.
4. Απαιτείται ουσιαστικός έλεγχος του δημοσίου στη λειτουργία της ανεξέλεγκτης αγοράς, με τη δυνατότητα να καθορίζει όπου χρειάζεται το πλαίσιο τιμών και τα ποσοστά κέρδους.
5. Απαιτείται η διαμόρφωση δυνατοτήτων σε εθνικό επίπεδο ώστε να αναπτυχθεί μια στρατηγική στήριξης ειδικών κλάδων και δραστηριοτήτων της οικονομίας, τόσο στους φθίνοντες βιομηχανικούς τομείς όσο και σε τεχνολογίες αιχμής, με ιδιαίτερο προσανατολισμό τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
6. Απαιτείται ο έλεγχος του δημοσίου επί του χρηματοπιστωτικού συστήματος με στόχο την παρεμπόδιση των τραπεζών να λειτουργούν ληστρικά απέναντι στους καταναλωτές και να προβαίνουν σε καθαρά κερδοσκοπικές επενδύσεις. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα οφείλει να αναπροσαρμοστεί στην κατεύθυνση της προστασίας των καταναλωτών και της λαϊκής αποταμίευσης.
7. Απαιτείται η ριζική μεταρρύθμιση των φορολογικών συστημάτων, η μείωση των έμμεσων φόρων, ειδικά στα προϊόντα πλατιάς λαϊκής κατανάλωσης, η ενίσχυση της άμεσης φορολογίας των κερδών και κάθε μορφής μεγάλων εισοδημάτων και ιδιοκτησίας, με στόχο ένα απλό και δίκαιο φορολογικό σύστημα, πραγματικό εργαλείο αναδιανομής του πλούτου, ενίσχυσης του κοινωνικού κράτους και σχεδιασμού της ανάπτυξης.
8. Απαιτείται να επανέλθει η διαμόρφωση της νομισματικής πολιτικής στην ευθύνη της «πολιτικής» ώστε να μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης της κοινωνικής δικαιοσύνης και της πλήρους απασχόλησης.
9. Απαιτείται η δραστική μείωση των στρατιωτικών εξοπλισμών στο επίπεδο που αρμόζει σε μια ειρηνική χώρα, που διατηρεί μονίμως φιλικές σχέσεις με τους γείτονες της και δεν παρεμβαίνει στρατιωτικά πουθενά στον κόσμο για να στηρίξει αλλότρια συμφέροντα υπό οποιοδήποτε πρόσχημα. Παράλληλα, οφείλουν να κλείσουν άμεσα οι βάσεις του NATO στην Ελλάδα και να καταργηθεί το ίδιο το NATO και οι επιθετικοί στρατιωτικοί συνασπισμοί.

10. Απαιτείται η εκπόνηση και η εφαρμογή ενός σχεδίου για τη συνολική προστασία του οικολογικού πλούτου της χώρας σε όλες του τις διαστάσεις.

11. Απαιτείται ο διαχωρισμός Εκκλησίας και Κράτους.

12. Απαιτείται η προώθηση της ισότητας των φύλων στην πράξη με πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά μέτρα, όπως και η κατάργηση όλων των διακρίσεων φύλου, φυλής, θρησκείας, τόπου καταγωγής, και σεξουαλικού προσανατολισμού.

13. Απαιτείται η αντίσταση στην εμπορευματοποίηση του πολιτισμού και στη διάδοση της υποκουλτούρας. Απαιτείται η διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών ώστε η πρόσβαση στον πολιτισμό των λαϊκών στρωμάτων και της νεολαίας να είναι απρόσκοπτη. Απαιτείται η ολόπλευρη στήριξη της πολιτισμικής και της λαϊκής δημιουργικότητας σε όλους τους τομείς της σκέψης, της επιστήμης και της τέχνης. Ο στρατηγικός μας στόχος δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς μια πολιτισμική έκρηξη και μια πολιτισμική αναγέννηση.

3. Μέτωπα πάλης

Πολιτική δράση για μας σημαίνει ενεργό συμμετοχή στο κοινωνικό γίνεσθαι της κάθε δεδομένης συγκυρίας με άξονα ένα πολιτικό πρόγραμμα που επιχειρεί να εκφράσει στην πολιτική βαθμίδα όσα κυοφορούνται κάθε στιγμή στην κοινωνία και όσα μπορούν να υποκινήσουν νέους αγώνες αποβλέποντας σε ένα ανώτερο επίπεδο τομών, ρήξεων και μετασχηματισμών προς την κατεύθυνση του στρατηγικού μας στόχου.

Το πολιτικό πρόγραμμα που προτείνουμε εναντιώνεται συγκεκριμένα στη νεοφιλελεύθερη στρατηγική που κυριαρχεί λαμβάνοντας υπόψη τα ώριμα αιτήματα των εργαζομένων και της κοινωνίας ολόκληρης, δηλαδή τα αιτήματα που έχουν συνειδητοποιηθεί και υπέρ των οποίων ήδη αναπτύσσονται πολύμορφοι αγώνες. Το πολιτικό αυτό πρόγραμμα διαρθρώνεται όπως παρακάτω.

α. Στο κοινωνικό επίπεδο

Σε μια περίοδο όπου η κυβέρνηση και τα κόμματα εξουσίας θα επιχειρούν να δείξουν ότι διαθέτουν τη συναίνεση της πλειοψηφίας και όπου η συμπίεση μισθών και εισοδημάτων, οι απολύσεις και η ανεργία θα μεταμφιέζονται σε στόχους για ανάπτυξη και σε υποσχέσεις για παροχές, οφείλουμε να αναδείξουμε εκείνα τα ζητήματα που θέτουν στο επίκεντρο τις πραγματικές ανάγκες των εργαζομένων, των νέων και των μεταναστών, την εργασιακή ανασφάλεια και τα κοινωνικά δικαιώματα. Την ίδια στιγμή οφείλουμε να απαντάμε στο ερώτημα «με τι χρηματοδότηση;» αναδεικνύοντας το γενικό ζήτημα της αναγκαίας αναδιανομής το πλούτου. Οι παρεμβάσεις μας συγκροτούνται από την παρακάτω σειρά απαιτήσεων:

1. Απαιτείται η υπεράσπιση και ενίσχυση του δημόσιου--κοινωνικού ασφαλιστικού συστήματος και των δικαιωμάτων των ασφαλισμένων και των συνταξιούχων.

2. Απαιτείται ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και εργασιακή αξιοπρέπεια για όλους με τη θέσπιση του 35ώρου (7ωρο, 5ημερο) χωρίς μείωση των αποδοχών.

3. Απαιτείται αύξηση των δαπανών για την παιδεία στο 5 % του ΑΕΠ, αυτόνομος μορφωτικός ρόλος για το λύκειο, ελεύθερη πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Παράλληλα απαιτείται αύξηση των δαπανών για την υγεία στο 6 % του ΑΕΠ, πλήρης, ισότιμη, υψηλού επιπέδου και δωρεάν κάλυψη όλων των αναγκών από ένα ολοκληρωμένο και αναβαθμισμένο δημόσιο τομέα υγείας--πρόνοιας. Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση οφείλει να στηριχθεί με όλα τα πρόσφορα μέσα ενώ η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας οφείλει να είναι ο κεντρικός προσανατολισμός

4. Απαιτείται η άμεση ανακοπή της πορείας των ιδιωτικοποιήσεων, η ανάκτηση από το δημόσιο τομέα των κρίσιμων τομέων της κοινωνικής αναπαραγωγής, δηλαδή της ενέργειας, των υδάτινων πόρων, των μέσων μαζικής μεταφοράς, των επικοινωνιών.

5. Απαιτείται ένα δικαιότερο φορολογικό σύστημα με δραστική μείωση των έμμεσων φόρων και μεγαλύτερη φορολόγηση των κερδών και των μερισμάτων, την αύξηση των φορολογικών συντελεστών για τα μεγάλα εισοδήματα, την υψηλή φορολογία για την πολυτελή διαβίωση.

6. Απαιτείται ειδική μέριμνα για τις μικρές επιχειρήσεις με ευνοϊκές διευθετήσεις φορολογίας, με τη θέσπιση ενός συστήματος χρηματοδοτικής στήριξης, με περιορισμό της γραφειοκρατίας και τη θεσμοθέτηση της δια βίου εκπαίδευσης των εργαζομένων εκεί.

7. Στον αγροτικό τομέα:

Η κατάσταση στον αγροτικό τομέα χαρακτηρίζεται από τη μείωση της αγροτικής παραγωγής, τη γήρανση των αγροτών, τη μεγαλύτερη εγκατάλειψη της υπαίθρου από τους νέους, την παραπέρα συρρίκνωση του αγροτικού εισοδήματος. Η κατάσταση αυτή είναι αποτέλεσμα της ανταγροτικής πολιτικής όλων των κυβερνήσεων, όπως συνδυάστηκε με τη νέα ΚΑΠ που επιδείνωσε τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα. Η ίδια η ΚΑΠ δεν είναι άμοιρη της ουσιαστικής υποταγής της Ε.Ε. στις σχετικές επιδιώξεις των ΗΠΑ, υποταγή που εκφράζεται σχεδόν ρητά στις συνόδους του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Διαφαίνεται μάλιστα ότι τα προβλήματα θα επιδεινωθούν μέσα από την ενδιάμεση αναθεώρηση της ΚΑΠ το 2009 και την αναθεώρησή της το 2013, αφού οι κυρίαρχοι κύκλοι της Ε.Ε. προωθούν την παραπέρα μείωση των δαπανών για τη γεωργία και τη μικρότερη στήριξη του αγροτικού εισοδήματος στην κλίμακα της Ευρώπης.

Σε αυτή τη βάση απαιτείται η χάραξη μιας νέας αγροτικής πολιτικής και η ριζική αναμόρφωση της ΚΑΠ υπέρ της προστασίας της μικρομεσαίας αγροτιάς, της ενίσχυσης της απασχόλησης και της παραγωγής υγιεινών τροφίμων. Απαιτείται ένα εθνικό σχέδιο αναζωογόνησης και ανάπτυξης της υπαίθρου με θεμέλιο τους δημοκρατικούς συμμετοχικούς συνεταιρισμούς, σχέδιο που θα αποσκοπεί στην ολόπλευρη ανάπτυξη της υπαίθρου με συγκεκριμένα μέτρα κοινωνικής προστασίας, βελτίωσης των συνθηκών ζωής στο χωριό και βελτίωσης του εισοδήματος των αγροτών. Τα μέτρα αυτά οφείλουν να συμβάλουν στη μείωση του κόστους καλλιέργειας, στη μείωση της ψαλίδας ανάμεσα στο κόστος του παραγωγού και στην τιμή αγοράς του προϊόντος από τον καταναλωτή και στη βελτίωση της ποιότητας των αγροτικών προϊόντων, με προτεραιότητα την παραγωγή επώνυμων, ταυτοποιημένων και βιολογικών προϊόντων και ταυτόχρονη απαγόρευση των μεταλλαγμένων. Απαιτείται μια πολιτική για τον αγροτικό τομέα που θα ενισχύει τη διατροφική επάρκεια της χώρας, θα καταπολεμά τα καρτέλ, όπως αυτό του γάλακτος, θα στηρίζει τους νέους αγρότες και θα μεριμνά για προστασία του περιβάλλοντος συνολικά.

β. Στο επίπεδο των ζητημάτων φύλου

Το πολιτικό πρόγραμμα της Αριστεράς, δεν μπορεί παρά να τοποθετεί τον αγώνα των γυναικών στην καρδιά του πολιτικού πεδίου. Η κοινωνία αποτελείται από άνδρες και γυναίκες, η σχέση εξουσίας του ενός φύλου πάνω στο άλλο έχει πολιτική διάσταση και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την όλη διαχείριση του δημόσιου χώρου. Σε αυτή τη βάση, ο φεμινισμός αναπροσδιορίζει και εμπλουτίζει την πολιτική, αμφισβητώντας θεμελιώδεις κατηγορίες και διακρίσεις, όπως τη διάκριση ανάμεσα στο πολιτικό και το προσωπικό, ανάμεσα στο πολιτικό και το κοινωνικό, ανάμεσα στο γενικό και το επιμέρους, επερωτώντας ταυτόχρονα την αντίληψη ότι η κοινωνία αποτελείται από άθροισμα ατόμων. Με αυτά δεδομένα, όλες οι διακρίσεις με γνώμονα το φύλο είναι απολύτως απαράδεκτες, η βία ενάντια στις γυναίκες διπλά απαράδεκτη ενώ η υποαντιπροσώπηση των γυναικών στους θεσμούς συνιστά εμφανές έλλειμμα δημοκρατίας και άρα δείκτη ενός σημαντικού πολιτικού προβλήματος. Αντίθετα, η ισότιμη συμμετοχή των γυναικών σε όλες τις όψεις και διαστάσεις της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και σε όλες τις βαθμίδες της πολιτικής διακυβέρνησης αποτελεί συστατικό στοιχείο μιας κοινωνίας όπου θα επικρατεί ουσιαστική δημοκρατία και δικαιοσύνη.

Απαιτείται έτσι η κατάργηση όλων των διακρίσεων στην εργασία, στις αμοιβές, στην κοινωνική ασφάλιση, στην παιδεία, στην φροντίδα, η κατάργηση του δουλεμπορίου γυναικών, η αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου περί ενδοοικογενειακής βίας, η υποστήριξη και αρωγή των αντίστοιχων θυμάτων, η εξασφάλιση πλήρους προστασίας των δικαιωμάτων των μεταναστριών --της πιο ευπαθούς ομάδας του πληθυσμού-- ασχέτως του καθεστώτος παραμονής τους στην Ελλάδα. Τελικός στόχος δεν μπορεί να είναι παρά η ισάριθμη αντιπροσώπηση των γυναικών σε όλους τους δημόσιους θεσμούς και άρα οφείλουν να συνεχισθούν και να ενισχυθούν οι «θετικές διακρίσεις» που οδηγούν σε αυτήν την κατεύθυνση. Εν προκειμένω, άμεσο αίτημα αποτελεί η επέκταση του «νόμου για το 1/3» και στα ψηφοδέλτια των εθνικών εκλογών.

γ. Στο επίπεδο των δικαιωμάτων

Στην καρδιά του αγώνα για σοσιαλισμό με ελευθερία και δημοκρατία βρίσκεται η πάλη για τη διεύρυνση και την καθολική αποκατάσταση των κοινωνικών, πολιτικών, και ατομικών δικαιωμάτων που είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους και πρέπει να νοούνται ως ενιαία. Έτσι απαιτούνται:

1. Πλήρη δικαιώματα στην εργασία, στον συνδικαλισμό, στην πολιτική έκφραση, στην ασφάλιση, στην πρόνοια, στην παιδεία, στην υγεία, στον ελεύθερο χρόνο, ισότιμα για όλους χωρίς εξαιρέσεις.
2. Ίσα δικαιώματα για όλους τους ξένους εργάτες, η νομιμοποίηση των μεταναστών και η αλλαγή του δικαίου περί ιθαγένειας με την αυτοδίκαιη απονομή της ελληνικής υπηκοότητας σε κάθε άνθρωπο που γεννιέται στην Ελλάδα
3. Η κατάργηση των διακρίσεων σε βάρος των μειονοτήτων και η αναγνώριση του δικαιώματος αυτοπροσδιορισμού τους, ατομικού και συλλογικού.
4. Η κατάργηση της «κοινωνίας της επιτήρησης», η άρνηση επικύρωσης της οδηγίας για την παρακολούθηση και αποθήκευση τηλεπικοινωνιακών δεδομένων, η κατάργηση των «τρομονόμων», της ηλεκτρονικής επιτήρησης και του ηλεκτρονικού «φακελώματος».

5. Η κατοχύρωση και η διεύρυνση των δικαιωμάτων των στρατιωτών και η επέκταση των δικαιωμάτων των αντιρρησιών συνείδησης.

6. Η κατοχύρωση του πολιτικού γάμου για άτομα του ίδιου φύλου.

7. Η κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην περίθαλψη, την εκπαίδευση, την απασχόληση και τον πολιτισμό σε ένα πλαίσιο πλήρους ένταξής τους στο κοινωνικό σύνολο.

8. Η δημιουργία ενός ενιαίου εθνικού συστήματος φυσικής αγωγής και αθλητισμού για όλες τις ηλικίες και για ολόκληρη τη χώρα.

δ. Στο επίπεδο της αυτοδιοίκησης

Η πείρα που ο ΣΥΝ και ο ΣΥΡΙΖΑ έχουν ήδη συσσωρεύσει στα ζητήματα αυτοδιοίκησης έχει αναδείξει τους βασικούς αρμούς της πρότασης μας. Αυτοί είναι:

Η ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη, η αποκέντρωση με ενίσχυση της πραγματικής αυτοδιοίκησης, δηλαδή της δημοκρατικής λαϊκής συμμετοχής σε όλα τα επίπεδα, η διασύνδεση της δημοτικής αρχής με τα κινήματα πόλης και κάθε μορφής προοδευτικές και ριζοσπαστικές συλλογότητες κοινωνικού, οικολογικού και πολιτιστικού χαρακτήρα, η ανάπτυξη θεσμών λαϊκής συμμετοχής, όπως ο συμμετοχικός προϋπολογισμός, η επεξεργασία σχεδίων τοπικής ανάπτυξης με προτεραιότητα το κοινωνικό όφελος και όχι τις κερδοσκοπικές δραστηριότητες, η υπεράσπιση της κατοικίας, του δημόσιου χώρου και του περιβάλλοντος από τις επιθέσεις της νεοφιλελεύθερης αγοράς και γενικότερα η απόρριψη του νεοφιλελεύθερου μοντέλου για την πόλη.

Η πείρα μας διδάσκει ότι αν η τοπική αυτοδιοίκηση αναπτύσσει με αυτό το πνεύμα την πολιτική της ως δημόσιος και ως κοινωνικός θεσμός τότε κατορθώνει όχι μόνο να στηρίζει αλλά και να αναδεικνύει την κοινωνική συλλογικότητα. Μπορεί όχι μόνο να συμπαραστέκεται, αλλά και να πρωτοστατεί στα κοινωνικά κινήματα και στις παρεμβάσεις συλλογικών φορέων και πολιτών που αποσκοπούν στην ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών και λειτουργιών. Η απαιτούμενη αποκέντρωση μπορεί να γίνει προοδευτική πράξη μόνον υπό αυτούς τους όρους.

ε. Στο επίπεδο του περιβάλλοντος

Τα ζητήματα που αφορούν την οικολογία και το περιβάλλον έχουν αναδειχθεί τα τελευταία κυρίως χρόνια σε απολύτως καθοριστικά. Στο πλαίσιο της πολιτικής μας πρότασης θεωρούμε ότι οι κύριες κατευθύνσεις παρέμβασης οφείλουν να είναι οι παρακάτω.

1. Οι καταστροφικές πυρκαγιές του τελευταίου καλοκαιριού επιβάλλουν μια ολοκληρωμένη πολιτική αποτελεσματικής θωράκισης της χώρας από ανάλογες καταστροφές στο μέλλον και την προς τούτο θεσμοθέτηση ενιαίου φορέα για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών. Παράλληλα απαιτείται να μην αναθεωρηθεί το άρθρο 24 του Συντάγματος, να δοθεί επιτέλους λύση στο ζήτημα των δασικών χαρτών, να ολοκληρωθεί η σύνταξη κτηματολογίου, να επαναπροσδιοριστούν οι όροι δόμησης και οι όροι συνύπαρξης ανθρώπινης δραστηριότητας και οικιστικών ιστών με τα δάση και το περιβάλλον, να δημιουργηθεί χωριστό Υπουργείο Περιβάλλοντος και να καλλιεργηθεί μια νέα αντίληψη και πρακτική

ανάπτυξης που θα προστατεύει τη φύση και θα τη σέβεται κυριολεκτικά. Στην ίδια κατεύθυνση, είμαστε αντίθετοι στην εκτροπή του Αχελώου και σε άλλα παρόμοια φαραωνικής έμπνευσης ψευδο-αναπτυξιακά έργα.

Σε ότι αφορά ειδικότερα τις πληγείσες από τις πυρκαγιές περιοχές, απαιτείται ένα ολοκληρωμένο σχέδιο οικολογικής θωράκισης και οικονομικής και παραγωγικής ανασυγκρότησης ώστε οι περιοχές αυτές να μην ερημωθούν, να μην ξεπουληθούν στα αρπακτικά συμφέροντα και να αναζωογονηθούν ολοκληρωμένα.

2. Δεδομένου ότι η ενδεδειγμένη αντιμετώπιση του προβλήματος των αποβλήτων, μέσα στο γενικότερο πλαίσιο διαχείρισης των φυσικών και ενεργειακών πόρων, είναι ένα εναλλακτικό παραγωγικό πρότυπο --εκείνο της καθαρής παραγωγής--, απαιτείται ο επανασχεδιασμός των βιομηχανικών προϊόντων και διεργασιών, με ελαχιστοποιημένη χρησιμοποίηση τοξικών, με αποφυγή ενεργοβόρων διαδικασιών και σπατάλη φυσικών πόρων. Ο προσανατολισμός αυτός αλλάζει όχι μόνο την ποσότητα και την ποιότητα των παραγομένων αποβλήτων αλλά και την παραγωγική διαδικασία, τις σχέσεις των παραγωγών με το προϊόν τους και τα καταναλωτικά πρότυπα των πολιτών.

3. Απαιτείται ένα άλλο ενεργειακό σύστημα που θα αναδιαρθρώνει το υπάρχον παραγωγικό και καταναλωτικό μοντέλο, με προτεραιότητες στην αξιοποίηση των τεραστίων δυνατοτήτων εξοικονόμησης ενέργειας και την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και όχι την «απελευθέρωση» της αγοράς ενέργειας προς όφελος των ιδιωτικών συμφερόντων. Αυτό το ενεργειακό σύστημα είναι αναγκαίο προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ραγδαία επιδεινούμενες επιπτώσεις του υπάρχοντος συστήματος (ατμοσφαιρική ρύπανση, κλιματικές αλλαγές) ενώ είναι ταυτόχρονα τεχνικά και οικονομικά εφικτό.

Σημειώνουμε ότι η ανάπτυξη των εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας οφείλει να γίνεται πάντοτε με σεβασμό στη φέρουσα ικανότητα των τοπικών οικοσυστημάτων ώστε να μην δημιουργούνται πρόσθετα περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά προβλήματα, ιδιαίτερα στις κοινωνίες της περιφέρειας. Σημειώνουμε επίσης ότι πρέπει να αντιμετωπιστούν με τα κατάλληλα μέτρα οι καθαρά κερδοσκοπικές τάσεις που ήδη φαίνονται να αναπτύσσονται με επίκεντρο την αγορά ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

4. Απαιτείται εναλλακτικός συνολικός συγκοινωνιακός σχεδιασμός, με αποθάρρυνση της αυτοκίνησης και ταυτόχρονη επέκταση και βελτίωση των δημόσιων μέσων συλλογικής μεταφοράς και ιδιαίτερα των μέσων σταθερής τροχιάς. Απαιτείται ο εκσυγχρονισμός και η επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου της χώρας ώστε η χώρα να αποκτήσει το συντομότερο δυνατό πλήρες ηλεκτροκίνητο δίκτυο ευρωπαϊκών προδιαγραφών. Πόροι μπορούν να αντληθούν από το τέταρτο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης.

5. Απαιτείται η προστασία των ελεύθερων χώρων και του πράσινου που έχουν απομείνει στις πόλεις (πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις, στρατόπεδα) αλλά και η ανακούφιση των πυκνοδομημένων περιοχών. Η εντεινόμενη οικοδομική υπερεκμετάλλευση και εμπορευματοποίηση του αστικού χώρου καθιστά το ζήτημα ιδιαίτερα επείγον.

6. Τελικά απαιτείται η συνολικότερη αλλαγή του παραγωγικού και καταναλωτικού προτύπου. Η κλιματική αλλαγή και όλα τα οικολογικά και περιβαλλοντικά προβλήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνιμα και αποτελεσματικά μόνο σε αυτή τη βάση.

στ. Στο επίπεδο της εξωτερικής πολιτικής

Ο ΣΥΝ είχε μονίμως ανοιχτό ιδεολογικό και πολιτικό μέτωπο ενάντια στον εθνικισμό και την πατριδοκαπηλία, προβάλλοντας συστηματικά τις αρχές της διεθνιστικής αλληλεγγύης, του σεβασμού των δικαιωμάτων όλων των λαών και της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών μεταξύ κρατών. Η οργάνωση των διεθνών σχέσεων συνολικά οφείλει να διέπεται από μια πολυδιάστατη αντίληψη για την ειρήνη και την ασφάλεια. Ο ΟΗΕ καλείται να παίξει σημαντικό ρόλο σε αυτήν την κατεύθυνση εφόσον αναβαθμίσει τις λειτουργίες της Γενικής του Συνέλευσης και προωθήσει τον εκδημοκρατισμό του συνόλου των θεσμικών του οργάνων.

Πρώτη προτεραιότητα μας παραμένει πάντοτε η υπεράσπιση της ειρήνης. Κατά συνέπεια, πρώτιστο καθήκον μας αποτελεί η ανάπτυξη ενός πλατιού ενωτικού αντιπολεμικού και φιλειρηνικού κινήματος σε άμεση σύνδεση με τα άλλα κοινωνικά κινήματα. Η ανάπτυξη ενός τέτοιου κινήματος, μέσα από συγκεκριμένες πρωτοβουλίες που θα αποσκοπούν στην αποπυρηνικοποίηση, στην αποστρατικοποίηση και στον αφοπλισμό, είναι σήμερα ιδιαίτερα επείγουσα καθώς η ευρύτερη περιοχή μας --Βαλκάνια, Μεσόγειος, Μ. Ανατολή-- υφίσταται τις τραγικές συνέπειες της νέας παγκόσμιας τάξης ενώ ταυτόχρονα η πυρηνική απειλή επιστρέφει στην Ευρώπη μέσω των σχεδίων για τη λεγόμενη «αντιπυραυλική ασπίδα».

Σε αυτή τη βάση, αντιστεκόμαστε στον ατλαντισμό της εξωτερικής πολιτικής που ακολουθεί η κυβέρνηση της Ν.Δ. και συνεπικουρεί το ΠΑΣΟΚ ζητώντας όχι τη διεύρυνση αλλά την κατάργηση του ΝΑΤΟ, στηρίζουμε τη διαβαλκανική συνεργασία και την ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών των Βαλκανίων, αλλά αρνούμαστε κατηγορηματικά κάθε συζήτηση για αλλαγή συνόρων στα Βαλκάνια. Ειδικότερα, τασσόμαστε κατά της μονομερούς ανεξαρτητοποίησης του Κοσόβου και υπέρ της συνέχισης των διαπραγματεύσεων για αμοιβαία αποδεκτή λύση στο πλαίσιο του ΟΗΕ.

Σε σχέση με τα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής που αντιμετωπίζει άμεσα η χώρα:

Εμμένουμε στην αταλάντευτη στήριξη της δικαιοδικής-διζωνικής ομοσπονδίας και της ειρηνικής συμβίωσης των δύο κοινοτήτων στην Κύπρο, θεωρούμε ότι, εν όψει των κινδύνων για τη δημιουργία νέων τετελεσμένων, πρέπει να αναληφθούν νέες πρωτοβουλίες για την επίλυση του Κυπριακού και υποστηρίζουμε την υποψηφιότητα Χριστόφια στις επερχόμενες προεδρικές εκλογές στην Κύπρο.

Ζητούμε άμεση λύση με σύνθετη ονομασία και γεωγραφικό προσδιορισμό του ζητήματος της ονομασίας της ΠΓΔΜ --πράγμα που ο ΣΥΝ είχε προτείνει εδώ και 15 χρόνια-- κρατάμε ανοιχτό το μέτωπο ενάντια στον εθνικισμό και τον αλυτρωτισμό, από όποια πλευρά κι αν προέρχονται, και αρνούμαστε κατηγορηματικά την ανάδειξη του λεγομένου «Σκοπιανού» σε μείζον θέμα της εξωτερικής πολιτικής της χώρας. Ταυτόχρονα υποστηρίζουμε ότι πρέπει να αναληφθούν πρωτοβουλίες για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και για την πολύμορφη προσέγγιση και συνεργασία μεταξύ της ΠΓΔΜ και της Ελλάδας.

Επιδιώκουμε να αρθούν οι διαφορές μας με την Τουρκία στη βάση διαλόγου που θα εδράζεται στο διεθνές δίκαιο και θα οδηγεί στη δραστική μείωση των στρατιωτικών δαπανών και των εξοπλισμών και στις δύο χώρες και στηρίζουμε την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων με τη γείτονα μέσα από πρωτοβουλίες που μπορούν να αναληφθούν σε όλα τα επίπεδα. Ζητούμε τη συνέχιση της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας στην Ε.Ε. με τήρηση των ευρωπαϊκών

κριτηρίων περί εκδημοκρατισμού και περί κατοχύρωσης των ανθρωπίνων, πολιτικών, κοινωνικών και μειονοτικών δικαιωμάτων.

Ο δρόμος για την ειρήνη σε όλον τον κόσμο περνάει σήμερα μέσα από την ειρήνη στη Μ. Ανατολή, τον τερματισμό της κατοχής του Ιράκ και της Παλαιστίνης, τη δημιουργία ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους δίπλα στο Ισραήλ στα σύνορα του 1967, των επαναπατρισμό των προσφύγων, και την ανακήρυξη της περιοχής σε αποπυρηνικοποιημένη ζώνη. Ο δρόμος αυτός οδηγεί σε μια Μεσόγειο ειρηνική, χωρίς ξένες βάσεις και στρατούς κατοχής, τόπο φιλίας και ισότιμης συνεργασίας, όπου το σημερινό χάσμα Βορρά Νότου θα είναι γεφυρωμένο.

ζ. Στο επίπεδο του αποδήμου ελληνισμού

Ο ΣΥΝ δεν μπορεί παρά να έχει ιδιαίτερη μέριμνα για τους συμπατριώτες μας που βρέθηκαν να ζουν και να εργάζονται σε διάφορες χώρες του εξωτερικού ως αποτέλεσμα των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων που γνώρισε και γνωρίζει η χώρα, αλλά και των πολιτικών διωγμών που γνώρισαν γενιές ολόκληρες αριστερών.

Έτσι απαιτείται:

1. Η ενίσχυση της παρουσίας του ΣΥΝ ανάμεσα στους συμπολίτες μας που ζουν στις χώρες του εξωτερικού, παρουσίας που θα αντιτάσσεται στη λογική του γκέτο και της αυτοαπομόνωσης αλλά και στη λογική της πλήρους πολιτισμικής αφομοίωσης και εξαφάνισης.
2. Η σύσφιξη των σχέσεων του απόδημου ελληνισμού με τις οικονομικές, αυτοδιοικητικές, πολιτισμικές και προοδευτικές πολιτικές πραγματικότητες των χωρών υποδοχής.
3. Ο εκσυγχρονισμός των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και η ενίσχυση της υλικοτεχνικής υποδομής της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης.
4. Η στήριξη των ελληνικών πολιτισμικών παραδόσεων και των δεσμών με την Ελλάδα.
5. Η ενίσχυση της οργανωμένης έκφρασης του απόδημου ελληνισμού και η αποφυγή της διαλυτικής οργανωτικής του πολυδιάσπασης.
6. Η στήριξη της οργανωτικής και οικονομικής ανεξαρτησίας του από κάθε κυβερνητικό, κομματικό ή άλλο κέντρο.
7. Η δημιουργία ουσιαστικών προϋποθέσεων για την ομαλή επανένταξη των παλιννοστούντων Ελλήνων στην νέα σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα. Συγκεκριμένα, αυτό σημαίνει διασφάλιση των ασφαλιστικών δικαιωμάτων που αποκτήθηκαν εκτός Ελλάδας, στήριξη σε όσους επιθυμούν να εργασθούν, ταχύρρυθμη εκπαίδευση στους ίδιους και τα παιδιά τους, διευκόλυνση για την εύρεση πρώτης κατοικίας, ειδικά δάνεια για επιχειρηματική δραστηριότητα και κάθε τι που θα κάνει πιο εύκολη την επιστροφή στην ιδιαίτερη πατρίδα.

4. Σύνοψη

Είναι προφανές ότι η εναλλακτική προγραμματική μας πρόταση, οι άξονες που τη δομούν και τα μέτωπα πάλης που εντοπίζουμε, δεν μένουν στο επίπεδο της απλής καταγγελίας αλλά συγκροούνται απτά με τον νεοφιλελευθερισμό και τις κυβερνητικές επιλογές προτείνοντας συγκεκριμένες λύσεις στα πραγματικά προβλήματα της χώρας. Θεωρούμε ότι η εναλλακτική προγραμματική μας πρόταση συνιστά ταυτόχρονα χρήσιμο εργαλείο που βοηθά τις αναγκαίες πολιτικές συσπειρώσεις προκειμένου να διαμορφωθεί πληρέστερα και να ενισχυθεί περισσότερο το πολιτικό υποκείμενο που θα ωθήσει στον ουσιαστικό μετασχηματισμό της χώρας στην κατεύθυνση που περιγράψαμε.

Εκδοχή 1 (πλειοψήφισε)

Η προγραμματική εναλλακτική πρόταση του ΣΥΝ απευθύνεται τόσο στο κοινωνικό όσο και στο πολιτικό επίπεδο. Αφορά κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις όπως και συλλογικότητες κάθε μορφής, μπορεί να γίνει πεδίο γόνιμου δημόσιου διαλόγου και ενεργών κοινωνικών πρωτοβουλιών, μπορεί να προκαλέσει τη συμμετοχή πολιτών που διέπονται από ανάλογες ευαισθησίες και έχουν αντίστοιχο προσανατολισμό σε όσα αφορούν τα μεγάλα ζητήματα και προβλήματα της εποχής και της χώρας. Επιδιώκουμε τη διαμόρφωση ενωτικών μετώπων πάλης, ώστε να αποκρουσθούν οι κυρίαρχες επιλογές, η κυρίαρχη οικονομική, κοινωνική και γεωστρατηγική πολιτική, ώστε να διαμορφωθούν οι εναλλακτικές προγραμματικές προτάσεις για την ουσιαστική λύση των προβλημάτων.

Η προγραμματική εναλλακτική μας πρόταση απευθύνεται πρώτα στον ΣΥΡΙΖΑ και στις συνιστώσες του, αλλά και σε όλο το εύρος των δυνάμεων της Αριστεράς και της ριζοσπαστικής οικολογίας, στους ανέταχτους και στις μικρές πολιτικές ή συνδικαλιστικές συλλογικότητες, σε όλες τις αριστερές δυνάμεις που έχουν τη δική τους ιστορική διαδρομή και ιδεολογική ιδιαιτερότητα.

Η προγραμματική εναλλακτική μας πρόταση απευθύνεται βεβαίως και στο ΚΚΕ, του οποίου η ηγεσία αρνείται σήμερα την ίδια την ιδέα της συνεργασίας και της κοινής δράσης γιατί δεν θέλει να αποδεχτεί ότι τα αποτελεσματικά μέτωπα πάλης συγκροτούνται από διαφορετικές δυνάμεις καθεμιά από τις οποίες διατηρεί τις ιδιαιτερότητές της.

Η προγραμματική εναλλακτική μας πρόταση απευθύνεται και στις δυνάμεις και τους ενεργούς πολίτες που με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο, συλλογικά ή ατομικά, αποδεδεσμεύονται από σημερινές ιδεολογικές και προγραμματικές απόψεις της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ, αναζητούν κοινούς στόχους και επιδιώκουν κοινούς αγώνες με τις δυνάμεις της Αριστεράς.

Τέλος, η προγραμματική εναλλακτική μας πρόταση απευθύνεται σε κάθε πολίτη, σε κάθε άντρα ή γυναίκα της χώρας, σε κάθε νέο και νέα, ζητώντας του να σκεφτεί, να προβληματιστεί, να συζητήσει, να μας ασκήσει την κριτική του, να συμμετάσχει στις πρωτοβουλίες μας και να συστρατευθεί μαζί μας. Η προοπτική που επιδιώκουμε να υπηρετήσουμε και οι στόχοι που επιδιώκουμε να πετύχουμε δεν ανήκουν σε μας. Ανήκουν σε όλους .

Εκδοχή 2 (μειοψήφισε)

Το πρόγραμμα μας απευθύνεται χωρίς διακρίσεις σε όλη την κοινωνία. Αφορά, ιδιαίτερα, τις πολιτικές δυνάμεις της ίδιας με εμάς «γειτονιάς», δηλαδή το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ, τους Οικολόγους Πράσινους. Κεντρική πολιτική συνεργασία με τις δυνάμεις αυτές για λόγους

πολιτικούς και προγραμματικούς στη σημερινή φάση δεν είναι δυνατή. Αυτό, όμως, δεν συνεπάγεται αναγκαστικά εφησυχασμό ή περιχαράκωσή μας.

Ιδιαίτερα το κόμμα μας πρέπει να αξιοποιήσει το γεγονός ότι την κρίσιμη προεκλογική περίοδο, που το πολιτικό ενδιαφέρον της κοινωνίας ήταν έντονο και οι πολίτες «άκουγαν», ο ΣΥΝ και ο ΣΥΡΙΖΑ ηγεμόνευσαν πολιτικά ως αντιπολίτευση. Στις εκλογές ο πολιτικός μας λόγος, η ουσιαστική, δηλαδή και σκληρή αντιπαράθεση προς την κυβέρνηση και τις πολιτικές της και η μη ταύτιση ΠΑΣΟΚ-Ν.Δ. με ταυτόχρονη έντονη κριτική στην πολιτική της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ διηύρυνε την πολιτική μας επιρροή, ιδιαίτερα σε τμήματα του ευρύτερου σοσιαλιστικού χώρου, που έκαναν τελικά το άλμα και ήλθαν στην κάλπη του ΣΥΡΙΖΑ.

Σήμερα το κόμμα μας πρέπει να αξιοποιήσει το νέο μετεκλογικό τοπίο, τις αλλαγές που συντελούνται στις συνειδήσεις των πολιτών και την πολιτικά ευνοϊκή συγκυρία. Ως ΣΥΝ οφείλουμε να έλθουμε σε επαφή με τον ευρύτερο σοσιαλιστικό χώρο, με τον οικολογικό χώρο και την ανένταχτη Αριστερά. Στα κοινωνικά μέτωπα κατά προτεραιότητα. Με πολύμορφες κοινωνικές και πολιτικές πρωτοβουλίες και δράσεις που είναι ανάγκη να ενθαρρύνουμε με την πολιτική μας και τη συμμετοχή μας.

Παράλληλα στη Βουλή να κάνουμε προτάσεις σε όλες τις δυνάμεις της δημοκρατικής αντιπολίτευσης για κοινές ενέργειες, σε αντιπαράθεση με τις αντιλαϊκές νεοφιλελεύθερες κυβερνητικές πολιτικές.

Η πρόωξη του εναλλακτικού πολιτικού σχεδίου περνάει σε αυτή τη μετεκλογική φάση μέσα από μια ολόπλευρη, ισότιμη, ειλικρινή και ανοικτή παρουσία μας σε σημαντικές διεργασίες, στα κινήματα, στη δράση στο κοινοβούλιο και στις σχέσεις μεταξύ πολιτικών συλλογικοτήτων.

Αγωνιζόμενοι με σχέδιο, με συνέχεια και με συνέπεια σε αυτή την κατεύθυνση, μπορούμε να προσβλέπουμε στην οικοδόμηση ενός πλατιού εναλλακτικού, ως προς το δικομματικό πλαίσιο, ριζοσπαστικού, προοδευτικού ρεύματος στην ελληνική κοινωνία, με μορφές που θα προκύπτουν στην πορεία και με ρυθμούς που θα διαμορφώνει η ίδια η ζωή και οι εξελίξεις, χωρίς βολонταρισμούς, αλλά και χωρίς αγκυλώσεις.

Το ρεύμα αυτό μπορεί να φιλοδοξεί σε επόμενη φάση, να μετεξελιχθεί σε κοινωνική και πολιτική πλειοψηφία, δηλαδή στη δύναμη που θα ολοκληρώσει το εναλλακτικό πολιτικό σχέδιο της ανανεωτικής και ριζοσπαστικής αριστεράς.

**Πρόταση προσθήκης κεφαλαίου
(από Γολέμη Χαρ. και Παπαδόπουλο Χριστ.)
Μειοψήφισε**

**ΜΕ ΠΟΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΚΑΙ ΠΟΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ**

Η ελληνική κοινωνία, όπως και οι ευρωπαϊκές, πλώνεται, διχοτομείται κοινωνικά: οι ηττημένοι της αγοράς, τα νεανικά στρώματα της επισφάλειας και της εργασιακής περιπλάνησης, οι μετανάστες πρώτης, δεύτερης και τρίτης γενιάς, οι γυναίκες, δεν εκπροσωπούνται στο πολιτικό σύστημα, τα αιτήματά τους δεν διαμεσολαβούνται στο νεοφιλελεύθερο δικομματικό τόξο. Τα εργατικά και λαϊκά στρώματα, το ανασφαλές μισό της κοινωνίας είναι η δεξαμενή που πριμοδοτεί αγώνες και αντιστάσεις, ασύνδετα, κατακερματισμένα, αλλά μαζικά, σε πολλά και διαφορετικά πεδία. Τα ερωτήματα που μπαίνουν στην Αριστερά, δεν είναι μόνο στο κατά πόσο μπορεί να τα εκπροσωπήσει, αλλά επίσης για το κατά πόσο μπορεί να εκφράσει πολιτικά με ενιαίο τρόπο αυτά τα κομμάτια ως τάξη, να τα οργανώσει για αυριανούς αγώνες, να συνοψίσει τους κοινωνικούς αγώνες τους στο πολιτικό επίπεδο ως πρόγραμμα, να ορίσει το μέλλον της απελευθέρωσης και της χειραφέτησης, δηλαδή το σοσιαλισμό.

Η ενότητα και η ανασύνθεση της Αριστεράς.

Χωρίς τον δημόσιο χώρο της Αριστεράς, χωρίς ενότητα και την κοινή δράση, χωρίς τις κοινές πολιτικές δομές, όπως ο ΣΥΡΙΖΑ, κάθε καλή ιδέα, κάθε πολύτιμη εμπειρία, κάθε παραδειγματική κοινωνική πρωτοβουλία, κινδυνεύει να εξατμιστεί ή να περιχαρακωθεί στα ακαδημαϊκά όρια της παρατήρησης. Από την άλλη, ενωτικά πολιτικά εγχειρήματα που δεν έχουν λύσει τα βασικά, όπως τη σχέση κοινωνικού και πολιτικού, την αυτονομία των κινημάτων και των κοινωνικών αγώνων, τη στάση τους απέναντι στην πολιτική της διαχείρισης και διατήρησης του συστήματος, μοιραία οδηγούνται στην κρίση και τη διάψευση των προσδοκιών. Η ίδια διάψευση και κρίση περιμένει και εκείνα τα τμήματα της Αριστεράς που στην κρίση του ΠΑΣΟΚ, στην κρίση της σοσιαλδημοκρατίας, απαντούν με την πρόθεση να γίνουν σοσιαλδημοκρατία στη θέση της σοσιαλδημοκρατίας που διαψεύδει και διαφεύδεται.

Με το ΣΥΡΙΖΑ έχουμε κάνει το πρώτο βήμα, ένα βήμα που οφείλει να διεκδικεί εσαεί όλες τις συνιστώσες της Αριστεράς και της Οικολογίας, ακόμα και εκείνες που στέκονται εχθρικές, όπως το ΚΚΕ, ή αδιάφορες, όπως οι Οικολόγοι Πράσινοι. Τα επόμενα βήματα αφορούν τα ζητήματα της ιδεολογίας, της θεωρίας, της πολιτικής ανάλυσης και σίγουρα το σκέλος του παραδείγματος, της οργάνωσης, της κοινωνικής εμπειρίας, με άλλα λόγια τη διαδικασία της ανασύνθεσης.

Τα ελλείμματα στη θεωρία και την πολιτική ανάλυση. Στο σκέλος των ιδεών και της ιδεολογίας, στην παραγωγή νέων επεξεργασιών, στην αναγωγή της κοινωνικής εμπειρίας σε θεωρητικό υπόδειγμα, τα πράγματα δεν πάνε καλά. Στο επίπεδο των οργανώσεων και των κομμάτων της Αριστεράς, στον ίδιο το Συνασπισμό, υπάρχει ελάχιστη παραγωγή όπως και ελάχιστη διακίνηση ιδεών με βάση τη διεθνή και την εγχώρια εμπειρία. Ο προεκλογικός λόγος των κομμάτων της Αριστεράς ήταν χαρακτηριστικός της ιδεολογικής ένδειας, χωρίς ο ΣΥΡΙΖΑ να αποτελεί ιδιαίτερη εξαίρεση. Σχηματικός, καταγγελτικός λόγος του νεοφιλελευθερισμού χωρίς όμως δυνατότητα να εξηγήσει, να συνδέσει τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα με τη λειτουργία του καπιταλισμού.

Για να μην αναφερθούμε σε ζητήματα διεθνισμού, όπου ένα «πατριωτικό» ρεύμα φαίνεται να κερδίζει ξανά έδαφος. Η αδυναμία να συνδεθεί η στάση στα περίφημα «εθνικά» θέματα με μια συστηματική ανάλυση του ελληνικού καπιταλισμού οδηγεί σε συχνές μεταστροφές που ακυρώνουν την προσπάθεια για τη διατύπωση μιας πραγματικά διεθνιστικής πολιτικής. Τα ανιστόρητα σχήματα της εξάρτησης στοιχειώνουν τον αριστερό λόγο δημιουργώντας υποδοχές

για έναν εύκολο «αντιιμπεριαλισμό» που καταγγέλλει τους αμερικανούς ή τους άραβες, αλλά αδυνατεί να δει την επεκτατική δυναμική του ελληνικού κεφαλαίου, που λυμαίνεται μεγάλο μέρος των βαλκανικών οικονομιών.

Για να ανταποκριθεί η Αριστερά στα καθήκοντά της οφείλει να ακονίσει τον ανταγωνιστικό πολιτικό της λόγο, να ορίσει τα προγραμματικά πεδία που μπορεί να ξεκινήσει μια διαδικασία μετασχηματισμού, να πειραματισθεί σε μορφές οργάνωσης του κοινωνικού με το πολιτικό.

Στο ιδεολογικό πεδίο κάθε απόπειρα ανασύνθεσης του λόγου της Αριστεράς οφείλει να κοιτάζει, με εργαλείο τη μαρξιστική θεωρία, τις νέες επεξεργασίες για τις οικονομικές κρίσεις, την προσέγγισή της για το κράτος και την πολιτική εξουσία, τη διεθνή οικονομία και τις νέες μορφές του ιμπεριαλισμού.

Επιπλέον, η Αριστερά οφείλει να λύσει τους λογαριασμούς της με το «Έθνος» τη στιγμή που ο αναδύμενος εθνικισμός ακουμπάει και τις γραμμές της μεταμφιεζόμενος τον αντιιμπεριαλισμό, υπερθεματίζοντας για «ταυτότητες» που απειλούνται, στην πραγματικότητα υπερασπιζόμενος την ταυτότητα της αστικής τάξης. Η αντιπαράθεση με τον εθνικισμό δεν έχει μόνο ιδεολογική αξία, αλλά και άμεση πολιτική και μας υποχρεώνει σε ενέργειες όπως η αναγνώριση της Δημοκρατίας της Μακεδονίας με το συνταγματικό της όνομα, η ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε., η επιμονή στην εξεύρεση λύσης στην Κύπρο, στο πλαίσιο της διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας κ.α.

Ο ΣΥΡΙΖΑ από τη σκοπιά της ενότητας και της ανασύνθεσης. Ο ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί το πλέον αντιπροσωπευτικό και αξιόπιστο εγχείρημα πολιτικής ενότητας στο χώρο της ελληνικής Αριστεράς. Ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί και πρέπει να αποκτήσει οργανική σχέση με ευρύτερα εργατικά και λαϊκά στρώματα και μαχητικά κινήματα και αγώνες, εκπονώντας μια καθημερινή πολιτική γραμμή «συνεχούς αντιπαράθεσης με τους «από πάνω» και «συνεπούς υπεράσπισης «των από κάτω».. Το εγχείρημα του ΣΥΡΙΖΑ απαιτεί ενεργή υποστήριξη για να αποκτήσει πολιτικοοργανωτική υπόσταση, ριζοσπαστικό στίγμα και κοινωνική διεισδυτικότητα στους αγώνες που έρχονται. Επείγει τόσο η αναβάθμιση του ιδεολογικοπολιτικού διαλόγου στο εσωτερικό του, όσο και η άμβλυνση των κομματικοκεντρικών εγωισμών των επιμέρους συνιστωσών του (ο Συνασπισμός προφανώς δεν εξαιρείται). Η ανάγκη να δημιουργηθούν μόνιμες πολιτικές δομές, να εγκαταλειφθεί δηλαδή το παράδειγμα ενός συγκεντρωτικού σχήματος (της Γραμματείας) που αποφασίζει και των περιφερειακών οργανώσεων που υλοποιούν – συνήθως δια των αντιπροσώπων των συνιστωσών - είναι το στοίχημα. Η τοπική και περιφερειακή υπόσταση του ΣΥΡΙΖΑ, τα πανελλαδικά σώματα δεν είναι μόνο απαίτηση του ανέντακτου κόσμου που τον ακολουθεί, αλλά η ικανή και αναγκαία συνθήκη ώστε η πολιτική συζήτηση να γίνει πραγματικότητα και η εξωστρεφής πολιτική πράξη γεγονός. Από τα παραπάνω εύκολα συνάγεται ότι η συζήτηση περιλαμβάνει πρώτα από όλα το ίδιο το πολιτικό πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ, σε αυτά τα σώματα πρέπει να εκπονηθεί, στα ίδια να συνομολογηθεί, από εκεί εξ άλλου μπορεί να γίνει πράξη και κοινωνική δυναμική.

Έχουμε βάσιμους λόγους, στοιχειοθετημένους σε κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες, ότι με μεγάλα τμήματα της Ριζοσπαστικής Αριστεράς μοιραζόμαστε εκείνες τις πολιτικές και ιδεολογικές προϋποθέσεις, όπου ένα **Επανιδρυτικό Συνέδριο**, με τη συμμετοχή του Συνασπισμού, ανέντακτων και οργανωμένων τμημάτων της Ριζοσπαστικής Αριστεράς, να μην είναι ένα μακρινό ενδεχόμενο, αλλά μια πραγματική συνθήκη που μπορεί να υλοποιηθεί στο κοντινό μέλλον.

(συνέχεια κείμενου θέσεων)

VI. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΚΟΜΜΑ

Οι αυξημένες ευθύνες που αναλαμβάνει ο ΣΥΝ μετά τη σχετική εκλογική επιτυχία του επιβάλλουν να σκεφτούμε ξανά τον ρόλο και τις λειτουργίες του κόμματός μας και να προωθήσουμε τα μέτρα και τις αλλαγές που απαιτούνται.

Οφείλουμε κατ' αρχάς να αναγνωρίσουμε ότι η σημερινή πραγματικότητα στο κόμμα χαρακτηρίζεται από μειωμένη συμμετοχή των μελών στη ζωή και τη δράση των οργανώσεων --όπως και από σχετικά μικρή συμμετοχή στα κοινωνικά δρώμενα-- από τον χαλαρό τρόπο λειτουργίας των πολιτικών κινήσεων και των νομαρχιακών επιτροπών --πράγμα που υποβαθμίζει συχνά την πολιτική συζήτηση--, από ελλείμματα στην αμφίδρομη σχέση μελών-- ηγεσίας, και από τον σχετικά υψηλό ηλικιακό μέσο όρο των κομματικών μελών.

Όλες οι παραπάνω αδυναμίες σχετίζονται στενά με τη γενικότερη κρίση πολιτικής αντιπροσώπευσης που εκδηλώνεται στη χώρα μας, αλλά και στην Ευρώπη γενικότερα, κρίση που επικεντρώνεται συχνά στην αμφισβήτηση της ίδιας της έννοιας της κομματικής ένταξης. Η κρίση και η αμφισβήτηση αυτή έχει πολλές αιτίες. Πηγάζει από τον κυρίαρχο ατομικισμό που προωθείται από όλες τις πλευρές και τη συνακόλουθη απαξίωση της συλλογικής δράσης, πηγάζει από το γεγονός ότι τα μεγάλα ιδιωτικά τηλεοπτικά κανάλια έχουν αναδειχθεί σε «συλλογικό διανοούμενο» νέας μορφής, με πολύ συγκεκριμένες πολιτικές στοχεύσεις κάθε φορά, πηγάζει από το ότι οι «έρευνες της κοινής γνώμης» τείνουν να αντικαταστήσουν την διαπάλη των ιδεών, αποκρύπτοντας συγχρόνως τα πραγματικά προβλήματα, πηγάζει από το ότι η απλή διαχείριση τείνει να εξαφανίσει τη στρατηγική σκέψη και να υποκαταστήσει την πολιτική. Το συνολικό αποτέλεσμα είναι η καταφυγή στο σπίτι, η μείωση του ενδιαφέροντος για τα κοινά, η απροθυμία κοινωνικής δραστηριοποίησης και πολιτικής στράτευσης.

Οι γενικότερες αυτές δυσκολίες αντανακλώνται και στο κόμμα μας. Ενώ ασκούμε δικαίως κριτική στα παραδοσιακά πρότυπα κομματικής οργάνωσης, τόσο στο λεγόμενο «δημοκρατικό συγκεντρωτισμό» όσο και στις ασπόνδυλες οργανωτικές μορφές της σοσιαλδημοκρατίας, δεν έχουμε ακόμη επαρκώς εμβαθύνει και έμπρακτα προωθήσει μορφές εσωτερικής οργάνωσης και λειτουργίας που να αντιστοιχούν τόσο στο στόχο που επιδιώκουμε όσο και στα χαρακτηριστικά της εποχής που διανύουμε. Αυτές οφείλουν να είναι μορφές που θα καθιστούν την κομματική ένταξη και την κομματική ζωή ελκυστικές και δημιουργικές για όλους.

Με δεδομένο ότι τα οργανωτικά ζητήματα έφεραν πάντοτε και εξακολουθούν να φέρουν μεγάλο ιδεολογικό και πολιτικό φορτίο, η ανανέωση και ανασυγκρότηση του κόμματος που σήμερα απαιτείται δεν αποτελεί απλό τυπικό καθήκον. Αποτελεί ζήτημα που οφείλει να αντιμετωπιστεί με ώριμη σκέψη, βούληση και αποφασιστικότητα.

Με αυτά δεδομένα, μπορούμε σήμερα να πούμε τα εξής:

1. Επιμένουμε στην ύπαρξη ενεργών αυτόβουλων κομματικών οργανώσεων --των πολιτικών κινήσεων του κόμματος-- που θα συγκροτούν ένα πυκνό πολιτικό και οργανωτικό ιστό. Σε αυτή τη βάση, είμαστε αντίθετοι με κάθε μορφή αρχηγικού κόμματος ή κόμματος που θα αθροίζει «παράγοντες», καριερίστες της πολιτικής και αγαπημένους των μίντια. Οι αρχές της συλλογικότητας, της ισότητας μεταξύ μας και της συντροφικής αλληλεγγύης οφείλουν να διέπουν απαρέγκλιτα τη λειτουργία του κόμματος. Είμαστε επίσης αντίθετοι με κομματικές μορφές πλαδαρές που εννοούν την πολιτική δράση και την κομματική ένταξη απλώς ως ευκαιριακή κατά καιρούς συμμετοχή στη μία ή την άλλη ψηφοφορία. Τέλος, είμαστε αντίθετοι με κάθε μορφή κόμματος--φρουρίου, με κάθε αντίληψη που θέλει το κόμμα έναν απολύτως πειθαρχημένο μηχανισμό για το «πέρασμα της γραμμής».

2. Το κόμμα αποτελεί για μας τον πολιτικό οργανισμό των μελών του. Τα μέλη του κόμματος έχουν δικαίωμα και καθήκον να ενημερώνονται λεπτομερειακά για όλα τα ζητήματα, να συνδιαμορφώνουν τις απόψεις τους στις κομματικές συζητήσεις, να ενημερώνουν όλα τα όργανα του κόμματος για τις δικές τους απόψεις, να συμμετέχουν ενεργά στην επεξεργασία και τη διαμόρφωση της πολιτικής του κόμματος σε όλα τα επίπεδα, με μια λέξη να **βουλεύονται**. Σε αυτή τη βάση, οι πολιτικές κινήσεις και τα όργανα του κόμματος οφείλουν να λειτουργούν τακτικά και συστηματικά, να τροφοδοτούν εξίσου τακτικά και συστηματικά τα ανώτερα όργανα με τις απόψεις τους και να ενημερώνονται όχι μόνο για τις αποφάσεις των οργάνων αλλά και για όλες τις διαφορετικές απόψεις που διακινούνται στο κόμμα.

3. Η συνολική κομματική λειτουργία αποκτά την ουσία της μόνον όταν τροφοδοτείται από τη δημιουργική σχέση της με την κοινωνία. Είναι αναντικατάστατη η ζωντανή σχέση του κόμματος, των στελεχών και των μελών του με τις κοινωνικές δυνάμεις και τα κοινωνικά προβλήματα, η άμεση, πρόσωπο με πρόσωπο, επαφή των οργανώσεων με τους πολίτες, η ζωντανή παρουσία των κομματικών μελών στους εργασιακούς χώρους, στον συνδικαλισμό, στις δημοτικές κινήσεις και παρατάξεις, στους μαζικούς φορείς, στα κοινωνικά δρώμενα εν γένει. Μόνον έτσι η κομματική οργάνωση μπορεί να γίνει ευαίσθητος και αυθεντικός δέκτης νέων ρευμάτων και νέων τάσεων, όπως και αμφίδρομος αγωγός ιδεών ανάμεσα στο κόμμα και στους πολίτες.

4. Το κόμμα οφείλει να εμπεδώσει και να ισχυροποιήσει την ιδεολογική και πολιτική του ταυτότητα. Αυτό σημαίνει κατανόηση των κοινωνικών αναφορών μας και γνώση της ιστορικότητας που μας έχει διαμορφώσει, σημαίνει εμπέδωση των αξιών που διέπουν τη δράση μας και των ιδεολογικών αρχών που πρεσβεύουμε, σημαίνει θεωρητική εμβάθυνση σε όλα τα ζητήματα που αφορούν το τόπο μας, την ιστορία του και τον πολιτισμό του, όπως και σε όλα τα ζητήματα που αφορούν την ιστορία των εργατικών και λαϊκών αγώνων και τον πολιτισμό των άλλων χωρών της Ευρώπης και του κόσμου. Οφείλουμε επιπλέον να κατανοήσουμε σε βάθος τη νέα κατάσταση που έχει διαμορφώσει ο παγκοσμιοποιημένος νεοφιλελεύθερος καπιταλισμός, τη συλλογική πείρα που έχει συσσωρευτεί σχετικά, τις νέες θεωρητικές κατευθύνσεις που ανοίγονται. Η τάξη και οι χρονικότητες που διέπουν τέτοιες θεωρητικές αναζητήσεις και επεξεργασίες διαφέρουν από την τάξη και τις χρονικότητες που διέπουν την πολιτική δράση. Κατά συνέπεια, το κόμμα οφείλει να μεριμνήσει ώστε η τάξη και οι χρονικότητες αυτές να αποκτήσουν τον προσίδιο βηματισμό τους σε συνδυασμό με τις άλλες δραστηριότητές του. Το ίδρυμα «Νίκος Πουλαντζάς» μπορεί να συμβάλει σημαντικά σε μια τέτοια κατεύθυνση.

5. Στο κόμμα μας έχουν καθιερωθεί οι τάσεις που αποτελούν --ή οφείλουν να αποτελούν-- διακριτά ρεύματα ιδεών και προγραμματικών επεξεργασιών με τη δυνατότητα αναλογικής εκπροσώπησης στα όργανα. Αυτό σημαίνει πως η διαφορετικότητα και ο πλουραλισμός των

απόψεων, η δυνατότητα κάθε μέλους να εκφράζεται ανοιχτά, μόνος ή μαζί με άλλους, και να διεκδικεί την άποψη ή την απόχρωσή του είναι όχι μόνον ανεκτά αλλά και καλοδεχούμενα. Αυτό όμως ταυτόχρονα σημαίνει πως η δίκαιη και δημιουργική σύνθεση των διαφορετικών απόψεων, μια σύνθεση που δεν θα συσκοτίζει, αλλά θα εντοπίζει και θα αναδεικνύει τις διαφορές προκειμένου να τεθούν στην κρίση όλων, οφείλει να είναι μόνιμο μέλημά μας. Μόνον υπό αυτούς τους όρους η λειτουργία του κόμματος θα είναι πραγματικά δημοκρατική, οι απόψεις της πλειοψηφίας θα γίνονται σεβαστές και η όλη δράση του κόμματος θα αποβαίνει αποτελεσματική.

6. Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε δύο πράγματα. Πρώτον ότι, με δεδομένους τους όρους ίδρυσης του ΣΥΝ, η θεσμοθέτηση των τάσεων και η λειτουργία του κόμματος ως πολυτασικού αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για τη διατήρηση της ενότητάς του μέχρι σήμερα. Δεύτερον, ότι, λόγω αυτών των αφετηριακών καταβολών και μιας ιστορικά διαμορφωμένης αρχικής δυσπιστίας, οι τάσεις δεν άσκησαν πάντα τον ρόλο που τους είχε αποδώσει το καταστατικό του κόμματος. Αυτές κάποιες φορές λειτούργησαν αμυντικά και μηχανιστικά, με όρους περιχαράκωσης της τάσης και ενδοτασικής πειθαρχίας, παρά με όρους που θα επέτρεπαν την εμβάθυνση των απόψεων και τη διευκρίνιση ψευδοδιαφορών και στερεοτύπων που απέρρεαν από παλιές αντιπαλότητες προς όφελος του εντοπισμού των πραγματικών διαφορών. Σήμερα, ιδιαίτερα μετά τις εκλογές, τα συναφή προβλήματα φαίνεται να έχουν εξομαλυνθεί. Ωστόσο αυτό δεν σημαίνει πως οι τάσεις πρέπει να καταργηθούν. Όχι μόνον γιατί η καταστατική κατάργησή τους δεν θα έλυne κανένα απολύτως πρόβλημα αλλά και γιατί η συμφώνα με το καταστατικό λειτουργία τους μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά τόσο στον εμπλουτισμό όσο και στη σύνθεση των ιδεών στο κόμμα.

7. Στο μέτρο που λαμβάνονται σοβαρά υπόψη τα παραπάνω, το κόμμα μας είναι σε θέση να προχωρήσει σε οργανωτική εξόρμηση για τη στρατολόγηση νέων μελών. Αποφασιστικής σημασίας είναι τα νέα μέλη να προέρχονται από τον εργατικό και τον αγροτικό χώρο, από τους εργαζόμενους των 500 ευρώ, από τους μετανάστες, από τις νέες γυναίκες.

8. Μείζον θέμα αποτελεί η ανάδειξη νέων στελεχών σε όλα τα επίπεδα καθοδήγησης του κόμματος. Ωστόσο αυτό το θέμα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ευκαιριακά, αποσπασματικά και εκ των άνω. Η συλλογική εμπειρία του κόμματος έχει συγκροτήσει τα κριτήρια που οφείλουν να πληρούν τέτοια στελέχη (εμπέδωση των αξιών και των αρχών της Αριστεράς, σταθερότητα στις μεγάλες επιλογές που διαμορφώνουν την διαφορετικότητά της, συλλογικότητα, συντροφική αλληλεγγύη, άρνηση του παραγοντισμού και του αριθμισμού, ταξική και κοινωνική συνείδηση, ικανότητα πολιτικής παραγωγής κλπ) ενώ η πορεία του κόμματος και ιδιαίτερα της νεολαίας του τα τελευταία χρόνια έχει αναδείξει αρκετά ικανότατα νέα στελέχη που πληρούν με το παραπάνω τα κριτήρια αυτά και μπορούν να αναλάβουν θέσεις σημαντικής πολιτικής ευθύνης. Το πόσα, το ποια και το ποια θέση θα αναλάβουν τα στελέχη αυτά δεν είναι βέβαια ζήτημα γενικών καταστατικών μέτρων.

9. Εκτός των παραπάνω, η οργανωτική ανασυγκρότηση του ΣΥΝ απαιτεί καλύτερη ανάπτυξη του κόμματος στους εργατικούς χώρους, στις λαϊκές γειτονιές και στην περιφέρεια, στενότερη σχέση του κόμματος με κινήματα που αναπτύσσονται ενάντια στη νεοφιλελεύθερη πολιτική και ολόπλευρη στήριξη του κόμματος στην ποιοτική και ποσοτική ανάπτυξη της νεολαίας του, ώστε αυτή να αποβεί μια μαζική αυτόνομη αριστερή οργάνωση με πανελλαδική δικτύωση σε όλους τους χώρους σπουδών, αλλά --και τούτο είναι ιδιαίτερα σημαντικό-- και σε όλους τους χώρους που εργάζονται σήμερα οι νέοι. Προκειμένου να προωθούνται και να ελέγχονται όλα τα παραπάνω, απαιτείται η αναβάθμιση του οργανωτικού γραφείου της Κεντρικής Πολιτικής Επιτροπής.

* Οι εκδοχές με τον αριθμό 2 προτάθηκαν από τα μέλη της Π.Γ. Μαργαρίτη Θ., Μπαγεώργο Στ., Μπαλάφα Γ., Σαμπατακάκη Μ., Χατζησωκράτη Δ.

Η ΚΠΕ ΤΟΥ ΣΥΝ
26 Νοεμβρίου 2007

◆ ◆ ◆
ΓΙΑΤΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Η κατάθεση του εναλλακτικού κειμένου από τους συντρόφους και τις συντρόφισσες που το συνυπογράφουμε, οφείλεται στις εξής βασικές διαφοροποιήσεις μας από το Σχέδιο Θέσεων που ενέκρινε η συντριπτική πλειοψηφία της ΚΠΕ και με το οποίο (για πρώτη ίσως φορά) όλες σχεδόν οι τάσεις ομονόησαν:

- Το Σχέδιο Θέσεων αποφεύγει να προβάλλει ένα συνολικό ηγεμονικό σχέδιο του Κόμματος προς τις υπόλοιπες δυνάμεις του ΣΥΡΙΖΑ, στο στόχο του μετασχηματισμού του ΣΥΡΙΖΑ σε πολιτικό σχηματισμό. Αντί η απόλυτη δικαίωση της «αριστερής στροφής» στις εθνικές και αυτοδιοικητικές εκλογές να μας οδηγήσει σε πιο ριζοσπαστικά και τολμηρά βήματα, το κείμενο πάει πιο πίσω κι από αυτές τις αποφάσεις του 4ου Συνεδρίου! Ο ΣΥΡΙΖΑ για εμάς είναι το νέο πλαίσιο στο οποίο ο ΣΥΝ οφείλει να δώσει ολοκληρωμένα οργανωτικά, πολιτικά και ιδεολογικά χαρακτηριστικά, ώστε η ριζοσπαστική αριστερά να ανασυντεθεί σε νέες πιο στέρεες βάσεις.

- Το Σχέδιο Θέσεων αποφεύγει να πάρει θέση γιατί δεν καταφέραμε ακόμα να γίνουμε κόμμα μελών και καταλήξαμε κόμμα στούντιο και κόμμα στελεχών. Ο μόνος δρόμος για να λυθούν τα -από όλους και από καιρό διαπιστωμένα- προβλήματα λειτουργίας (αλλά και δημοκρατίας όπως: εκπροσωπήσεις στα ΜΜΕ, ουσιαστική ανανέωση-εναλλαγές στελεχών και αιρετών, μετάβαση από τις τάσεις-κόμματα μέσα στο κόμμα στις τάσεις-ρεύματα ιδεών, ξεπέραςμα του γραφειοκρατικού κράτους της Κουμουνδούρου κτλ), είναι το μπόλιασμα της μίζερης εσωκομματικής ζωής με τη ζωντάνια και την υγεία των κινημάτων, των αγώνων του κόσμου της εργασίας και της νεολαίας, καθώς και η μετατόπιση της κομματικής ζωής από τα κεντρικά γραφεία στις Πολιτικές Κινήσεις.

- Το Σχέδιο Θέσεων κάνει απαράδεκτες υποχωρήσεις σε βασικά ζητήματα κριτικής προς το ΠΑΣΟΚ και τη σοσιαλδημοκρατία, προσδοκώντας πολιτικά οφέλη διά των πολιτικών «ανοιγμάτων» προς ένα κομμάτι του. Έστω κι έτσι, δεν προσδιορίζει σαφώς σε ποιο κομμάτι αναφέρεται, αλλά υπερεπενδύει στο γεγονός ότι κάποια κομμάτια του ΠΑΣΟΚ κινήθηκαν ad hoc σε κοινωνικό επίπεδο σε πιο ριζοσπαστικές θέσεις στο αντιπολεμικό, στο Φόρουμ και στο Άρθρο 16 και παλαιότερα στον νόμο Γιαννίτση. Δεν ξεκαθαρίζεται (κατά τη γνώμη μας σκόπιμα) ότι ο μόνος πολιτικά παραγωγικός τρόπος για να απευθυνθούμε σε δυνάμεις που αποδεσμεύονται (ή τείνουν να αποδεσμευθούν) από το ΠΑΣΟΚ, είναι να το κάνουμε με όρους μαζικού κινήματος «χτισμένου» σε αριστερή λογική, με το δικό μας ισχυρό ιδεολογικοπολιτικό χρωματισμό. Αντίθετα, το Σχέδιο Θέσεων της ΚΠΕ νομιμοποιεί κάποιον αόριστο ή ανύπαρκτο -με οργανωτικούς και πολιτικούς όρους- πολιτικό συνομιλητή στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ. Ακόμα και εάν αυτός ο συνομιλητής υπάρχει, το μόνο που θα

πετύχουμε θα είναι να ανακοπούν οι όποιες φυγόκεντρες τάσεις στη βάση του ΠΑΣΟΚ, καθώς και να επιτρέψουμε στην κεντροαριστερή κατεύθυνση μειοψηφία του κόμματός μας να το διαχειριστεί επικοινωνιακά, **στη λογική μιας νέας κεντροαριστεράς που οφείλουμε να εφεύρουμε για να μπούμε ξανά στο κεντρικό πολιτικό παιχνίδι, δηλ. στον κυβερνητισμό. Αυτό με την σειρά του σημαίνει νέες φυσιολογικές περιπέτειες στο κόμμα μας στο άμεσο μέλλον, οι οποίες καλύπτονται τώρα στα πλαίσια ενός κειμένου «σούπα», αποτελέσματος μιας πρωτόγνωρης ισορροπίας των τάσεων.**

- Το Σχέδιο Θέσεων διακατέχεται από υπεροψία και το διατρέχει ένας **μη παραγωγικός ελιτισμός σε σχέση με τις υπόλοιπες αριστερές δυνάμεις που είναι εκτός ΣΥΡΙΖΑ (ΚΚΕ και ένα κομμάτι της εξωκοινοβουλευτικής).** Προκειμένου να αναδειχθούν τα στοιχεία της δικής μας ταυτότητας, κινδυνεύουμε να μην κατανοήσουμε κάποια δυνατά σημεία των άλλων, απολύτως χρήσιμα σε ένα σχέδιο ανασύνθεσης της Αριστεράς στην χώρα μας. **Το ΚΚΕ όχι μόνο προσπαθεί να εκφράσει πολιτικά την εργατική τάξη και τα λαϊκά στρώματα, αλλά σε μεγάλο βαθμό (τουλάχιστον σε μεγαλύτερο από εμάς) το καταφέρνει, διότι δουλεύει συντεταγμένα σε αυτήν την προτεραιότητα.** Αυτό το στοιχείο στη δεδομένη συγκυρία είναι το πιο κρίσιμο, και όχι απλά να επαναλαμβάνουμε την πάγια κριτική μας για την αδιέξοδη λογική που στρατηγικά και ιδεολογικά το διακρίνει. Επίσης περιορίζεται να χρεώσει στα κομμάτια της **εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς που δεν είναι μέσα στον ΣΥΡΙΖΑ τις (υπαρκτές) σχεταριστικές λογικές και την επαναστατική ρητορική τους, όμως δεν εστιάζει καθόλου στο (επίσης υπαρκτό) νεανικό δυναμικό που συσπειρώνουν αυτές οι δυνάμεις σε μια αντικαπιταλιστική ιδεολογική βάση. Αντί να ιχνηλατήσει τρόπους ουσιαστικής επικοινωνίας μαζί τους, κλείνει ή τουλάχιστον αδιαφορεί για αυτήν την προοπτική.**

- Το Σχέδιο Θέσεων περιορίζει (κατά τη γνώμη μας συνειδητά) την ανάλυσή του για τη διεθνή συγκυρία σε μια λογική «περιγραφής» των αποτελεσμάτων του κλονισμού της ηγεμονίας των ΗΠΑ και της σταδιακής εμφάνισης νέων οικονομικών και γεωπολιτικών «παικτών» που ενδεχόμενα να οδηγήσει σε έναν πολυπολικό κόσμο. Απουσιάζουν εντελώς οι αναλύσεις για το σύγχρονο ιμπεριαλισμό, για τη δυνατότητα ή μη του καπιταλισμού να δώσει λύσεις στην οικολογική κρίση, για το ότι ο συντονισμένος αντινεοφιλελεύθερος αγώνας μπορεί να είναι αποτελεσματικός μόνο όταν έχει κατ' ουσίαν αντικαπιταλιστικό περιεχόμενο! Είναι από υποτονική έως ανύπαρκτη η κριτική για το ρόλο των δεκάδων οργανισμών που εγγυώνται και αναπαράγουν σε διεθνές επίπεδο την κοινότητα των καπιταλιστικών συμφερόντων μέσω στρατιωτικοπολιτικών, οικονομικών και πολιτιστικών μέσων. Επίσης επαναλαμβάνει κάποιες στερεότυπες θέσεις σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, που ξεκομμένες από μια σύγχρονη ανάλυση του ιμπεριαλισμού μοιάζουν σαν αιτήματα ενός αφελούς διεθνισμού, ενός μη παραγωγικού πασιφισμού.

- Το Σχέδιο Θέσεων κινείται στη λογική ενός παρωχημένου, μη κριτικού και γι' αυτό αντιφατικού αριστερού ευρωπαϊσμού. Από τη μία κλείνει (σωστά) το δρόμο προς το Ευρωσύνταγμα, αλλά από την άλλη αφήνει ανοικτές πόρτες στην προοπτική αριστερής μετατόπισης κομματιών της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας. Καλλιεργεί έτσι μύθους περί αριστερής μεταρρύθμισης, παραβλέπει το γεγονός ότι η Ε.Ε. φτιάχτηκε από και για τους καπιταλιστές, για την εξυπηρέτηση των καπιταλιστικών και ιμπεριαλιστικών συμφερόντων. Αυτοί οι σκοποί είναι ιδρυτικά - φυσιολογικά της χαρακτηριστικά και πάνω σε αυτή τη λογική έχουν διαμορφωθεί οι αντιδημοκρατικοί μηχανισμοί της, όπως η παντοδύναμη και μη εκλεγόμενη Κομισιόν ή η Κεντρική Τράπεζα. Για εμάς η ΕΕ δε μεταρρυθμίζεται, υπό την έννοια πως δε μπορεί να μεταβληθεί από μηχανισμός εξυπηρέτησης των αστικών συμφερόντων σε μηχανισμό εξυπηρέτησης των

συμφερόντων των λαών της. Αποτελεί μεν πεδίο ταξικής πάλης, οπότε έχει νόημα η διεκδίκηση μεταρρυθμιστικών αιτημάτων με τη μορφή κινήματος για τη διεκδίκησή τους, αλλά *ας μην έχουμε αυταπάτες* - στο βαθμό που η Ε.Ε. θα αδυνατεί να ενσωματώσει αυτά τα αιτήματα, το κίνημα αναπόφευκτα θα περάσει από τα συγκεκριμένα αιτήματα στη συνολική αμφισβήτηση της πορείας της.

- Το Σχέδιο Θέσεων αποφεύγει να προβάλει ότι βασική υπεύθυνη για τον κυβερνητικό συνδικαλισμό είναι η συνδικαλιστική παράταξη του ΠΑΣΟΚ η οποία τον ανέδειξε, για να πάρει αργότερα τη σκυτάλη η συνδικαλιστική παράταξη της ΝΔ. Ότι η συνδικαλιστική παράταξη του ΠΑΣΟΚ (διαθέτοντας ένα ευρύ πελατειακό - διαχειριστικό δίκτυο) αξιοποίησε με αδιαφάνεια κάθε θεσμική συμμετοχή του συνδικαλιστικού κινήματος στα όργανα συνδιαχείρισης. Ότι οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΣΥΝ οφείλουν να βρίσκονται μακριά από τις «λογικές του εφικτού», που με τελευταίο μεσάζοντα τον κυβερνητικό και τον εργοδοτικό συνδικαλισμό υπαγορεύει το κεφάλαιο. Και το κυριότερο: όπως πριν από ενάμιση χρόνο το Αυτοδιοικητικό μας Συνέδριο χάραξε τη νέα πολιτική μας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, πρέπει παρομοίως να αποφασίσουμε ότι και στα συνδικάτα δεν κάνουμε εκλογικές συμμαχίες ούτε με την παράταξη του ΠΑΣΟΚ ούτε με αυτή της ΝΔ που εφαρμόζει τις ίδιες πρακτικές πολιτικής χειραγώγησης του συνδικαλιστικού κινήματος.

5ο Τακτικό Συνέδριο του Συνασπισμού της Αριστεράς, των Κινήματων και της Οικολογίας

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΘΕΣΕΩΝ

Ο ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΔΙΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΕ ΚΡΙΣΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ: ΗΓΕΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝ ΓΙΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η υλοποίηση των σημαντικότερων αποφάσεων του 4ου Τακτικού Συνεδρίου άνοιξαν το δρόμο για την πρόσφατη πολιτική και εκλογική επιτυχία του ΣΥΡΙΖΑ.

Οι αποφάσεις που πάρθηκαν σε αυτό το συνεδριακό σώμα, σε συνδυασμό με αυτές του προγραμματικού που είχε διεξαχθεί ενάμιση χρόνο πριν, έδωσαν στα μέλη, τους φίλους και τα στελέχη του κόμματος τα κατάλληλα ιδεολογικοπολιτικά εφόδια και τις κατευθύνσεις ώστε την προηγούμενη περίοδο να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά στους κοινωνικούς τους χώρους και στο κεντρικό πολιτικό επίπεδο τις εφαρμοζόμενες νεοφιλελεύθερες πολιτικές απ' οπουδήποτε και οποιονδήποτε και αν προέρχονταν.

Η προώθηση της υπόθεσης ενότητας της αριστεράς μέσα από την ενίσχυση του πλαισίου του ΣΥΡΙΖΑ και της αιχμηρής αντινεοφιλελεύθερης πολιτικής του πλατφόρμας, η κατάθεση της εναλλακτικής προγραμματικής πρότασης με ορίζοντα το σοσιαλισμό με δημοκρατία και ελευθερία, η άσκηση μιας μαχητικής αντιπολίτευσης προς την κυβερνητική πολιτική της

Νέας Δημοκρατίας, η ανάλυση για τη νεοφιλελεύθερη μετάλλαξη του ΠΑΣΟΚ στην Ελλάδα σε συνέχεια της νεοφιλελεύθερης ενσωμάτωσης της Ευρωπαϊκής Σοσιαλδημοκρατίας, η κατηγορηματική απόρριψη της πάσης φύσεως και μορφής κεντροαριστεράς, η σύνδεση της ριζοσπαστικής οικολογικής οπτικής με την υπέρβαση του καπιταλισμού, η πρωταγωνιστική συμμετοχή μας στον πανευρωπαϊκό συντονισμό της Ευρωπαϊκής Αριστεράς μέσα από την ίδρυση κοινού υπερεθνικού κόμματος, η επανασύνδεσή μας με τις νέες αντιστάσεις και τα κινήματα που αναπτύσσονται εγχώρια και διεθνώς με όρους σεβασμού της αυτονομίας τους, η επαναφορά του στόχου να γίνουμε κόμμα μελών, είναι μερικά από τα πιο κρίσιμα στοιχεία της απόφασης του 4ου Τακτικού Συνεδρίου που **σηματοδότησαν της αριστερή στροφή του κόμματος**.

Πριν το 4ο Τακτικό Συνέδριο...

Η πραγματικότητα είναι ότι το κόμμα μας έκανε περίπου μια δεκαετία για να ξεπεράσει κάποιες «παιδικές ασθένειες» που οφείλονται τόσο στον ιστορικά πρωτότυπο ιδρυτικό χαρακτήρα του ως κόμματος πολιτικής και «προγραμματικής» ενότητας, όσο και στη γενικότερη κρίση της αριστεράς στο πολιτικό - κοινωνικό - ιδεολογικό πεδίο, ιδιαίτερα μετά την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού. Η ιδεολογική ατροφία, ο πολιτικός ετεροκαθορισμός, ο αμυντισμός στα παραδοσιακά κινήματα, η οργανωτική και προγραμματική πλαραρότητα, η απουσία ουσιαστικού επαναπροσδιορισμού των κοινωνικών και ιστορικών αναφορών ήταν βασικές πλευρές αυτής της περιόδου. Αυτές οι αρνητικές πλευρές εντάσσονταν βέβαια στα πλαίσια μιας ιστορικά και στρατηγικά αποτυχημένης άποψης που κυριαρχούσε και μέσα στο κόμμα μας, για την απόλυτη πρωτοκαθεδρία του πολιτικού πεδίου έναντι του κοινωνικού και ιδεολογικού - μια αντίληψη που τελικά οδηγούσε σε μια πολιτική πλατφόρμα ενός άμεσου η έμμεσου κυβερνητισμού (έστω και αντιπολιτευτικού) στο εθνικό επίπεδο και ενός αφελούς διεθνισμού στο διεθνές.

Στα τρία πρώτα τακτικά συνέδρια του κόμματος, καθώς και σε εκείνο για την επικύρωση ή μη της συνθήκης του Άμστερνταμ, υιοθετούνταν πλειοψηφικά απόψεις «προοδευτικού εκσυγχρονισμού», «εναλλακτικής πρότασης εξουσίας», άκριτου φεντεραλιστικού Ευρωπαϊσμού, «πολιτικής διακυβέρνησης της παγκοσμιοποίησης». Οι απόψεις αυτές άνοιγαν de facto δρόμους σε κεντροαριστερά σενάρια εξουσίας στην χώρα μας, καλλιεργούσαν ανταπάτες για την δυνατότητα επιρροής επί της καπιταλιστικής υπερδομής της ΕΕ και των λοιπών παγκόσμιων ιμπεριαλιστικών οργανισμών, έκλειναν το δρόμο για την ανασυγκρότηση της ανανεωτικής - ριζοσπαστικής αριστεράς σε νέες κινηματικές βάσεις, υπονόμευαν τον αυτόνομο ρόλο του κόμματος σε όλα τα επίπεδα, εμπόδισαν την ουσιαστική επικοινωνία και τη συνεργασία με τις υπόλοιπες αριστερές δυνάμεις στο μαζικό κίνημα.

Τα φαινόμενα αυτονόμησης και παραγοντισμού που υπήρξαν από πρωτοκλασάτα στελέχη μέσα στο κόμμα αλλά και στους κοινωνικούς χώρους που παρενέβαιναν, η τροφοδότηση με αυτά άλλων πολιτικών χώρων, είναι η θλιβερή πλευρά αυτής της ξεκομμένης από την θεωρία και την κοινωνία αντίληψης που κάποτε κυριαρχούσε μέσα στο κόμμα και που σήμερα πρέπει να τα θυμόμαστε, διότι δεν είναι πολύς ο χρόνος που απέχουμε από αυτά.

Το **5ο Τακτικό Συνέδριό μας** πραγματοποιείται σε μια συγκυρία που χαρακτηρίζεται από :

- Την επιθετική επέκταση και εμβάθυνση της νεοφιλελεύθερης - ιμπεριαλιστικής παγκοσμιοποίησης που αποδομεί το κοινωνικό κράτος, ρημάζει και καταστρέφει τη φύση, εκτρέφει πολέμους και εξαθλίωση για μεγάλο μέρος του πλανήτη.
- Την κρίση προσανατολισμού και κατεύθυνσης της Ε.Ε.
- Την αποσταθεροποίηση του νεοφιλελεύθερου δικομματισμού και τη μεγάλη κρίση του ΠΑΣΟΚ και ταυτόχρονα.
- Την όξυνση της ταξικής πάλης και την ανάπτυξη έντονων αγώνων και κινήματων.

- Την αμφισβήτηση της νεοφιλελεύθερης ηγεμονίας σε μια σειρά από χώρες κατά κύριο λόγο στην Λατινική Αμερική.

Στη νέα αυτή συγκυρία, ειδικά όπως διαμορφώνεται μετά το αποτέλεσμα των τελευταίων εκλογών, το στοίχημα για τον ΣΥΝ και την Ανανεωτική-Ριζοσπαστική Αριστερά είναι το αν θα μπορέσει να συγκροτήσει και να εκπροσωπήσει πολιτικά μια πλατιά κοινωνική συμμαχία των εργατικών και λαϊκών στρωμάτων σε αντινεοφιλελεύθερη βάση.

Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει να προχωρήσουμε σταδιακά στην υπέρβαση των σημερινών συνιστωσών (και του ίδιου του κόμματός μας) και να προχωρήσουμε στην Ανασύνθεση - Επανίδρυση της Ανανεωτικής-Ριζοσπαστικής Αριστεράς με στόχο τη συγκρότηση του ΣΥΡΙΖΑ σε μαζικό πολιτικό σχηματισμό, με οργανωτική δομή στη βάση και στους μαζικούς κοινωνικούς χώρους, με φυσιογνωμία και στρατηγική ρήξης με το καπιταλιστικό σύστημα, με σαφή προσπάθεια ανίχνευσης του Σοσιαλισμού του 21^{ου} αιώνα.

Α. ΑΠΟΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΔΙΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Οι πρόσφατες βουλευτικές εκλογές σηματοδότησαν την είσοδο σε μια εποχή αποσταθεροποίησης και φθοράς του νεοφιλελεύθερου - δικομματικού πολιτικού συστήματος διακυβέρνησης. Τόσο η φθορά της ΝΔ όσο και η μεγάλη κρίση του ΠΑΣΟΚ έχουν τις ίδιες αιτίες, αιτίες που ενεργοποιούν πολυσήμαντες διαδικασίες.

1. Η ΝΔ είναι μια επιθετική (όσον αφορά τους σχεδιασμούς και τις προθέσεις), αλλά αδύναμη κυβέρνηση. Η κοινοβουλευτική της αδυναμία (οριακή κοινοβουλευτική πλειοψηφία) απλώς υπογραμμίζει τη βαθύτερη αδυναμία της, που είναι η αδυναμία της να συγκεντρώσει τις κοινωνικές, πολιτικές και ιδεολογικές προϋποθέσεις ώστε να πετύχει την αποφασιστική ανατροπή του κοινωνικού - ταξικού συσχετισμού δύναμης. Ένα ισχυρό ΠΑΣΟΚ είναι απαραίτητο για τη ΝΔ - όχι για να μαντρώνει τους βουλευτές της, αλλά για να δουλεύει εύρυθμα το δικομματικό σύστημα νεοφιλελεύθερης διακυβέρνησης, να διασφαλίζεται η νεοφιλελεύθερη συναίνεση (με μια νεοφιλελεύθερη αντιπολίτευση περιοριζόμενη στα «επί της διαδικασίας»), να μπορεί να κάνει πολιτική και να εφαρμόσει το πρόγραμμά της. Γι' αυτό η κρίση στο ΠΑΣΟΚ δε «μεταγγίζει» δύναμη στη ΝΔ, αλλά κάνει μεγαλύτερη την αμηχανία της και την αδυναμία της να εφαρμόσει το πρόγραμμά της. Γιατί η αδυναμία της ΝΔ και η κρίση στο ΠΑΣΟΚ είναι ομώνυμες διαδικασίες.

2. Από την άλλη, η βαθιά κρίση του ΠΑΣΟΚ οφείλεται στο γεγονός ότι πλέον δε μπορεί να συγκεράσει τα αντίθετα: από τη μια μεριά έναν κυβερνητικό - καθεστωτικό ρόλο, και από την άλλη τη δυνατότητα να τον ασκεί στο όνομα μιας μεγάλης (και γι' αυτό πλειοψηφικής και εκλογικά) κοινωνικής συμμαχίας. Δεν είναι ζήτημα επικοινωνιακής τακτικής ούτε ικανοτήτων της πρώην, της νυν ή της μελλοντικής του ηγεσίας. Απλώς αυτή η κοινωνική συμμαχία δε μπορεί να επανασυσταθεί, και γι' αυτό δε μπορεί κανείς να την εκφράσει - ούτε το ΠΑΣΟΚ.

3. Η αδυναμία της ΝΔ και η κρίση του ΠΑΣΟΚ έχουν την ίδια βαθύτερη αιτία: την αλλαγή της συγκυρίας στην ταξική πάλη. Τα τελευταία είκοσι χρόνια στα σπλάχνα του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού έχει σχηματιστεί μια σύγχρονη εργατική τάξη, εκτεινόμενη από τον κλασικό προλετάριο μέχρι τον «απασχολήσιμο» απόφοιτο πανεπιστημίου, η οποία αποκτά σιγά-σιγά συνείδηση της θέσης της, του ρόλου της και της δύναμής της. Το γεγονός αυτό προκαλεί ευρύτατες κοινωνικές διεργασίες και αλλάζει τις κοινωνικές συμμαχίες. Αυτό με τη σειρά του αλλάζει τις πολιτικές εκπροσωπήσεις (ποιο πολιτικό κόμμα

εκπροσωπεί ποιες κοινωνικές δυνάμεις, ποια ταξικά συμφέροντα και με ποιες προϋποθέσεις). Αυτή η «υπόγεια» διαδικασία, που όμως βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, αλλάζει όλο το «υπέδαφος» κάτω από τα πόδια των κομμάτων και του πολιτικού συστήματος. Βάζει τα κόμματα και το πολιτικό σύστημα σε μια «κρίση αναδιάρθρωσης».

4. Η κρίση αυτή για την ώρα οδηγεί σε γενική πολιτική αμηχανία, υπαρξιακές αγωνίες, καταφυγή σε τακτικισμούς και τυφλές σκληρόνσεις τακτικής, αποδιάρθρωτικά φαινόμενα. Για την ώρα λειτουργεί η αποδιάρθρωτική πλευρά της κρίσης. **Ωστόσο το προσεχές διάστημα (στην ουσία τα επόμενα χρόνια) θα παιχθεί το μεγάλο στοίχημα: είτε ο νεοφιλελευθερισμός θα ανασυντάξει την πολιτική του ηγεμονία σε βάρος της εργατικής τάξης και των συμμάχων της, είτε αυτή η ηγεμονία θα διαταραχθεί πιο βαθιά και μεσοπρόθεσμα.** Για να συμβεί το δεύτερο, πρέπει να κερδηθεί το στοίχημα του δικού μας «στρατοπέδου»: η ανασυγκρότηση και πολιτική εκπροσώπηση της σύγχρονης εργατικής τάξης. Πρόκειται για αγώνα δρόμου. Ποιος θα κερδίσει τη μάχη της ανασυγκρότησης; Τα κόμματα και το πολιτικό σύστημα του νεοφιλελευθερισμού ή η Αριστερά και η εργατική τάξη; Κάθε πρόοδος του ενός στρατοπέδου θα σημειώνει οπισθοδρόμηση για το άλλο και το αντίστροφο.

5. Το περιεχόμενο της κρίσης του πολιτικού συστήματος σχετίζεται με μια μεγάλη ανατροπή, που έχει ήδη δρομολογηθεί (αν και βρίσκεται ακόμη στην αρχή της) και αποτελεί τομή για τη μεταπολιτευτική ιστορία της Ελλάδας: **το δραστικό περιορισμό των δυνατοτήτων του πολιτικού συστήματος να πειθαναγκάζει την εργατική τάξη σε κοινωνικές συμμαχίες και πολιτικές εκπροσωπήσεις ξένες προς τα συμφέροντά της**, υπό την ηγεμονία του μεγάλου κεφαλαίου και με «συγκολλητική ουσία» τα μεσαία αστικά στρώματα. Τα κοινωνικά και πολιτικά μπλοκ τύπου «μη προνομιούχων» του πρώιμου ΠΑΣΟΚ ή «εκσυγχρονισμού» του ύστερου ΠΑΣΟΚ δεν είναι πλέον εφικτά. Αντίθετα, συγκεντρώνονται αργά αλλά σταθερά οι προϋποθέσεις για ανεξάρτητη έκφραση των συμφερόντων των εργαζομένων και για κοινωνικές συμμαχίες με δική τους ηγεμονία, για πρώτη φορά στη μεταπολιτευτική Ελλάδα.

Και φυσικά δεν είναι καθόλου παράξενο που αυτή η εξέλιξη πλήττει σε βάθος το ΠΑΣΟΚ, το φορέα που εξέφραζε μέχρι σήμερα και για πολλά χρόνια την άλλη δυνατότητα. Διότι αδυνατεί πλέον να εκφράσει πολιτικά μια κοινωνική συμμαχία με την ηγεμονία της εργατικής τάξης. Αν λοιπόν, παρ' όλα αυτά, ξανακερδίσει μια κοινοβουλευτική πλειοψηφία, αυτό θα σημαίνει ότι η εργατική τάξη θα έχει χάσει το στοίχημα της δικής της συγκρότησης και ανεξάρτητης έκφρασης των συμφερόντων της. Και ότι πάνω σ' αυτή της την αποτυχία / ήττα θα έχει επιτευχθεί η ακόμη πιο συντηρητική ανασύνταξη του πολιτικού συστήματος, ο εξαμερικανισμός του. Και ότι ένα «νέο ΠΑΣΟΚ», στο στυλ Δημοκρατικού κόμματος των ΗΠΑ, θα ξαναβάλει την ηττημένη εργατική τάξη στον πολιτικό ζυγό μιας κοινωνικής συμμαχίας υπό την ηγεμονία των μεσαίων και ανώτερων στρωμάτων και υπό την ηγεμονία των νεοφιλελεύθερων πολιτικών.

6. Με αυτή την έννοια το υπόβαθρο της κρίσης είναι ιστορικού βεληνεκούς, αλλά το πώς αυτή θα εξελιχθεί, πόσο θα βαθύνει και σε ποια κατεύθυνση θα ξεδιπλωθεί, όλα αυτά εξαρτώνται από τη συνειδητή παρέμβαση της Αριστεράς και από την έκβαση της ταξικής πάλης στα μέτωπα του επόμενου διαστήματος. Αντικειμενικό είναι το υπόβαθρο της κρίσης. Οι μορφές που θα πάρει και η έκβασή της δεν είναι καθόλου αντικειμενικές - γι' αυτό η κρίση από μόνη της δεν «είναι» τούτο ή το άλλο. Σε κάθε περίπτωση πάντως, η κρίση του νεοφιλελεύθερου πολιτικού συστήματος ανοίγει μια περίοδο με μεγάλες δυναμικές, πλατιές πολιτικές διεργασίες και μεγάλες δυνατότητες για την Αριστερά. Πρέπει όμως να κατανοηθεί πλήρως το περιεχόμενο όλων αυτών, το μέγεθος και η ουσία του πολιτικού στοίχηματος για την Αριστερά. **Οι μερικές εικόνες, η εκλογικίστικη διαχείριση του δεδομένου της κρίσης, η**

αμηχανία και η στάση αναμονής την περίοδο που πρέπει να δράσουμε με τον πλέον αποφασιστικό τρόπο, μπορούν να αποδειχτούν πολιτικά λάθη με μεγάλες συνέπειες.

Β. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΝΕΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ο ΣΥΡΙΖΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

Είμαστε ήδη στην περίοδο που ο ΣΥΡΙΖΑ συγκροτείται σε πολιτικό σχηματισμό. Αντιφατικά και ανισομερώς μεν, χωρίς ενιαίο σχέδιο και με πολλή πολιτική αμηχανία και αντικρουόμενες επιδιώξεις από την πλευρά όλων των συνιστωσών, αλλά συγκροτείται. **Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ πρέπει μέσα στο άμεσο χρονικό διάστημα να περιγράψει με πρότασή του μια συντεταγμένη διαδικασία.** Ποια είναι η βάση αυτής της διαδικασίας συγκρότησης και ποια τα όριά της;

1. Καταρχάς, σε αυτές τις εκλογές η «πολιτική ταυτότητα ΣΥΡΙΖΑ» ήταν πολύ πιο ισχυρή απ' ό,τι στις εκλογές του 2004. Όχι μόνο το «λογότυπο» ΣΥΡΙΖΑ ήταν κυρίαρχο και πλατιά νομιμοποιημένο ακόμη και στα εχθρικά ΜΜΕ, αλλά ήταν σαφές ότι η «ταυτότητα ΣΥΡΙΖΑ» συνιστούσε μια νέα πολιτική φυσιογνωμία που δεν ταυτιζόταν με τον ΣΥΝ ούτε με το παραλλαγμένο σχήμα «Συνασπισμός και συνεργαζόμενοι» (που ήταν κυρίαρχο το 2004).

2. Αυτή η νέα πολιτική ταυτότητα, αποτέλεσμα της σαφούς κατεύθυνσης για αριστερή και ριζοσπαστική στροφή του 4ου Συνεδρίου, ξόρκισε σε κάποιο βαθμό βασικά στοιχεία ταυτότητας του ΣΥΝ των προηγούμενων χρόνων τα οποία απωθούσαν ριζοσπαστικά ακροατήρια της Αριστεράς αλλά και λαϊκά στρώματα: την ιδεολογική ατροφία, τον πολιτικό ετεροκαθορισμό, την οργανωτική και προγραμματική πλαδαρότητα, την απουσία ουσιαστικού επαναπροσδιορισμού των κοινωνικών και ιστορικών αναφορών, τη θεσμολαγνία και ατολμία μιας Αριστεράς που περιοριζόταν στην «κοινωνική ευαισθησία» και ξεχνούσε τη ρήξη.

3. Η νέα πολιτική ταυτότητα είχε τα ριζοσπαστικά στοιχεία του κινηματισμού, της ρήξης, της αποστασιοποίησης από τη θεσμολαγνία και τον καθωσπρεπισμό, της απεύθυνσης σε λαϊκά στρώματα, της απεύθυνσης στο νεολαϊστικό ριζοσπαστισμό. Και ήταν κοινή πεποίθηση ότι σε όλα αυτά συνέβαλαν καθοριστικά τόσο οι συνιστώσες όσο και οι κοινές εμπειρίες στα κοινωνικά μέτωπα τα προηγούμενα χρόνια (αντιπαγκοσμιοποιητικό και Φόρουμ, αντιπολεμικό, κίνημα καταλήψεων κλπ).

- i. Καθόλου τυχαία αυτή η νέα πολιτική ταυτότητα βρήκε το «λαό» που της αντιστοιχούσε: Ήδη το 2004, το 40% των ψηφοφόρων του ΣΥΝ του 2000 δεν ψήφισε ΣΥΡΙΖΑ. Αυτή η απώλεια υπεραναπληρώθηκε από νέους ψηφοφόρους.
- ii. Το 40% των ψηφοφόρων του ΣΥΡΙΖΑ του 2007 δεν τον ψήφισαν το 2004 ούτε είχαν ξαναψηφίσει ΣΥΝ στο παρελθόν.
- iii. Οι επιδόσεις του ΣΥΡΙΖΑ το 2007 σε λαϊκά στρώματα και περιοχές και στη νεολαία ήταν πολύ καλά, σε πλήρη αντίθεση με τις παλαιότερες επιδόσεις του ΣΥΝ αλλά και του ΣΥΡΙΖΑ το 2004.
- iv. Εκεί που η νέα «ταυτότητα ΣΥΡΙΖΑ» ήταν ασθενική ή ανύπαρκτη (κυρίως σε περιοχές της περιφέρειας), είτε λόγω ανυπαρξίας των συνιστωσών και κινηματικών εμπειριών είτε ακόμα χειρότερα λόγω παραγοντικής και κεντροαριστερής φυσιογνωμίας του τοπικού ΣΥΝ, τα εκλογικά αποτελέσματα θύμιζαν «ΣΥΝ του παλιού καιρού» - και όπου παρ' όλα αυτά υπήρξαν θετικά, οφείλονταν κατά κύριο λόγο στην πανελλαδική επιρροή της «ταυτότητας ΣΥΡΙΖΑ».

4. Γι' αυτό, *η όλη δυναμική του εγχειρήματος και το καλό εκλογικό αποτέλεσμα οφείλονται στη νέα πολιτική «ταυτότητα ΣΥΡΙΖΑ». Και επομένως, τα εκλογικά - πολιτικά οφέλη*

μπορούν να κατοχυρωθούν και να διευρυνθούν μόνο με όρους ΣΥΡΙΖΑ. Το 2004 ήταν κυρίως εκλογική συμμαχία, το 2007 απέκτησε ισχυρά στοιχεία νέας πολιτικής ταυτότητας. Οι πιέσεις να γίνει πολιτικός σχηματισμός είναι έντονες και αυτονόητες. Δεν πρέπει το κόμμα μας στα πλαίσια των ισορροπιών και των μηχανισμών να μη διασφαλίσει - διευρύνει μια τέτοια δυναμική.

5. Υπάρχουν όμως και άλλοι λόγοι: **Πρώτα η εμπειρία του Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ και ύστερα οι πρόσφατες δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές δημιούργησαν σε πολλές περιοχές (γειτονιές, επαρχιακές πόλεις κλπ) ενότητες στη βάση και καταστάσεις όσμωσης μεταξύ των στελεχών και των μελών των συνιστωσών. Παραπλήσιες ενότητες και οσμώσεις δημιουργήθηκαν και σε επιμέρους κινήματα: φοιτητικό - εκπαιδευτικό, κινήματα πόλης κλπ. Μέσα από την εκλογική διαδικασία του 2007, την πολιτική δυναμική του ΣΥΡΙΖΑ και την εκλογική του επιτυχία, αυτές οι ενότητες και οσμώσεις απέκτησαν τη δική τους δυναμική, που δημιουργεί ισχυρές τάσεις να παραμείνουν και να μονιμοποιηθούν σαν πολιτικά κύτταρα ενός νέου πολιτικού σχηματισμού της ριζοσπαστικής Αριστεράς.**

6. Όμως δεν πρόκειται μόνο για όλα τα παραπάνω. Γενικότερα δεν πρόκειται απλώς για τον ΣΥΡΙΖΑ ως τέτοιο, αλλά για τις δυνατότητες που ανοίγονται μπροστά του και για τις δυναμικές με τις οποίες έχει έρθει σε επαφή. Δυνατότητες και δυναμικές τις οποίες για την ώρα έχει «απλώς αγγίξει», οι οποίες προκύπτουν από τη συγκυρία της ταξικής πάλης και απ' το κεντρικό πολιτικό στοίχημα της περιόδου: Ανασυγκρότηση και πολιτική εκπροσώπηση της εργατικής τάξης, συγκρότηση μιας νέας πλατιάς κοινωνικής συμμαχίας με εργατική ηγεμονία και σε αντινεοφιλελεύθερη πολιτική βάση. Για τον ΣΥΡΙΖΑ το ζήτημα τίθεται διλημματικά: **Θα ανταποκριθεί στο αίτημα της συγκυρίας ή απλώς, ανέτοιμος ή ίσως και ανυποψίαστος για ένα τέτοιο καθήκον, θα περιοριστεί σε κάποια εκλογικά - πολιτικά οφέλη από την κρίση αναδιάρθρωσης του πολιτικού συστήματος και ιδιαίτερα του ΠΑΣΟΚ;** Θα ανταποκριθεί σε ένα ιστορικό καθήκον - ευκαιρία, ή θα περιοριστεί σε μια εκλογικοπολιτική «αρπαχτή» ψαρεύοντας ευκαιριακά στα θολά νερά της κρίσης αναδιάρθρωσης - «αρπαχτή» που έτσι θα είναι και περιορισμένη και πρόσκαιρη, με ποινή την «επιστροφή στη μιζέρια» αργά ή γρήγορα;

7. Είναι η πρώτη φορά στην περίοδο μετά τη μεταπολίτευση που διαμορφώνονται σοβαρές προϋποθέσεις ώστε να κερδηθεί το στοίχημα της συγκρότησης και πολιτικής εκπροσώπησης της εργατικής τάξης από ένα φορέα της ριζοσπαστικής Αριστεράς. Που η εργατική τάξη «διεκδικεί» να χειραφετηθεί από την ηγεμονία άλλων ταξικών συμφερόντων και εχθρικών προς τα συμφέροντά της πολιτικών. **Το να κερδηθεί αυτό το στοίχημα είναι το βασικό πολιτικό καθήκον για τον ΣΥΡΙΖΑ. Καθήκον όχι στενής συγκυρίας, αλλά ιστορικής περιόδου.** Μόνο αν αναμετρηθεί με επιτυχία με αυτό το πολιτικό καθήκον θα γίνει πραγματικά μαζικός πολιτικός σχηματισμός, με πολιτικό και κοινωνικό έρμα, αντοχή και προοπτικές. Αλλιώς, ακόμη κι αν οι συγκυρίες τον ευνοήσουν και αποκομίσει πρόσθετα εκλογικά οφέλη στον επόμενο «εκλογικό κύκλο», τα κέρδη θα είναι πρόσκαιρα και αβέβαια, και ο ίδιος ο ΣΥΡΙΖΑ θα αποδειχθεί ένας ασταθής πολιτικός σχηματισμός.

8. **Το μέτρο της επιτυχίας του ΣΥΡΙΖΑ όσον αφορά αυτό το στοίχημα θα είναι να ανατρέψει τους συσχετισμούς με το ΠΑΣΟΚ όχι απλώς εκλογικά, αλλά βαθύτερα κοινωνικά και πολιτικά: να κερδίσει μεγάλα τμήματα της εργατικής και λαϊκής του βάσης και να σταθεροποιήσει μαζί τους σχέσεις πολιτικής εμπιστοσύνης και εκπροσώπησης. Το ΠΑΣΟΚ τα διεκδικεί εκλογικά και κοινοβουλευτικά, ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να τα κερδίσει μόνο αν τα διεκδικήσει και στη βάση: εκεί που ζουν και εργάζονται (σε γειτονιές και εργατικούς χώρους), οργανώνοντας τους αγώνες τους, όντας το πολιτικό τους στήριγμα, ξαναδίνοντας νόημα σε μια κουλτούρα μαζικής στράτευσης και αλληλεγγύης. Το πολιτικό στοίχημα της**

συγκυρίας μπορεί να διατυπωθεί και ως εξής: Θα καταφέρει η ενωτική - κινηματική Αριστερά, ο ΣΥΡΙΖΑ, να άρει τις συνέπειες αλλά και τις προϋποθέσεις της ιστορικής ήττας της Αριστεράς της μεταπολίτευσης, που έχασε κατά κράτος τη μάχη της πολιτικής εκπροσώπησης των εργατικών και λαϊκών στρωμάτων από το ΠΑΣΟΚ;

9. Για να κερδηθεί αυτό το πολιτικό στοίχημα, είναι απαραίτητες κάποιες βασικές προϋποθέσεις:

i. Να συγκροτηθεί ο ΣΥΡΙΖΑ σε μαζικό πολιτικό σχηματισμό, με ανοιχτές επιτροπές βάσης και με εμβάθυνση της σύγκλισης σε νεολαιϊστικό και συνδικαλιστικό επίπεδο. Μόνο με αυτές τις προϋποθέσεις θα μπορέσει να υποδεχτεί την τεράστια πολιτική δυναμική την οποία για την ώρα έχει απλώς «αγγίξει». Όχι για λόγους εκλογικής αποτελεσματικότητας, αλλά επειδή χωρίς μια τέτοια δομή δε θα μπορέσει καν να προσπαθήσει να κερδίσει το βασικό στοίχημα, το οποίο απαιτεί όχι απλώς έναν εκλογικό μηχανισμό που θα ενεργοποιείται κάθε τέσσερα χρόνια, αλλά μια πολιτική δομή ικανή να στηρίξει αποτελεσματικά τους αγώνες και να τους οργανώσει στη βάση.

ii. Να σταθεροποιήσει και να εξειδικεύσει τη στροφή στην σύγχρονη εργατική τάξη. Προεκλογικά αυτή η στροφή εκφράστηκε με τις αναφορές στα θύματα της ευέλικτης απασχόλησης και της ανεργίας (προγράμματα stage, νέοι των 400 - 700 ευρώ κ.λπ.). Αυτό πλέον δεν αρκεί. Το κυριότερο είναι να μη μιλάμε πια για «επικοινωνιακές γέφυρες» με κομμάτια της εργατικής τάξης, αλλά για την ανάγκη να οργανώσουμε τους αγώνες της, να συμβάλουμε στη συνδικαλιστική της ανασυγκρότηση, στη γενικότερη ταξική της αυτοπεποίθηση και αφύπνιση.

iii. Να αποκτήσει σαφές, όχι γενικόλογο - πολιτικό ούτε «ενδεικτικό», πρόγραμμα μίνιμουμ αιτημάτων. Να κάνει την αντινεοφιλελεύθερη κατεύθυνση πρόγραμμα. Κάτι τέτοιο είναι πολλαπλά αναγκαίο: Πρώτον, γιατί ένα τέτοιο πλαίσιο μίνιμουμ αιτημάτων είναι απαραίτητο για να οικοδομηθούν οι ευρύτερες δυνατές πολιτικές και κοινωνικές συσπειρώσεις μάχης ενάντια στις κυβερνητικές πολιτικές και το νεοφιλελευθερισμό. Δεύτερον, γιατί μόνο έτσι αποσαφηνίζεται το πλαίσιο των σχέσεων με το ΠΑΣΟΚ, αλλά και με το ΚΚΕ και την Άκρα Αριστερά: συμφωνούμε ή όχι να παλέψουμε γι' αυτά τα αιτήματα, με στόχο την ανατροπή των κοινωνικών και πολιτικών συσχετισμών σε όφελος της εργατικής τάξης και της νεολαίας;

iv. Να δώσει περιεχόμενο στη στροφή στη νεολαία, που ήταν από τα βασικά μοτίβα της εκλογικής καμπάνιας. Όχι στη γραμμή της ηλικιακής ανανέωσης (σωστή καταρχήν, αλλά επίσης περιοριστική και από πολλές απόψεις προβληματική), **αλλά στη γραμμή να μπει ξανά στο προσκήνιο των αγώνων και της πολιτικής το κίνημα της νεολαίας και να μπολιάσει τον ΣΥΡΙΖΑ με τα κινηματικά, ρηξιακά και αντικοινοκρατικά στοιχεία. Κυρίως όμως, με στόχο να ξανακερδίσει η Αριστερά τη χαμένη επιρροή της στη νεολαία και να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για μια νέα πολιτικοποίηση της νέας γενιάς.** Το πρόσφατο φοιτητικό κίνημα ανέδειξε τέτοια στοιχεία, με κυριότερο το άνοιγμα στην κοινωνία και την εστίαση όχι απλώς στο φοιτητικό σήμερα, αλλά κυρίως στο ανασφαλές αύριο της ανεργίας και της ανασφαλούς εργασίας

v. **Να εξειδικεύσει τη γραμμή «ενάντια στην κεντροαριστερά και τον κυβερνητισμό» σε επίπεδο κεντρικής πολιτικής σκηνής, σε επίπεδο κινήματος και σε επίπεδο προγράμματος. Η «επί της αρχής» αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, με την επανάληψη της δέσμευσης ότι είμαστε ενάντια στην κεντροαριστερά, δεν είναι «παραγωγική», καθώς δεν απαντάει σε ανάγκες τακτικής που παρουσιάζονται καθημερινά.**

vi. Να ξεκαθαρίσει την τακτική του απέναντι στο ΠΑΣΟΚ. Η επανάληψη της δέσμευσης ότι δεν υπάρχει έδαφος για συνεργασία, αναπόφευκτη και μόνη ενδεδειγμένη τακτική στην προεκλογική περίοδο, τώρα δεν αρκεί! Η τακτική μας πρέπει να αποδεικνύει ότι «ο κόσμος του ΠΑΣΟΚ θέλει, αλλά η ηγεσία του ούτε θέλει ούτε μπορεί». Η έκκληση πρέπει να είναι

ανοιχτή και ευθεία προς τον κόσμο του ΠΑΣΟΚ να συστρατευθεί με την Αριστερά και το κίνημα, σε μια ταξική και αντινεοφιλελεύθερη αντιπολίτευση στη Δεξιά με βάση το πλαίσιο των μεταβατικών αιτημάτων. Αν αυτή η τακτική δεν υλοποιηθεί τώρα, σε ανύποπτο - μη εκλογικό χρόνο, προεκλογικά η πίεση πάνω στον ΣΥΡΙΖΑ θα επανέλθει ακόμη πιο ισχυρή.

vii. Να εισαγάγει τη διάσταση της ιδεολογίας - στρατηγικής στις διαδικασίες της συγκρότησής του. Γιατί όλα τα προηγούμενα χρειάζονται θεωρητική στήριξη και επεξεργασίες και γιατί χρειάζονται επίσης οι «κρίκοι» που τα συνδέουν με το σοσιαλιστικό στόχο – ο οποίος στις διακηρύξεις του ΣΥΡΙΖΑ έχει τεθεί αλλά είναι ασύνδετος με τα υπόλοιπα.

10. Εν κατακλείδι, ο ΣΥΡΙΖΑ χρειάζεται απαραίτητα:

- **Στοχοθεσία:** Τη διεκδίκηση της πολιτικής εκπροσώπησης των εργατικών και λαϊκών στρωμάτων σε νέα, μαζική κλίμακα, τη συγκρότηση ενός ευρύτερου κοινωνικοπολιτικού σχηματισμού μάχης για την ανατροπή του νεοφιλελευθερισμού.

- **Πρόγραμμα αιτημάτων**, το οποίο θα λειτουργεί ως βάση για τη συγκρότηση ενωτικών κοινωνικών και πολιτικών σχηματισμών μάχης ενάντια στην πολιτική της κυβέρνησης της Δεξιάς και το νεοφιλελευθερισμό.

- **Πολιτικές τακτικές** που θα υπηρετούν αυτή τη στοχοθεσία: Γενική απεύθυνση και προς τις ηγεσίες ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ και άκρας αριστεράς για κοινό αγώνα με βάση αυτό το πρόγραμμα και με στόχο την ανατροπή του νεοφιλελευθερισμού και την ανατροπή των κοινωνικών και πολιτικών συσχετισμών.

- **Στοιχεία στρατηγικής και ιδεολογίας** που (α) θα στηρίζουν την επιλογή «Όχι στην κεντροαριστερά και τον κυβερνητισμό», (β) θα στηρίζουν, δυναμώνουν και επικαιροποιούν τη σημασία του διακηρυγμένου στόχου του σοσιαλισμού.

- **Οργανωτική δομή στη βάση και στους μαζικούς κοινωνικούς χώρους** που θα μπορεί να υποδεχθεί τη νέα, μεγάλη πολιτική δυναμική, να οργανώσει τους αγώνες, να σφυρηλατήσει μια νέα μαζική κουλτούρα επανασυσπείρωσης, αγώνα και αλληλεγγύης.

Γ. Η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΑΠΟΔΥΝΑΜΩΜΕΝΗ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Η πολιτική επιρροή της Ν.Δ. μειώθηκε σημαντικά. Παραδοσιακοί ψηφοφόροι της κινήθηκαν προς την ακροδεξιά, παρά τη συστηματική προσπάθεια ορισμένων στελεχών της να καλύψουν το «κενό» με τις δηλώσεις και τη στάση τους. Η πολιτική ηγεμονία της, σε συνδυασμό με την ισχυρή κοινοβουλευτική πλειοψηφία της, φαίνεται να κλονίζεται. Στο εξής είναι πιθανό να διαπιστώσουμε μια προσπάθειά της να ενσωματώσει εκ νέου όσους και όσες κινήθηκαν «δεξιά» της. Ήδη έχει σηκώσει τους τόνους στο «εθνικό θέμα» της ονομασίας της FYROM.

Η ιδεολογική ηγεμονία της ΝΔ δεν υπέστη σοβαρό πλήγμα, όπως δείχνουν οι κοινωνιολογικές έρευνες. Ίσα – ίσα το ρεύμα μετατόπισης της κοινωνίας σε συντηρητικότερες θέσεις και απόψεις την ευνοεί. Μεγαλώνει το ακροατήριό της και της δίνει τη δυνατότητα να απευθυνθεί σ' αυτό και να το ενσωματώσει με μεγαλύτερη ευκολία από ό,τι το ΠΑΣΟΚ, που για λόγους συγκυρίας είναι αναγκασμένο να συμπεριφέρεται ενίοτε ως κόμμα που έχει και «αριστερή θεματολογία» στην ατζέντα του.

Η νεοφιλελεύθερη πολιτική που άσκησε η κυβέρνηση, στοίχισε απώλειες ψήφων στη ΝΔ σε φτωχά αγροτικά στρώματα και λαϊκές περιοχές. Ωστόσο η δυνατότητά της να χρησιμοποιεί κατά το δοκούν το κρατικό χρήμα της επέτρεψε να δημιουργήσει ένα νέο πελατειακό σύστημα (επανασύσταση αγροφυλακής, ανεξέλεγκτες παροχές και επιδόματα μετά τις πυρκαγιές).

Με σχετική ευκολία αντικατέστησε το «σύστημα εξουσίας ΠΑΣΟΚ» με ένα δικό της. Προνομιακοί συνομιλητές της έγιναν (μετά από μια μικρή «περίοδο προσαρμογής») τα ΜΜΕ, μεγαλοεκδότες, μεγαλοεργολάβοι, μεγαλοτραπεζίτες. Οι βαριές κουβέντες για νταβατζήδες, όπως και το περίφημο νομοσχέδιο για το βασικό μέτοχο, ξεχάστηκαν γρήγορα. Η κυβέρνηση έδειξε την πυγμή της μόνο απέναντι στους εξεγερμένους φοιτητές και μαθητές, στους εργαζόμενους και στα κινήματα που αντιστάθηκαν και απέκρουσαν πλευρές της πολιτικής της.

Ο φιλελεύθερος μονόδρομος πάνω στον οποίο περπάτησαν η κυβερνήσεις Σημίτη και το Σύμφωνο Σταθερότητας είναι το πλαίσιο πάνω στο οποίο θα κινηθεί και η δεύτερη κυβέρνηση Καραμανλή. Η πολιτική του λιγότερου κράτους και το ξεπούλημα της δημόσιας περιουσίας θα έχουν ως αποτέλεσμα νέα αναδιανομή του εισοδήματος υπέρ των οικονομικά ισχυρών.

Οι κοινωνικές δαπάνες παραμένουν καθηλωμένες, οι έμμεσοι φόροι αυξάνονται, οι πραγματικές αυξήσεις μισθών στο δημόσιο είναι στην ουσία κάτω από τον πληθωρισμό.

Σε διεθνές επίπεδο, η κυβέρνηση της ΝΔ είναι υποδειγματικός σύμμαχος των ΗΠΑ στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ. Προσαρμόζεται σε κάθε υπερατλαντική επιλογή (π.χ. ομπρέλα αμυντικής προστασίας στην Ευρώπη).

Δ. ΤΟ ΛΑΟΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΕΦΕΔΡΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΥ

Το ΛΑΟΣ ήταν – συγκριτικά – ο μεγάλος κερδισμένος της εκλογικής αναμέτρησης. Μπήκε πρώτη φορά στη Βουλή αποσπώντας υποστήριξη από λαϊκά στρώματα και υποβαθμισμένες περιοχές της περιφέρειας. Η ύπαρξή του σε πρώτη πολιτική ανάγνωση δημιουργεί πρόβλημα στη Ν.Δ. Στην ουσία όμως το πρόβλημα αφορά την Αριστερά και τη δυνατότητα της να εκφράζει προνομιακά φτωχά στρώματα με πιθανά χαμηλό μορφωτικό επίπεδο.

Οι ρατσιστικές, ξενοφοβικές και εθνικιστικές αντιλήψεις που διατρέχουν ένα κομμάτι της κοινωνίας μας, αναδείχθηκαν στο λόγο του και πια έχουν επίσημη κοινοβουλευτική έκφραση. Η κυβέρνηση της Ν.Δ. ήδη αισθάνεται την πίεση και αναγκάζεται να διαφοροποιήσει επί το «εθνικιστικότερον» τον πολιτικό της λόγο. Η εύθραυστη κυβερνητική πλειοψηφία στη Βουλή δίνει τη δυνατότητα στο ΛΑΟΣ να πολιτεύεται με την λογική του μαστιγίου και του καρότου, άλλοτε υπαινισσόμενο κυβερνητικές συμμαχίες κι άλλοτε απειλώντας με ρήξεις (Μακεδονικό).

Η καθημερινή παρουσία του στα ΜΜΕ έχει ήδη συμβάλει στη μετατόπιση της θεματολογίας προς τα δεξιά. Η ρητορεία του κατά των υπέρογκων κερδών των τραπεζών του δίνει τη δυνατότητα να απευθυνθεί στα λαϊκά στρώματα και να δημιουργήσει πρόβλημα στην προσπάθεια της Αριστεράς να επικοινωνήσει μαζί τους.

Η «προσφορά» του ΛΑΟΣ στη συντηρητικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας είναι ήδη μεγάλη. Σήμερα εμφανίζεται να πιέζει τη ΝΔ, αύριο μπορεί να αποτελέσει σημαντική ακροδεξιά εφεδρεία για να μην ηττηθεί το δικομματικό σύστημα ή για να περάσουμε στην εποχή του διπολισμού όπως ήδη την καταστρώνουν όσοι θέλουν να αποκλείσουν το ενδεχόμενο της αυτόνομης αλλά δυναμικής παρουσίας της Αριστεράς ως τρίτου πόλου στην πολιτική ζωή της χώρας.

Ε. Η ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΛΛΑΞΗ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

Από τη σφοδρή εσωκομματική σύγκρουση στο ΠΑΣΟΚ για την εκλογή νέου ηγέτη και όχι νέας ηγεσίας όπως συνήθως λέγεται, μάθαμε δυο πράγματα: Ότι στελέχη του κινήματος

ιδιαιτέρως προβεβλημένα υπονόμισαν τον αρχηγό κατά την διάρκεια της προεκλογικής μάχης, καθώς και ότι μετά την ήττα μερίδα των ΜΜΕ επιχείρησε να υπαγορεύσει το νέο αρχηγό.

Από την πλευρά του ηττημένου υποψηφίου πληροφορηθήκαμε ότι για να ηττηθεί ο Καραμανλής πρέπει να βρεθεί κάποιος που να μπορεί να τον νικήσει...

Όλα αυτά με επαναλαμβανόμενες αναφορές όχι τόσο στη «στροφή προς τα αριστερά» όσο στην ανάγκη διαλόγου και συνεργασίας με την Αριστερά. Από τους υποψηφίους αρχηγούς και τα κορυφαία στελέχη τους ακούσαμε ότι το ΠΑΣΟΚ είναι καθεστωτικό κόμμα και ότι ορισμένα από τα στελέχη του που διετέλεσαν υπουργοί, πλούτισαν. Μέχρι το σημείο αυτό έφτασε η «πολιτικοποίηση» της συζήτησης για τα αίτια που οδήγησαν το ΠΑΣΟΚ στη νέα ήττα. Σημείο που δείχνει τη βαθιά κρίση στην οποία έχει από καιρό μπει το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Η δεξιά στροφή του ΠΑΣΟΚ επισημοποιήθηκε στη δεύτερη περίοδο διακυβέρνησης της χώρας από το ίδιο. Τότε με ιδεολογικό όχημα τον «εκσυγχρονισμό» εφαρμόστηκε νεοφιλελεύθερη πολιτική με βασικά χαρακτηριστικά τις ιδιωτικοποιήσεις δημόσιων οργανισμών και ΔΕΚΟ, την ονομαστική σύγκλιση, την αναδιανομή του εισοδήματος υπέρ των προνομιούχων.

Το ΠΑΣΟΚ ιδιωτικοποίησε τα δημόσια αγαθά και «κρατικοποίησε» το κόμμα. Τα μέλη του (και ειδικά τα συνδικαλιστικά και αυτοδιοικητικά στελέχη του) ποτίστηκαν με τις πρακτικές επιδίωξης νομής της κρατικής και κομματικής εξουσίας, της εξουσίας γενικά. Έτσι **η νεοφιλελεύθερη προσαρμογή δε συνάντησε ουσιαστικά αντίσταση από τα μέλη και τα στελέχη του, διότι και σ' αυτά είχε κυριαρχήσει η λογική επιδίωξης και άσκησης της εξουσίας πάνω στις όποιες αριστερές και κινηματικές καταβολές του.** Έτσι εξηγείται η αδυναμία να πολιτικοποιηθεί η διαδικασία ανάδειξης νέου αρχηγού. Πίσω από τον καθένα στοιχήθηκαν προβεβλημένα και μικρομεσαία στελέχη, με στόχο τη νίκη που σε πρώτη φάση σήμαινε τη νομή της κομματικής – έστω – εξουσίας. Γι' αυτό και **είναι πολιτικά επιπόλαιη η άποψη που κάνει λόγο για ένα κομμάτι στελεχών (!) και μελών του ΠΑΣΟΚ που θα αποκοπούν και θα γίνουν σήμερα συνομιλητές της Αριστεράς και αύριο η σοσιαλιστική συνιστώσα στο πλαίσιο του ΣΥΡΙΖΑ.** Η κρίση στο ΠΑΣΟΚ ξεπερνάει την κρίση της Ευρωπαϊκής Σοσιαλδημοκρατίας. Αφορά την ενσωμάτωση μεγάλου μέρους στελεχών και μελών στην επιδίωξη κατάκτησης και διαχείρισης της εξουσίας. Αν για την επίτευξη του στόχου η συγκυρία επιβάλει «αριστερή στροφή» και συμμετοχή σε αριστερές παρέες, το ΠΑΣΟΚ θα «συμμορφωθεί»...

Η απόσταση του κόμματος αυτού από τις όποιες παλιές αριστερές του αναφορές έχει στην πράξη μεγαλώσει. Η αντιπολίτευση προς την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας έγινε στο πλαίσιο του νεοφιλελεύθερου μοντέλου. Καμιά πρόταση ή πρωτοβουλία δεν βγήκε έξω από τα πλαίσια αυτά. Αντίθετα, προτάσεις όπως αυτή περί «ευέλικτης ανασφάλιστης εργασίας των νέων» διευκόλυναν τους σχεδιασμούς της κυβέρνησης.

Το λεγόμενο πατριωτικό ΠΑΣΟΚ που στην πρόσφατη εσωκομματική αναμέτρηση συντάχτηκε με το Γιώργο Παπανδρέου, γνωρίζει ασφαλώς ότι από το δημόσιο λόγο του «αρχηγού» απουσιάζει κάθε αντιιμπεριαλιστική αναφορά, κάθε κριτική για τα έργα και τις ημέρες του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού και των επεμβάσεών του σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Ο πρόεδρος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς δε βρίσκει έναν κριτικό λόγο για την προσαρμογή της Ε.Ε. στις επιλογές των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ...

Το ΠΑΣΟΚ, ενώ δεν έχει πια τον χαρισματικό ηγέτη, γίνεται όλο και περισσότερο αρχηγικό κόμμα. Ο ηγέτης καταργεί εκλεγμένα όργανα, διορίζει τη γραμματεία νέων οργάνων, προκηρύσσει μόνος του συνέδριο.

Η διαπιστωμένη νεοφιλελεύθερη μετάλλαξη τού επιτρέπει να διατυπώνει συγκεκριμένες προτάσεις μόνο όταν αφορούν σε επί μέρους θέματα και κυρίως σε κοινοβουλευτικό επίπεδο.

Το επόμενο χρονικό διάστημα είναι πιθανόν να... εξαπολύσει νέες προτάσεις με στόχο τη μετατροπή του δικομματισμού σε διπολισμό, δηλαδή την ενσωμάτωση της Αριστεράς στον ένα από τους δυο πόλους που θα διαχειρίζονται νυν και αεί το εκμεταλλευτικό σύστημα, με μικροδιαφορές μεταξύ τους.

ΣΤ. ΤΟ ΚΚΕ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΣΥΣΠΕΙΡΩΝΕΙ

Στο χώρο της Αριστεράς το ΚΚΕ ήταν πάλι το πιο ενισχυμένο κόμμα της πρόσφατης εκλογικής αναμέτρησης. Το πέτυχε μάλιστα με ισόρροπη αύξηση στα αστικά κέντρα και τις αγροτικές περιοχές.

Έδωσε πάλι μεγαλύτερο βάρος στην οργανωτική δουλειά, μα αυτή τη φορά λειτούργησε και με επικοινωνιακούς όρους. Πολιτικά κινήθηκε χοντροκομμένα, επιχειρώντας να αποσπάσει ψήφο δυσaréσκειας και αποστροφής στο δικομματικό σύστημα εξουσίας. Στο στόχο του αυτό τα κατάφερε. Ωστόσο και το ίδιο αναγνωρίζει ότι η ψήφος που κέρδισε δεν έχει πολιτικά και πολύ περισσότερο ιδεολογικά χαρακτηριστικά. Το ΚΚΕ έκανε αβάρια στη συνηθισμένη τακτική γιατί διαπίστωνε πως η ψήφος διαμαρτυρίας ήταν πολύ πιθανό να κατευθυνθεί προς τον ΣΥΡΙΖΑ και να αμφισβητηθεί έτσι η ηγεμονική του θέση στην αριστερά. Στην προκειμένη περίπτωση δεν τα κατάφερε. Έγινε μεν πόλος ευρύτερης συσπείρωσης της λαϊκής δυσaréσκειας, αλλά ο μονοσήμαντος λόγος που εκπέμπει δεν του επιτρέπει να εκφράσει όσους και όσες προσήλθαν στις κάλπες του. Ωστόσο έχει μπροστά του χρόνο να το επιδιώξει. Εξακολουθεί να αισθάνεται ως βασικό αντίπαλο του τον ΣΥΝ και τον ΣΥΡΙΖΑ. Από τις αναλύσεις του απουσιάζουν η οικολογία, ο φεμινισμός, ο δικαιωματικός λόγος. Όμως οι δεσμοί του με τα φτωχά και τα λαϊκά στρώματα διευρύνονται. Αυτό το πολιτικό πλεονέκτημα του δεν ακυρώνεται από τη διαπίστωση ότι αδυνατεί να κατανοήσει, άρα και να συμμετάσχει, στα νέα ριζοσπαστικά κινήματα που αναπτύσσονται.

Ζ. ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, Η ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ - ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

Η πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα, όπως και οι τελευταίες του προηγούμενου, χαρακτηρίζονται από τη ραγδαία επέκταση και εμβάθυνση της παγκοσμιοποίησης. Η παγκοσμιοποίηση όμως δεν είναι ουδέτερη – τα χαρακτηριστικά της είναι ξεκάθαρα νεοφιλελεύθερα και ιμπεριαλιστικά.

Η Παγκοσμιοποίηση δεν είναι το αναπόφευκτο εποικοδόμημα της χωρίς προηγούμενο διεθνοποίησης της παραγωγής και των νέων τεχνολογιών. Αντίθετα, είναι η πλανητική οργάνωση της εκμετάλλευσης και καταπίεσης μέσα από διεθνείς καπιταλιστικούς και ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς. Αφενός οικονομικούς, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), το κλαμπ των προηγμένων καπιταλιστικών χωρών, στο οποίο συμμετέχει και η Ελλάδα. Αφετέρου στρατιωτικοπολιτικούς όπως το «νέο» ΝΑΤΟ, το G-8 και τα υπόλοιπα καπιταλιστικά - ιμπεριαλιστικά φόρα. Η πυκνή και αλληλοσυμπληρούμενη δραστηριοποίηση αυτών των μηχανισμών σκοπεύει στην άρση του προστατευτισμού των αδυνάτων (με ταυτόχρονη προστασία του δικαιώματος στον προστατευτισμό των ισχυρών), την απελευθέρωση του ανταγωνισμού με μεταβλητή προσαρμογής την εργασία, την επιβολή συγκεκριμένων πολιτικών σε χώρες και περιοχές.

Ο νεοφιλελευθερισμός: επιθετικό «δόγμα» του σύγχρονου καπιταλισμού

Ο νεοφιλελευθερισμός είναι το σύγχρονο επιθετικό «δόγμα» οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής του καπιταλισμού που επιβάλλεται συντονισμένα σε πλανητική κλίμακα. Ο βασικός στόχος του νεοφιλελεύθερου προγράμματος είναι η εργασία, καθώς πρεσβεύει ότι πρέπει:

- **Να μειωθεί το εργατικό κόστος.** Αυτό συνεπάγεται μακροχρόνιες πολιτικές λιτότητας και ελάφρυνση των εργοδοτών (και του Δημοσίου, στο βαθμό που είναι εργοδότης) από βάρη εργατικών κατακτήσεων (επιδόματα, ωριμάνσεις, αποζημιώσεις απόλυσης, αμοιβή υπερωριών κλπ).

- **Να μειωθούν οι κρατικές και εργοδοτικές εισφορές για το ασφαλιστικό σύστημα στην προοπτική της ιδιωτικοποίησής του.** Αυτό για τους μεν εργοδότες σημαίνει μείωση των εργοδοτικών εισφορών, για το δε Δημόσιο μείωση των δαπανών για ασφάλιση, περίθαλψη και πρόνοια.

- **Να εγκαθιδρυθεί ένα σύστημα πλήρως «ευέλικτης» απασχόλησης.** Που σημαίνει ότι ο εργοδότης πριμοδοτείται με τη δυνατότητα να αγοράζει και να «καταναλώνει» την εργατική δύναμη όποτε, όσο και με όποιο τρόπο επιθυμεί. Στην υπηρεσία αυτού του στόχου καταργείται το οκτάωρο, υπονομεύεται το πενήντημερο, «διευθετείται» ο χρόνος εργασίας με όρους απόλυτης εργοδοτικής αυθαιρεσίας. Αυτή είναι η μία πλευρά της «ευελιξίας». Η άλλη πλευρά είναι η διαρκής επέκταση των «ευέλικτων» μορφών σύμβασης εις βάρος της σταθερής απασχόλησης (σύμβαση αορίστου χρόνου): μερική και εποχική απασχόληση, συμβάσεις έργου, «μαύρη» και ανασφάλιστη εργασία.

- **Να μειωθεί το επίπεδο προστασίας της εργασίας.** Που σημαίνει «απελευθέρωση» του καθεστώτος των απολύσεων, θέσπιση προϋποθέσεων για το επίδομα ανεργίας (για να το παίρνεις, είσαι υποχρεωμένος να δεχτείς οποιαδήποτε πρόταση για εργασία), μείωση ή κατάργηση αποζημιώσεων απόλυσης.

- **Να υπονομευθεί το καθεστώς των συλλογικών συμβάσεων.** Που σημαίνει να υπονομευθεί η δυνατότητα συλλογικής διαπραγμάτευσης του εργατικού μισθού και των άλλων εργατικών δικαιωμάτων και όρων απασχόλησης. «Ιδανικό» των νεοφιλελεύθερων είναι η πλήρως εξατομικευμένη διαπραγμάτευση του εργαζόμενου με τον εργοδότη και η πλήρης αποδυνάμωση των συνδικάτων.

- **Να αποσυρθεί το κράτος από οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα.** Αυτό πάλι σημαίνει δύο πράγματα. Πρώτον, συστηματικές ιδιωτικοποιήσεις δημόσιων επιχειρήσεων και απελευθέρωση «εδάφους» που θα καλυφθεί κατόπιν από τη δραστηριοποίηση του ιδιωτικού κεφαλαίου. Δεύτερον, έμμεση και άμεση ιδιωτικοποίηση τομέων όπως η παιδεία και η υγεία, με αποτέλεσμα αφενός την αύξηση των δαπανών των νοικοκυριών για ιδιωτικές υπηρεσίες παιδείας και υγείας και αφετέρου το άνοιγμα και τη γιγάντωση ενός νέου τομέα δραστηριοποίησης και συσσώρευσης του κεφαλαίου.

- **Να απελευθερωθεί ο ανταγωνισμός σε εθνικό, περιφερειακό και πλανητικό επίπεδο.** Τα εθνικά συστήματα εργατικών δικαιωμάτων και προστασίας της εργασίας έχουν μπει στο στόχαστρο, στο όνομα του στόχου για άνοιγμα στον παγκόσμιο ανταγωνισμό, για «εξωστρέφεια» των οικονομιών κλπ. Η απελευθέρωση του ανταγωνισμού σημαίνει ότι ο νεοφιλελευθερισμός όμως είναι ταυτόχρονα και «δόγμα» δημοσιονομικής πολιτικής. Διότι η δημοσιονομική πολιτική (πολιτική δημοσίων εσόδων-δαπανών, πολιτική δημοσίων επενδύσεων) δεν είναι ουδέτερη, αλλά αποτελεί μηχανισμό αναδιανομής του κοινωνικού προϊόντος. Έτσι:

- Με τη μείωση της φορολόγησης των κερδών των επιχειρήσεων και με τη θέσπιση «κινήτρων» για επενδύσεις (φοροαπαλλαγές, επιδότηση προσλήψεων κλπ), επιδοτούνται τα κέρδη. Ταυτόχρονα αυξάνονται οι έμμεσοι φόροι, το αφορολόγητο όριο μένει χαμηλό και οι φορολογικές κλίμακες αυξάνουν τα φορολογικά βάρη στα κατώτερα και μεσαία στρώματα.

- Με τη μετατόπιση των δημοσίων δαπανών από τους «κοινωνικούς» τομείς (παιδεία, υγεία - πρόνοια - ασφάλιση) στους τομείς της «ασφάλειας» (αστυνομία - συστήματα ελέγχου και

πειθάρχησης, στρατός - εξοπλισμοί) επιβαρύνονται τα λαϊκά στρώματα. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι νεοφιλελεύθερες δημοσιονομικές πολιτικές λογοδοτούν στο Σύμφωνο Σταθερότητας, το οποίο θέτει αυστηρά κριτήρια στα κράτη-μέλη, κριτήρια που δεσμεύουν τις δημοσιονομικές πολιτικές στα βασικά τους σημεία. Αλλά και γενικότερα, οι καπιταλιστικοί - ιμπεριαλιστικοί μηχανισμοί συντονίζουν και επιβάλλουν, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, πλαίσια προσαρμογής στο επιθετικό νεοφιλελεύθερο «δόγμα» οικονομικής πολιτικής.

*Ο νεοφιλελευθερισμός δεν είναι για τον καπιταλισμό και το σύστημα πρόσκαιρη πολιτική διαχείρισης. Αντίθετα, είναι επιλογή «μακράς πνοής» από την οποία ο καπιταλισμός δε δείχνει καμμία διάθεση να υποχωρήσει ακόμη και σε δευτερεύουσες πλευρές της. Χάρη στη μακρόχρονη εφαρμογή αυτής της πολιτικής, τα κέρδη έχουν ανακάμψει στα επίπεδα της «χρυσής» μεταπολεμικής περιόδου. Ωστόσο - και αυτό είναι ένα δεύτερο σημαντικό συμπέρασμα - η θεαματική ανάκαμψη της κερδοφορίας επίσης δεν οδηγεί στην παραμικρή παρέκκλιση από το νεοφιλελεύθερο δόγμα. Ούτε η πολιτική των μισθών (η επιμονή στη λιτότητα είναι δεδομένη), ούτε η πολιτική των δημόσιων δαπανών (η επεκτατική πολιτική στις δημόσιες επενδύσεις απαγορεύεται), ούτε η πολιτική για την αντιμετώπιση της ανεργίας (που παραμένει σε «φυσιολογικά» για τους νεοφιλελεύθερους υψηλά επίπεδα) αλλάζουν. Αποδεικνύεται έτσι ότι ο νεοφιλελευθερισμός δεν είναι μια πολιτική διαχείρισης της κρίσης που θα μπορούσε να αλλάξει ή να «διορθωθεί», όταν θα αποκαθίσταντο τα υψηλά επίπεδα της κερδοφορίας. **Είναι ένα σύστημα «επιτήρησης» του μοντέλου συσσώρευσης του κεφαλαίου, ώστε η υψηλή κερδοφορία να γίνεται αυστηρά με τους όρους που επιθυμεί το κεφάλαιο.** Αποδεικνύοντας αυτό που γνωρίζουμε ήδη: ότι ο καπιταλισμός δεν γνωρίζει ούτε «παραγωγικούς» ούτε κοινωνικούς σκοπούς, αλλά μόνο το σκοπό του κέρδους. Γι' αυτό και κινείται «κατασταλτικά» όταν οι ρυθμοί ανάπτυξης ανεβαίνουν: με αύξηση επιτοκίων και νέες περιοριστικές πολιτικές (στο όνομα του ελέγχου του πληθωρισμού) «υποτάσσουν» την ανάπτυξη στους όρους κερδοφορίας που έχουν επιβληθεί.*

Ο ιμπεριαλισμός στη νέα εποχή

Η πτώση του «υπαρκτού σοσιαλισμού» αλλά και η πρόσφατη ανάδυση νέων παγκόσμιων δυνάμεων άλλαξαν πολλά, όμως δεν έφεραν την «υπέρβαση» του ιμπεριαλισμού. Οι μεγάλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις και οι διεθνείς ενώσεις και οργανισμοί των καπιταλιστών επιβάλλουν από κοινού, σε πλανητική κλίμακα, το «νόμο του κέρδους» και ταυτόχρονα ανταγωνίζονται για «μερίδια» πολιτικής και οικονομικής ισχύος.

Είναι σημαντικό να μην ξεχνάμε ότι ο ιμπεριαλισμός δεν είναι το πολιτικό - στρατιωτικό «εποικοδόμημα» του καπιταλισμού. Είναι ο ίδιος ο καπιταλισμός συγκροτημένος σε παγκόσμιο σύστημα εκμετάλλευσης και καταπίεσης. Επομένως, σαν όρος περιλαμβάνει όχι μόνο τις στρατιωτικές επεμβάσεις και ανταγωνισμούς των μεγάλων ιμπεριαλιστικών δυνάμεων, αλλά όλες τις διαστάσεις και «μηχανισμούς» που συγκροτούν τον καπιταλισμό σαν παγκόσμιο σύστημα εκμετάλλευσης: οικονομικούς, πολιτικούς, στρατιωτικούς, πολιτιστικούς κλπ. Όχι μόνο τη διαίρεση αλλά και την κοινότητα των καπιταλιστικών συμφερόντων. Όχι μόνο τη στρατιωτική - πολιτική διάσταση αλλά και την οικονομική και πολιτιστική.

· Ο αντιϊμπεριαλισμός είναι διάσταση - υποσύνολο της αντικαπιταλιστικής κριτικής. Αφού ο ιμπεριαλισμός είναι ο ίδιος ο καπιταλισμός συγκροτημένος σε παγκόσμιο σύστημα, πρέπει η

αντιϊμπεριαλιστική κριτική και πάλι να αφορά όχι μόνο τις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις και πολέμους, αλλά και τους οικονομικούς, πολιτικούς και ιδεολογικούς υπερεθνικούς μηχανισμούς εκμετάλλευσης και καταπίεσης.

· Ο ιμπεριαλισμός είναι αποτέλεσμα της εγγενούς επεκτατικότητας του κεφαλαίου. Η εθνική - κρατική συγκρότηση της εξουσίας του κεφαλαίου και ο επεκτατισμός του (οικονομικός, πολιτικός και ιδεολογικός) είναι δύο αλληλοεξαρτημένες πλευρές. Το εθνικό κράτος και οι «μηχανισμοί» που υλοποιούν τον καπιταλιστικό - ιμπεριαλιστικό επεκτατισμό είναι δύο αλληλοεξαρτημένες πλευρές του παγκόσμιου καπιταλισμού. Γι' αυτό ο εθνικισμός και ο ιμπεριαλιστικός κοσμοπολιτισμός είναι οι δύο «ψυχές» της κυρίαρχης αστικής ιδεολογίας. Ωστόσο, δεν υπάρχει «παγκόσμια αστική τάξη» ούτε «παγκόσμιο κράτος», παρόλο που η διεθνοποίηση του κεφαλαίου έχει φτάσει σε ιστορικά πρωτοφανή επίπεδα. Ούτε βέβαια ο κόσμος μας είναι μια απλή συνάρθρωση εθνικών κρατών.

· Αυτό σημαίνει ότι η αντιϊμπεριαλιστική πάλη έχει σημαντικά περιεχόμενα, αλλά δεν είναι το κύριο επίπεδο της πάλης ενάντια στο σύστημα, το οποίο παραμένει η πάλη σε εθνικό επίπεδο ενάντια στην καπιταλιστική εξουσία.

Οικολογική Κρίση: Η γρεωκοπία του Καπιταλισμού

Η αρχή του 21ου αιώνα είναι καταστροφική: οικολογικός κίνδυνος χωρίς προηγούμενο, χαοτική παγκόσμια τάξη πραγμάτων σημαδεμένη από τον τρόμο και τους πολέμους χαμηλής έντασης που απλώνονται σα γάγγραινα πάνω στον πλανήτη - στην κεντρική Αφρική, στη Μέση Ανατολή, κατά μήκος της ακτής του Ειρηνικού στη Νότια Αμερική - και αντανακλώνεται σε όλα τα έθνη.

Κατά την άποψή μας, οι οικολογικές κρίσεις και οι κρίσεις της κοινωνικής κατάρρευσης συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους και θα έπρεπε να αντιμετωπίζονται σαν ξεχωριστές εκδηλώσεις των ίδιων δομικών δυνάμεων. Οι πρώτες έλκουν γενικά την καταγωγή τους από την έρπουσα εκβιομηχάνιση που καταστρέφει την ικανότητα της γης να αποσβένει και να συγκρατεί την οικολογική αποσταθεροποίηση. Οι δεύτερες προέρχονται από τη μορφή της ιμπεριαλιστικής παγκοσμιοποίησης, που ρημάζει τις κοινωνίες που βρίσκει στο δρόμο του. Επιπλέον, αυτές οι υπόγειες δυνάμεις αποτελούν ουσιαστικά διαφορετικές πτυχές της ίδιας κεντρικής δυναμικής που κινεί το όλον: την επέκταση του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος.

Απορρίπτουμε όλους τους ευφημισμούς και την προπαγάνδα που αποσκοπεί στον εξωραϊσμό της κτηνωδίας αυτού του καθεστώτος: κάθε απόπειρα υποτίμησης του οικολογικού του κόστους, όπως και κάθε σχετικοποίηση του ανθρώπινου κόστους του στο όνομα της δημοκρατίας και των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Αντίθετα, επιμένουμε ότι είναι ανάγκη να κοιτάμε το κεφάλαιο μέσα από το πρίσμα των χειροπιαστών πράξεών του. Επενεργώντας στη φύση και στην οικολογική της ισορροπία, και όντας συνεχώς υποχρεωμένο να επεκτείνει την κερδοφορία του, αυτό το καθεστώς εκθέτει τα οικοσυστήματα σε αποσταθεροποιητικές ρυπάνσεις, κατακερματίζει τους φυσικούς βιότοπους που εξελίχθηκαν επί χιλιετίες για να επιτρέψουν να ανθήσουν ζωντανοί οργανισμοί, σπαταλά τους πλουτοπαραγωγικούς πόρους, συρρικνώνει την αισθησιακή ζωτικότητα της φύσης στην ψυχρή ανταλλαγή που απαιτεί η συσσώρευση του κεφαλαίου.

Όσον αφορά την ανθρωπότητα και την απαίτησή της για αυτοδιάθεση, για κοινά αγαθά και για μια ζωή γεμάτη ουσία, το κεφάλαιο υποβαθμίζει την πλειοψηφία του πλανητικού πληθυσμού αντιμετωπίζοντάς την ως απλή δεξαμενή εργατικής δύναμης, ενώ απορρίπτει τους περισσότερους από τους υπόλοιπους σαν άχρηστα αντικείμενα. Εισέβαλε στις κοινότητες και υπονόμωσε την ακεραιότητά τους μέσα από την παγκόσμια κουλτούρα της μαζικής κατανάλωσης και αποπολιτικοποίησης. Αύξησε τις ανισότητες εισοδήματος και εξουσίας όσο ποτέ άλλοτε στην ανθρώπινη ιστορία. Συνεργάστηκε με ένα δίκτυο διεφθαρμένων και δουλοπρεπών κρατών - πελατών, οι τοπικές ελίτ των οποίων επωμίζονται την καταστολή και προστατεύουν το κέντρο από την κατακραυγή. Επιπλέον, άρχισε να δημιουργεί ένα δίκτυο διεθνικών οργανώσεων επιτηρούμενων από δυτικές δυνάμεις και από την αμερικανική υπερδύναμη για να υπονομεύσει την αυτονομία της περιφέρειας και να την καταδικάσει στο χρέος, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί έναν τεράστιο στρατιωτικό μηχανισμό που εξασφαλίζει την υποταγή στο καπιταλιστικό κέντρο.

Πιστεύουμε ότι το παρόν καπιταλιστικό σύστημα δε μπορεί να ρυθμίσει, και ακόμα περισσότερο να ξεπεράσει, τις κρίσεις που το ίδιο έχει προκαλέσει. Δε μπορεί να επιλύσει την οικολογική κρίση επειδή, για να το κάνει, θα έπρεπε να θέσει όρια στη συσσώρευση - πράγμα απαράδεκτο για ένα σύστημα που βασίζεται στην επιταγή «αυξήσου ή πέθανε»! Και δε μπορεί να επιλύσει την κρίση που προκαλεί ο τρόμος ή άλλες μορφές βίαιου ξεσηκωμού, επειδή θα έπρεπε να εγκαταλείψει τη λογική της αυτοκρατορίας και άρα να επιβάλει απαράδεκτα όρια στην οικονομική ανάπτυξη και στον «τρόπο ζωής» που στηρίζονται από αυτήν την αυτοκρατορία. Η μόνη επιλογή που του απομένει είναι η προσφυγή στην ωμή βία, αυξάνοντας με αυτό το τρόπο την αλλοτρίωση και σπέρνοντας τους σπόρους της τρομοκρατίας και της αντιτρομοκρατίας που την ακολουθεί, διολισθαίνοντας έτσι προς μια νέα και επικίνδυνη παραλλαγή του φασισμού.

Συνοψίζοντας, το παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα βρίσκεται σε ιστορική χρεωκοπία. Έχει μετατραπεί σε μια αυτοκρατορία ανίκανη να προσαρμοστεί, ο γιγαντισμός της οποίας αποκαλύπτει στο φως της ημέρας τη λανθάνουσα αδυναμία της. Είναι, με οικολογικούς όρους, βαθύτατα «μη βιώσιμο» και πρέπει να αντικατασταθεί, αν θέλουμε ένα μέλλον που αξίζει να το ζήσουμε.

Ο αγώνας ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό οδηγεί σε ρήξη με τον καπιταλισμό

Περιγράψαμε ήδη γιατί ο νεοφιλελευθερισμός δεν είναι απλά μια «τακτική επιλογή» του καπιταλισμού. Για το λόγο αυτό πρέπει να γίνει κατανοητό ότι είναι πια λανθασμένη η πεποίθηση, πως το μεταπολεμικό «κοινωνικό κράτος» (δηλαδή οι εργατικές και κοινωνικές κατακτήσεις) οφείλονταν στο συμβιβασμό του καπιταλισμού με ένα κοινωνικό και πολιτικό «μοντέλο» διαχείρισης - οπότε γιατί να μην εξαναγκαστεί ξανά σε έναν τέτοιο συμβιβασμό; Όμως το μεταπολεμικό κοινωνικό και πολιτικό «συμβόλαιο» δε θα μπορούσε να υπάρξει εάν:

- Δεν το επέβαλλαν τεράστιες πολιτικές και κοινωνικές αναστατώσεις που έφεραν τον καπιταλισμό μπροστά στο φάσμα της επιβίωσης - Παγκόσμιος πόλεμος, επαναστάσεις κλπ.
- Δεν το επέτρεπε το πρότυπο συσσώρευσης. Η τεράστια καταστροφή παραγωγικών δυνάμεων στην κρίση του Μεσοπολέμου και στον Πόλεμο δημιούργησε ιστορικά πρωτότυπες συνθήκες καπιταλιστικής ανάπτυξης: με πολύ υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης (που

έκτοτε δεν επαναλήφθηκαν) και με ακόμη υψηλότερους ρυθμούς αύξησης της παραγωγικότητας. Αυτό επέτρεπε την ταυτόχρονη άνοδο της κερδοφορίας και την άνοδο των μισθών.

Σήμερα ο καπιταλισμός δεν έχει τις έντονες «υπαρξιακές αγωνίες» της περιόδου εκείνης (δηλαδή ο συσχετισμός δύναμης δεν τον υποχρεώνει να σκεφτεί το ενδεχόμενο ουσιαστικών παραχωρήσεων). Ακόμη όμως και αν διαμορφωθεί ένας τέτοιος πολιτικός και κοινωνικός συσχετισμός, το πρότυπο συσσώρευσης δεν επιτρέπει ουσιαστικές παραχωρήσεις: **τα σημερινά δεδομένα δεν επιτρέπουν ουσιαστική αναδιανομή του προϊόντος παρά μόνο εις βάρος των κερδών**. Γι' αυτούς τους λόγους είναι κοινή η αίσθηση πως ο καπιταλισμός δεν υποχωρεί ακόμη και μπροστά σε μεγάλες κοινωνικές και πολιτικές πιέσεις. Καθυστερεί τις επόμενες επιθέσεις του, αλλά δεν κάνει μεσομακροπρόθεσμες παραχωρήσεις. Συνεπώς ο αγώνας ενάντια στη νεοφιλελεύθερη επίθεση και για κοινωνικές μεταρρυθμίσεις οδηγεί σε ρήξη με το σύστημα. Αντίθετα λοιπόν από φόβους ή ελπίδες, είναι ο συνεπής αγώνας ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό που οδηγεί σε ρήξη με τον καπιταλισμό. Κάτι που επιβεβαιώνουν όλες οι μεγάλες εμπειρίες των ταξικών συγκρούσεων τα τελευταία χρόνια.

Νεοφιλελευθερισμός, Παγκοσμιοποίηση και σύγχρονα Κοινωνικά Χαρακτηριστικά

Η υπονόμευση του «κοινωνικού κράτους» και η κατάργηση ιστορικών εργατικών και κοινωνικών κατακτήσεων είναι ο συνειδητός στόχος της νεοφιλελεύθερης - καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης. Η άρση του «προστατευτισμού των αδυνάτων», η δημιουργία ενός πλαισίου «ανόθευτου» ανταγωνισμού, ο νέος ρόλος του κράτους - έθνους που συναινεί στο άνοιγμα των συνόρων του στον διεθνή ανταγωνισμό με όρους πρωτοφανείς, όλα αυτά έχουν μια βασική συνέπεια: ότι μεταφέρουν όλες τις πιέσεις του ανταγωνισμού πάνω στην εργασία, η οποία γίνεται η «μεταβλητή προσαρμογής».

Δημιουργείται έτσι μια δυναμική όπου τα κράτη αλλά και οι επιμέρους καπιταλιστές προσπαθούν να εξασφαλίσουν το «ανταγωνιστικό πλεονέκτημα» της συμπίεσης του εργατικού κόστους. Περισσότερο και από την εισαγωγή νέων τεχνολογιών και καινοτομιών στην παραγωγή, κράτη και επιχειρήσεις καταφεύγουν σ' αυτό τον τρόπο «ευγενούς άμιλλας» σαν μέσο για αυξημένη κερδοφορία. Αυτή η αποδόμηση του κοινωνικού κράτους φιλτράρεται βέβαια μέσα από τους εθνικούς κοινωνικούς και πολιτικούς συσχετισμούς, αλλά ταυτόχρονα κανοναρχείται από τους διεθνείς καπιταλιστικούς οργανισμούς. Όσο πιο «ανόθευτος» γίνεται ο διεθνής ανταγωνισμός και όσο περισσότερο τα εθνικά κράτη σπρώχνονται στην «εξωστρέφεια», δηλαδή στην έκθεση χωρίς προστατευτισμούς στο διεθνή ανταγωνισμό, τόσο το «ανταγωνιστικό πλεονέκτημα» της συμπίεσης του εργατικού κόστους δημιουργεί μια διεθνή δυναμική που κάνει το σύστημα εξαιρετικά ανελαστικό στην υποχώρηση ακόμη και σε στοιχειώδη εργατικά - κοινωνικά αιτήματα.

Η δυναμική που δημιουργείται παρασύρει το σύνολο των δικαιωμάτων, δηλαδή και την άλλη μεγάλη κατηγορία των κοινωνικών - πολιτικών δικαιωμάτων:

- Οι «αντιτρομοκρατικές» πολιτικές αποκτούν πλέον τέτοια ευρύτητα και στόχευση, ώστε απειλούν άμεσα τα δικαιώματα ευρύτερων κοινωνικών στρωμάτων και στρέφονται ενάντια σε πολιτικά δικαιώματα και κατακτήσεις της Αριστεράς.
- Η «μοναδική σκέψη» και ο νεοφιλελεύθερος μονόδρομος των ασκούμενων πολιτικών αυταρχοποιεί την αστική δημοκρατία και εκτρέφει γενικότερα τα φαινόμενα του πολιτικού αυταρχισμού.
- Η αναβάθμιση του ρόλου της οικογένειας και της Εκκλησίας και η κατευθυνόμενη συντηρητικοποίηση των αξιών υποβαθμίζει τα δικαιώματα της νεολαίας, των γυναικών και των ομοφυλόφιλων και δημιουργεί ασφυκτικό περιβάλλον για τις προοδευτικές και αριστερές ιδέες.

- Η αναβάθμιση και ο κεντρικός ρόλος του ιδιωτικού τομέα της ενημέρωσης και τα φαινόμενα πλήρους «στράτευσης» των ΜΜΕ στην κατευθυνόμενη πληροφόρηση (δηλαδή τη συστηματική απόκρυψη και διαστρέβλωση, που παίρνει πρωτοφανή στην ιστορία της αστικής δημοκρατίας χαρακτηριστικά) πλήττει το βασικό δικαίωμα στην πληροφόρηση, το οποίο είναι καίριο σε μια περίοδο που η πληροφορία έχει αποκτήσει τέτοιο σημαντικό ρόλο.
- Ο κατευθυνόμενος ρατσισμός και εθνικισμός, αλλά και η άλλη όψη τους, ο ιμπεριαλιστικός κοσμοπολιτισμός, υποβαθμίζουν τα δικαιώματα των μεταναστών και τρέφουν τη ρατσιστική επιθετικότητα ενάντια στους μουσουλμανικούς και αραβικούς πληθυσμούς. Όλα αυτά αποδεικνύουν ότι τα δικαιώματα αποτελούν μια αδιάσπαστη ενότητα. Και ότι ο νεοφιλελευθερισμός, η καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση και ο ιμπεριαλισμός υπονομεύουν και υποβαθμίζουν τα δικαιώματα στο σύνολό τους: εργατικά, κοινωνικά, πολιτικά.

Σύγχρονη Κοινωνική και Πολιτική κρίση

Η συστηματική αποδόμηση του «κοινωνικού κράτους» και συνολικά των ιστορικών εργατικών κατακτήσεων (δωρο, συλλογικές συμβάσεις κλπ) τροφοδοτεί την κοινωνική και πολιτική κρίση. Η μακρόχρονα υψηλή ανεργία (φλερτάρει με το 10% σε μέσο ευρωπαϊκό επίπεδο), η επέκταση της μερικής απασχόλησης, το υψηλό ποσοστό των νοικοκυριών που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, το υψηλό ποσοστό της εξαθλιωμένης μεταναστευτικής εργατικής τάξης, η αυξανόμενη πίεση πάνω στο καταναλωτικό επίπεδο μικρομεσαίων στρωμάτων, η κατεδάφιση του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος και των προνοιακών συστημάτων που πλήττει την τρίτη ηλικία, η όλο και υψηλότερη επιβάρυνση των νοικοκυριών με δαπάνες για ιδιωτική παιδεία και υγεία, είναι οι βασικές αιτίες μιας εκτεταμένης κοινωνικής κρίσης, που εκδηλώνεται μέσα από άμυλλα συμπτώματα.

Σαν «γιατρικό» και άλλοθι για όλες αυτές τις κοινωνικές πληγές προβάλλεται ο «καταναλωτισμός». Για το νεοφιλελεύθερο καπιταλισμό η «ιδιότητα» του καταναλωτή είναι η μόνη ιδιότητα του ατόμου που θεωρεί «ιερή». Ωστόσο η λιτότητα, η ανεργία, η μερική και ευέλικτη απασχόληση, ρίχνουν συνεχώς το καταναλωτικό επίπεδο των λαϊκών στρωμάτων. Πρόκειται για το πρότυπο του καταναλωτισμού κι όχι για πραγματική δυνατότητα κατανάλωσης.

Από την άλλη η «ενιαία σκέψη», το «απαραβίαστο» και οι προσπάθειες «συνταγματοποίησης» του νεοφιλελευθερισμού, η ουσιαστική προγραμματική σύγκλιση των κομμάτων εξουσίας (δεξιά και σοσιαλδημοκρατικά) υποβαθμίζουν το ίδιο το νόημα της πολιτικής, δηλ. την αντιπαράθεση πάνω σε διαφορετικές πολιτικές για την κοινωνία. Η πολιτική όμως δέχεται και βαθύτερο πλήγμα, καθώς υποβαθμίζεται ο ρόλος όλων των μηχανισμών πολιτικής διαμεσολάβησης, με πρώτα απ' όλα τα συνδικάτα.

Ως αποτέλεσμα, η αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία γίνεται ακραία «εικονική», αυταρχική και κούφια από πραγματικό περιεχόμενο. Τέλος, η αναβάθμιση των νέων μηχανισμών επηρεασμού των κοινωνικών συνειδήσεων (ΜΜΕ - ειδικά τηλεόραση), όπως και η συστηματική υποβάθμιση των πολιτικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της «αντιτρομοκρατικής» εκστρατείας, συμπληρώνουν την εικόνα αυταρχικοποίησης και κρίσης της «παραδοσιακής» αστικής δημοκρατίας. Έχουμε λοιπόν μια βαθιά κοινωνική κρίση, και στο έδαφός της αναπτύσσεται η κρίση και αυταρχικοποίηση της αστικής δημοκρατίας.

Η κρίση των συνδικάτων

Η αποδόμηση του κοινωνικού κράτους, η δεξιά μετατόπιση της σοσιαλδημοκρατίας και η χρόνια στρατηγική αμηχανία της Αριστεράς παρασύρει και τα συνδικάτα που αντιμετωπίζουν μια διπλή κρίση.

Πρώτον, κρίση αποτελεσματικότητας. Η ηγεμονεύουσα συνδικαλιστική γραφειοκρατία, προσαρμοσμένη για δεκαετίες σε ρόλο «κοινωνικού πυλώνα» του σοσιαλδημοκρατικού κυβερνητισμού, έχει γίνει τόσο αναξιόπιστη στα μάτια των εργαζομένων ώστε δε μπορεί να εγγυηθεί την παραμικρή αποτελεσματικότητα των αγώνων. Μάλιστα, τα τελευταία χρόνια δε μπορεί καν να εγγυηθεί την αξιοπρεπή αναπαραγωγή του εαυτού της.

Δεύτερον, κρίση αντιπροσώπευσης. Τόσο εξαιτίας της αναξιπιστίας της όσο και επειδή δε θέλησε ποτέ με ειλικρίνεια να εντάξει στη συνδικαλιστική δομή τα νέα κομμάτια της εργατικής τάξης (άνεργοι, μετανάστες, επισφαλής - «ευέλικτη» εργασία), κατέληξε να εκπροσωπεί ένα μικρό μόνο τμήμα εργαζομένων, κυρίως του σχετικά καλύτερα «προστατευμένου» δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Η. Η Ε.Ε. ΔΕ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΖΕΤΑΙ, Η ΕΥΡΩΠΗ ΔΕ ΧΑΡΙΖΕΤΑΙ

Οι εξελίξεις των τελευταίων χρόνων στην Ε.Ε. (απόρριψη Ευρωσυντάγματος σε τρεις χώρες, περαιτέρω διεύρυνση στην Ανατολική Ευρώπη, ανάπτυξη εργατικών αγώνων σε μια σειρά από χώρες) βάζουν πιο έντονα στην ημερήσια διάταξη την αναζήτηση για το ποια είναι αυτή η άλλη αναγκαία κι εφικτή Ευρώπη, και κυρίως το πώς θα φτάσουμε σε αυτήν. Η τακτική της σύγχρονης ριζοσπαστικής αριστεράς απέναντι στην Ε.Ε. δεν είναι εύκολη υπόθεση. Υπάρχουν εξελίξεις τόσο στην πορεία της ολοκλήρωσης της Ένωσης όσο και στο κίνημα, οι οποίες καθιστούν πολύπλοκη υπόθεση τη διατύπωση θέσεων για την Ε.Ε. Η πάγια θέση του κόμματος περί της δυνητικής μεταρρύθμισής της είναι προβληματική. Το ζήτημα γίνεται ακόμη πιο περίπλοκο από τις αντιφάσεις που ενέχονται σε κάποιες πλευρές της Ε.Ε. ή της οπτικής της αριστεράς για αυτήν. ***Η Ε.Ε. σήμερα βρίσκεται σε μια μεγάλη κρίση, σύμπτωμα και ταυτόχρονα μία από τις αιτίες της οποίας ήταν και η απόρριψη του ευρωσυντάγματος. Η κρίση οφείλεται σε τέσσερις παράγοντες:***

α) στην επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης στις χώρες της ευρωζώνης,

β) στις αποκλίνουσες στρατηγικές ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες και δη τις ισχυρές, που έχουν να κάνουν με τη μικρότερη ή μεγαλύτερη σχέση με τον Ατλαντισμό,

γ) στις εγγενείς αδυναμίες και αντιφάσεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης που έχουν να κάνουν και με την ασάφεια του οράματος (πόση ενοποίηση, ποιο το μοντέλο, συνομοσπονδία ή κάποιο άλλο και τι είδους συνομοσπονδία) και με την ασάφεια του σχεδίου (ακόμα και αν υπήρχε «όραμα», πώς θα φτάναμε σε αυτό),

δ) το μίγμα που δημιουργούν οι τρεις προηγούμενοι παράγοντες το κάνουν εκρηκτικό οι αντιστάσεις των ευρωπαϊκών λαών, με κορυφαία στιγμή το «Όχι» των Γάλλων στο Ευρωσύνταγμα. Μια σειρά από αγώνες όπως η απεργία των λιμενεργατών ή το ξέσπασμα της γαλλικής νεολαίας στο Σύμφωνο Πρώτης Εργασίας, απειλούν να τινάξουν στον αέρα τις (έτσι κι αλλιώς δύσκολες) ισορροπίες των αρχιτεκτόνων του νεοφιλελεύθερου ευρωπαϊσμού.

Η Ε.Ε. φτιάχτηκε από και για τους καπιταλιστές, για την εξυπηρέτηση των καπιταλιστικών και ιμπεριαλιστικών συμφερόντων. Αυτοί οι σκοποί είναι ιδρυτικά - φυσιογνωμικά της χαρακτηριστικά. Γι' αυτό το λόγο, δε μπορεί κανείς να πάρει το μηχανισμό της Ε.Ε. και να τον χρησιμοποιήσει προς όφελος των λαών της και των περιβαλλοντικών, φεμινιστικών, εργατικών, νεολαιϊστικών κλπ συμφερόντων.

Μήπως όμως θα μπορούσε να ενσωματώσει κάποιες αλλαγές που θα βελτίωναν μέσα στον καπιταλισμό τη ζωή των υπηκόων της; Κάτι τέτοιο είναι εξαιρετικά δύσκολο στις σημερινές συνθήκες. Στις σημερινές συνθήκες κρίσης της Ε.Ε. απαιτείται από όλους εξαιρετικά μεγάλη πειθαρχία στην εφαρμογή των σκληρών νεοφιλελεύθερων μέτρων. Ταυτόχρονα, οι ανταγωνισμοί ανάμεσα στις χώρες που αποτελούν το σκληρό πυρήνα της καθιστούν πολύ δύσκολη υπόθεση την εύρεση νέων σημείων ισορροπίας, κάθε φορά που αμφισβητούνται τα προηγούμενα επειδή το κίνημα σε κάποια χώρα το ανατρέπει.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η Ε.Ε. δε μεταρρυθμίζεται, υπό την έννοια του να μεταβληθεί από μηχανισμό εξυπηρέτησης των αστικών συμφερόντων σε μηχανισμό εξυπηρέτησης των συμφερόντων των λαών της. Επειδή όμως αποτελεί πεδίο ταξικής πάλης, έχει νόημα η διεκδίκηση μεταρρυθμιστικών αιτημάτων - υπό την έννοια ότι μπορεί να αναπτυχθεί ένα κίνημα για τη διεκδίκησή τους. Και στο βαθμό που η Ε.Ε. δεν μπορεί να ενσωματώσει αυτά τα αιτήματα, το κίνημα μπορεί να μετεξελιχθεί από κίνημα διεκδίκησης των συγκεκριμένων αιτημάτων σε κίνημα συνολικής αμφισβήτησης της πορείας της Ε.Ε.

Η εμπειρία λέει ότι για να ακυρωθεί ακόμα και το παραμικρό νεοφιλελεύθερο μέτρο, πρέπει το κίνημα να δώσει δυσανάλογα μεγάλους αγώνες. Αυτό οφείλεται στη δυσκολία του συστήματος να πατήσει έστω και λίγο έξω από το στενό νεοφιλελεύθερο μονοπάτι. Ταυτόχρονα αποδεικνύεται έμπρακτα ότι ο μόνος δρόμος για να μη γίνει ακόμη χειρότερη η ζωή των εργαζομένων από την καταιγίδα των νεοφιλελεύθερων μέτρων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή των κυβερνήσεων των χωρών της ΕΕ, είναι ο δρόμος του κινήματος.

Θεωρητικά, ένας τρόπος ανατροπής της νεοφιλελεύθερης ομοιομορφίας των Ευρωπαϊκών κυβερνήσεων θα ήταν η εκλογή μιας αριστερής κυβέρνησης σε μία από τις χώρες της Ε.Ε. η οποία θα αμφισβητούσε τις αποφάσεις των διακυβερνητικών επιτροπών, γεγονός που θα βύθιζε σε κρίση την Ε.Ε. Κάτι τέτοιο δεν υπήρξε, ούτε διαφαίνεται στον ορίζοντα - τουλάχιστον άμεσα. Πρακτικά, το μόνο πεδίο που έδωσε τους αμυντικούς, μέχρι στιγμής, αγώνες της η ευρωπαϊκή εργατική τάξη είναι αυτό του κινήματος. Και στο μέλλον με το διακοσμητικό ρόλο του Ευρωκοινοβουλίου, οι αμυντικοί σήμερα (να μην περάσει το τάδε) και ίσως κάποιοι επιθετικοί αύριο αγώνες (διεκδικούμε το δείνα), θα δίνονται στο πεδίο του κινήματος και αυτό είναι το γήπεδο της σύγχρονης Ριζοσπαστικής Αριστεράς.

Το ζήτημα λοιπόν που τίθεται επί τάπητος για εμάς, είναι το πώς θα αναπτυχθεί το κίνημα, με τι αιτήματα, τι προσανατολισμό, πώς θα το ωθήσει να αποκτήσει επιθετικό χαρακτήρα, με ποιες συμμαχίες θα εξασφαλίσει τη μαζικότητά του.

Για ένα Εναλλακτικό Πρόγραμμα για την Ευρώπη

Μετά το «Όχι» των Γάλλων στο Ευρωσύνταγμα, το ζήτημα της περιγραφής από τη μεριά του κινήματος της άλλης αναγκαίας και εφικτής Ευρώπης για την οποία παλεύει έγινε υπ' αριθμόν ένα προτεραιότητα.

Δηλώνουμε ξεκάθαρα ότι η άλλη Ευρώπη είναι η σοσιαλιστική Ευρώπη και είναι εφικτή μέσα από το δρόμο της ρήξης. Όμως σήμερα, που το ζήτημα της επανάστασης και του σοσιαλισμού δεν μπορεί να πέσει σαν άμεσο σύνθημα μέσα στο κίνημα, έχουμε ευθύνη να διατυπώσουμε ένα πρόγραμμα αιτημάτων που θα αποτελέσει τόσο πολιτικό πλαίσιο των αγώνων (αυτή τη φορά και επιθετικών), όσο και εργαλείο ιδεολογικής ζύμωσης. Το πρόγραμμα αυτό δε θα πρέπει να αποτελεί απλή συρραφή των αιτημάτων για τα οποία παλεύει μέχρι τώρα το κίνημα (35ωρο, υπεράσπιση του κοινωνικού κράτους κλπ), αλλά να περιέχει στόχους και δράσεις που θα βοηθήσουν τον κόσμο να ξεκαθαρίσει την τεράστια απόσταση που υπάρχει ανάμεσα στο όραμά του για ένα κοινό ευρωπαϊκό σπίτι και τον εκμεταλλευτικό και ιμπεριαλιστικό χαρακτήρα της Ε.Ε. Ένα πρόγραμμα με τέτοια μεταβατικά αιτήματα που θα αμφισβητεί την Ε.Ε. όπως είναι σήμερα και θα την απογυμνώνει στα μάτια του κόσμου, μπορεί να παίξει καταλυτικό ρόλο στην ανάπτυξη ενός μαζικού κινήματος, που είναι το μόνο υποκείμενο διεκδίκησης μιας Ευρώπης της απελευθέρωσης, μιας Ευρώπης του σοσιαλισμού. Κύριοι στόχοι ενός τέτοιου Προγράμματος για την Ευρώπη θα πρέπει να είναι:

1. «Για μια δημοκρατική Ευρώπη»

Ένα από τα κύρια -και μάλιστα δομικά- χαρακτηριστικά της Ε.Ε. είναι η βαθιά αντιδημοκρατική φύση και λειτουργία της, που την κάνει να υστερεί ποιοτικά έναντι ακόμα και των εθνικών κρατών - μελών της. Συγκεκριμένα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκλέγεται μεν με καθολική ψηφοφορία αλλά (σε αντίθεση με τα εθνικά Κοινοβούλια) δε διαθέτει αληθινές εξουσίες. Είναι κυρίως «διακοσμητικού» χαρακτήρα. Αντίθετα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (που δεν εκλέγεται από το λαό) είναι παντοδύναμη και διαθέτει νομοθετικές και ταυτόχρονα εκτελεστικές εξουσίες. Με άλλα λόγια, ένα αληθινό τέρας ακόμα και με τα παραδοσιακά κριτήρια του αστικού κράτους και του (υποχρεωτικού) διαχωρισμού των εξουσιών!

Όμως η βαθιά αντιδημοκρατικότητα της Ε.Ε. έχει και συνέχεια. Η «ανεξάρτητη» (δηλαδή ασύδοτη) Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα της (άρα η νομισματική της πολιτική) είναι εντελώς ανεξέλεγκτη, ενώ και το άλλο μεγάλο κέντρο εξουσίας της, το Συμβούλιο Αρχηγών Κρατών, αποφασίζει και διατάζει -με τη μέγιστη αδιαφάνεια- χωρίς καμιά λαϊκή εντολή, υπακούοντας μόνο στα κελεύσματα του μεγάλου κεφαλαίου και της κοινωνικής συντήρησης. Ακόμα και όταν (σπάνια) δίνεται η δυνατότητα στους ευρωπαϊκούς λαούς να ακουσθεί η φωνή τους, όπως συνέβη με τα γαλλικά και ολλανδικά δημοψηφίσματα για την ευρωπαϊκή συνταγματική συνθήκη που κωδικοποιεί και εντείνει τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές, η λαϊκή ετυμηγορία απαξιώνεται και αντιμετωπίζεται περιφρονητικά σαν «εθνικισμός» και «αντιευρωπαϊσμός». Και φυσικά δε λαμβάνεται υπόψη.

Κατά συνέπεια, οποιαδήποτε αυθεντικά δημοκρατική μεταρρύθμιση αυτής της αντιδημοκρατικής Ε.Ε. δε μπορεί παρά να δημιουργεί όρους προς την ανατροπή και κατάργησή της. Αυτό δε σημαίνει βέβαια ότι το εργατικό και αριστερό κίνημα δεν πρέπει να προβάλλουν και να παλεύουν για δημοκρατικές διεκδικήσεις. Απλώς σημαίνει ότι αυτές οι δημοκρατικές διεκδικήσεις είναι μεταβατικής φύσεως, καθώς αναδεικνύοντας το κεντρικό ζήτημα του «ποιος αποφασίζει», συνδέουν το σημερινό επίπεδο συνείδησης των μαζών με

την ανάγκη να έλθουν σε ρήξη με την Ε.Ε. για να δημιουργήσουν τη δικιά τους εναλλακτική δημοκρατική Ευρώπη, όπου οι αποφάσεις θα λαμβάνονται από τους δημοκρατικά αυτοοργανωμένους εργαζόμενους πολίτες της! Μιας Ευρώπης των λαών και των εργαζομένων στην οποία θα έχουν πλήρη και ισότιμα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα όλου/ες εκείνοι/ες (γυναίκες, οικονομικοί και πολιτικοί μετανάστες, Ρομά, εθνικές μειονότητες) που ζουν και εργάζονται στο έδαφος της, ανεξάρτητα από φύλο και εθνική καταγωγή. Μιας κοσμικής Ευρώπης που θα κατοχυρώνει και θα σέβεται τις φιλοσοφικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις των πολιτών, αλλά και θα περιορίζει τις εκκλησίες στις αυστηρώς θρησκευτικές τους δραστηριότητες.

2. «Για μια κοινωνική Ευρώπη»

Απέναντι στη νεοφιλελεύθερη Ευρωπαϊκή Ένωση της εμπορευματοποίησης των πάντων και του «ανόθευτου ανταγωνισμού». Της απορύθμισης της αγοράς εργασίας, των ιδιωτικοποιήσεων των δημόσιων υπηρεσιών και του κοινωνικού κράτους, της διάλυσης της κοινωνικής ασφάλισης, της δομικής μαζικής ανεργίας, των μετεγκαταστάσεων και της εναρμόνισης προς τα κάτω των κοινωνικών δικαιωμάτων. Απέναντι στην Ενωμένη Ευρώπη των δύο και τριών ταχυτήτων, που καταδικάζει στη φτώχεια τις νέες χώρες-μέλη της κεντρικής Ευρώπης και υποχρεώνει στην εξαθλίωση, στην εργασιακή ανασφάλεια και στον κοινωνικό αποκλεισμό εκατομμύρια πολίτες της, και ειδικά τους νέους, υπάρχει η εναλλακτική λύση μιας Ευρώπης στην οποία η ζωή και αξιοπρέπεια των ανθρώπων έρχονται πριν από τα κέρδη.

Η οικοδόμηση αυτής της άλλης «κοινωνικής Ευρώπης» αρχίζει μέσα από τους αγώνες για την εναρμόνιση προς τα πάνω των κοινωνικών δικαιωμάτων σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Για ποιοτικά αναβαθμισμένες δημόσιες υπηρεσίες, για γενική μείωση του χρόνου εργασίας στις 35 ώρες τη βδομάδα χωρίς πρόσθετες ευελιξίες και με τη δημιουργία ανάλογων θέσεων απασχόλησης, για έναν ελάχιστο ευρωπαϊκό μισθό. Για την απαγόρευση των απολύσεων αρχίζοντας από τις κερδοφόρες επιχειρήσεις, για την επέκταση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων και ελευθεριών στις νέες χώρες - μέλη. Για να είναι όμως αποτελεσματικοί αυτοί οι αγώνες με αυτά τα αιτήματα, μπορούν και πρέπει να αναπτύξουν μια δυναμική αλληλεγγύης που έρχεται σε σύγκρουση, αμφισβητεί και ανοίγει ρωγμές στο δικαίωμα της ιδιοκτησίας, στην ιδιωτική κατοχή των μέσων παραγωγής, στο ίδιο το καπιταλιστικό σύστημα.

Με άλλα λόγια, αυτοί οι αγώνες με αυτά τα αιτήματα δεν αποσκοπούν μόνο να ανακουφίσουν και να βελτιώσουν άμεσα τη δεινή κατάσταση των εργαζομένων και καταπιεσμένων όλης της Ευρώπης. Μεταβάλλουν ταυτόχρονα τους ταξικούς συσχετισμούς δυνάμεων προς όφελος των εργαζομένων, αυξάνουν την αυτοπεποίθησή τους και τελικά τους κάνουν να συνειδητοποιήσουν τις χειραφετικές δυνατότητες που -μόνοι αυτοί- διαθέτουν για να επωμιστούν την οικοδόμηση της νέας «σοσιαλιστικής Ευρώπης».

3. «Για μια οικολογική Ευρώπη»

Απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση που υποτάσσει την προστασία του περιβάλλοντος στο κινήγι του κέρδους και που φέρει τεράστιες ευθύνες για τις κλιματικές αλλαγές που απειλούν τον πλανήτη και τους κατοίκους του. Που ιδιωτικοποιεί τα «κοινά αγαθά» και τους φυσικούς πόρους της ανθρωπότητας και επιτρέπει τους γενετικά μεταλλαγμένους οργανισμούς, που βασίζει την ενεργειακή της πολιτική στο πετρέλαιο και στην πυρηνική ενέργεια, απαξιώνει τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και μετατρέπει τις φτωχές χώρες σε «χαβούζες» των δικών της τοξικών και άλλων σκουπιδιών. Απέναντι σ' αυτή την Ενωμένη Ευρώπη της ανορθολογικής και κοντόφθαλμης «ανάπτυξης» για το συμφέρον των λίγων, που οδηγεί με

μαθηματική ακρίβεια σε μια πλανητική οικολογική κρίση χωρίς επιστροφή, επιβάλλεται τώρα αμέσως ριζική αλλαγή πλεύσης πριν να είναι πάρα πολύ αργά για όλους.

Αυτή η ριζική αλλαγή πλεύσης απαιτεί μαζικούς αγώνες, προϋπόθεση των οποίων είναι η συνάντηση και το αμοιβαίο προγραμματικό μόλυσμα του εργατικού και οικολογικού κινήματος. Καθώς μάλιστα τα περιβαλλοντικά προβλήματα έχουν πάρει μια τρομακτικές διαστάσεις, βάζοντας την ανθρωπότητα μπροστά σε υπαρκτά διλήμματα, η μόνη δυνατή αντιμετώπισή τους είναι πέρα και πάνω από εθνικά σύνορα, δηλαδή σε διεθνές και παγκόσμιο επίπεδο. Όχι μόνο με τη διεθνή συνεργασία και συντονισμό των οικοσοσιαλιστικών αγώνων αλλά και με την προοπτική του ευρωπαϊκού (και παγκόσμιου) δημοκρατικού σχεδιασμού της οικονομίας, που επιβάλλει τώρα, όσο ποτέ άλλοτε στο παρελθόν, η προστασία της φύσης και η ίδια η επιβίωση του ανθρώπινου είδους.

4. «Για μια αντιιμπεριαλιστική Ευρώπη της αλληλεγγύης και της ειρήνης»

Καλυμμένη πίσω από το μύθο του δήθεν «αντίπαλου δέους» στον ιμπεριαλισμό των ΗΠΑ, η μιλιταριστική υπερδύναμη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ληλατεί τον Τρίτο κόσμο, επεμβαίνει στρατιωτικά σε ολοένα περισσότερες περιοχές του πλανήτη και διαχειρίζεται (από κοινού με τις άλλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις) τους διεθνείς θεσμούς του νεοφιλελευθερισμού όπως την Παγκόσμια Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Οργάνωση Εμπορίου που καταδυναστεύουν την ανθρωπότητα. Απέναντι σε αυτήν την καθαρόαιμη ιμπεριαλιστική Ευρωπαϊκή Ένωση δε χωρεί καμιά αυταπάτη. Όπως το κατοχύρωνε ρητά το «ευρωσύνταγμα» της, ο «ευρωπαϊκός στρατός» της όχι μόνο δεν συνιστά «εξισορροπητική» δύναμη απέναντι στην αμερικανική στρατιωτική υπεροπλία, αλλά υπακούει στο NATO και άρα τελεί υπό την ουσιαστική διοίκηση των ΗΠΑ!

Σε αυτήν την ιμπεριαλιστική, μιλιταριστική και πολεμοκάπηλη Ευρωπαϊκή Ένωση του κεφαλαίου, έρχονται όμως να αντιπαρατεθούν οι τεράστιες αντιπολεμικές κινητοποιήσεις των τελευταίων ετών, τα μαζικά κινήματα αλληλεγγύης με τον Τρίτο κόσμο, αλλά και ο καταγισμός των δημοσκοπήσεων που αποδεικνύουν ότι η μεγάλη πλειοψηφία των Ευρωπαίων πολιτών επιθυμεί διακαώς μια εντελώς διαφορετική Ευρώπη. Μια ειρηνική Ευρώπη χωρίς NATO, «ευρωστρατούς» και αμερικανικές στρατιωτικές βάσεις, που θα μείωνε δραστικά τους στρατιωτικούς προϋπολογισμούς της, θα κατέστρεφε τα όπλα της μαζικής καταστροφής και θα εγκατέλειπε το κυνήγι των εξοπλισμών. Μια Ευρώπη που θα αποσυρόταν πάραυτα από τους διεθνείς τιμωρητικούς οργανισμούς του νεοφιλελευθερισμού (ΔΝΤ, ΠΟΕ, ΠΤ κλπ), θα καταργούσε αμέσως όλο το χρέος των χωρών του Τρίτου Κόσμου, θα αποζημίωνε τις χώρες που υπέστησαν για αιώνες την αποικιοκρατία της και θα αύξανε δραστικά τη βοήθειά της, χωρίς ανταλλάγματα, στις φτωχές χώρες.

Θ. ΓΙΑ ΕΝΑ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟ, ΤΑΞΙΚΟ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΣΥΝ πρέπει να αγωνισθούν για ένα ενωτικό αυτόνομο, ταξικό, αντιγραφειοκρατικό και αντισυναινετικό συνδικαλιστικό κίνημα, το οποίο θα αναχαιτίσει τον εκφυλισμό της ηγεσίας του συνδικαλιστικού κινήματος και τις νεοφιλελεύθερες επιλογές των κυβερνήσεων και του κεφαλαίου. Πρέπει να κινηθούν μακριά

από συντεχνιακές και διασπαστικές λογικές μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, υπηρετώντας τους εργαζόμενους μέσα από τους ρόλους που μας αναθέτουν, αναδεικνύοντας την ταξικότητα του κόμματός μας.

Στόχος μας είναι να έρθουν οι εργαζόμενοι στο προσκήνιο και όχι η αναπαραγωγή της κομματικής συνδικαλιστικής ελίτ που θα διαχειρίζεται τις τύχες τους. Στην ενότητα του συνδικαλιστικού κινήματος βοηθά η οργανωτική και πολιτική όσμωση των συνδικάτων (π.χ. ανά κοινωνικό χώρο όπως Υγεία, Παιδεία, Βιομηχανία, Παροχή Υπηρεσιών κλπ) και η δράση μας στη βάση, στα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια συνδικάτα. Για να προωθηθεί η πολιτική μας για ακηδεμόνευτο κίνημα, για να φέρει νέους ανθρώπους σε αυτό, ***πρέπει να επαναπροσδιορίσουμε ανοιχτά τις εκλογικές συμμαχίες που κάναμε με τις συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ. Βασικό κριτήριο πρέπει να είναι το κατά πόσο αυτές υπηρέτησαν τη δυναμική του συνδικαλιστικού κινήματος, τη δυναμική των εργαζομένων και τα οράματά τους για μια καλύτερη ζωή.***

Τα μεγάλα εργασιακά ζητήματα που ανακύπτουν, οι νέες εργασιακές σχέσεις της «αναλωσιμότητας» και «απασχολησιμότητας», το ασφαλιστικό, η εξαντλητική λιτότητα, η ανεργία, συντελούν στην ανάδειξη νέων αυτόνομων ταξικών δυνάμεων που πρωτοστάτησαν στις πρόσφατες κινητοποιήσεις εργαζομένων. Με αρκετές από αυτές τις δυνάμεις βρεθήκαμε στην ίδια όχθη σε αυτές τις κινητοποιήσεις. Με αυτές αλλά και με όσες δεν τα καταφέραμε μέχρι σήμερα, πρέπει να προσπαθήσουμε να συμπορευθούμε με στόχο την ενδυνάμωση, το πλάτεμα και εντέλει την αποτελεσματικότητα ενός νέου αριστερού πόλου συνδικαλιστικών δυνάμεων. Η πολιτική μας αυτή θα αποκαλύψει τα αδιέξοδα της περιχαράκωσης που προωθούν οι δυνάμεις του ΚΚΕ (ΠΑΜΕ), αφήνοντας ανοιχτό πεδίο στις δυνάμεις του κοινωνικού συμβιβασμού.

Δεν κάνουμε εκλογικές συμμαχίες με τη συνδικαλιστική παράταξη του ΠΑΣΟΚ η οποία ανέδειξε τον κυβερνητικό συνδικαλισμό ως βασικό μοχλό άσκησης του κοινωνικού συμβιβασμού, ούτε με αυτή της ΝΔ που εφαρμόζει τις ίδιες πρακτικές πολιτικής χειραγώγησης του συνδικαλιστικού κινήματος. Δεν κάνουμε συμμαχίες με τις δυνάμεις του εργοδοτικού συνδικαλισμού, που με την ανοχή τους βοηθούν στην επιστροφή των εργαζόμενων στον εργασιακό μεσαίωνα. Διεκδικούμε την πλήρη διαφάνεια στη λειτουργία των οργάνων συνδιαχείρισης στα οποία συμμετέχει το συνδικαλιστικό κίνημα, έτσι ώστε αυτά να πάψουν να αποτελούν ένα πελατειακό δίκτυο των παρατάξεων του κυβερνητικού συνδικαλισμού.

I. ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΜΕΛΩΝ, Η ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΕΠΙΠΕΔΑ, ΟΙ ΤΑΣΕΙΣ ΩΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ

Παρά τις τολμηρές κατά καιρούς συνεδριακές διαπιστώσεις για τον εσωστρεφή και συγκεντρωτικό τρόπο λειτουργίας του κόμματος και παρά την αισιοδοξία που μας διακατέχει όλους από την τελευταία εκλογική επιτυχία του ΣΥΝ και του ΣΥΡΙΖΑ, ***ακόμα και σήμερα δεν έχουν δρομολογηθεί οι αποφάσεις για το ριζικό μετασχηματισμό του κόμματος σε κόμμα μελών.***

Η εικόνα που συνεχίζει να δίνει το κόμμα στη δημόσια σφαίρα είναι ότι είμαστε ένα κόμμα πολλών κεντρικών (συνήθως υπερπροβεβλημένων) και ολίγων περιφερειακών στελεχών. Το τελευταίο χρονικό διάστημα και ιδιαίτερα στις αυτοδιοικητικές εκλογές επιχειρήσαμε μια ανανέωση στα πρόσωπα, η οποία ενώ ήταν πολύ επιτυχημένη δε συνεχίστηκε στις βουλευτικές λόγω των παραλυτικών τασικών ισορροπιών. Το δυνατό παράδειγμα της «Ανοιχτής Πόλης» ήδη ξεχάστηκε στο κείμενο των θέσεων.

Η πραγματικότητα είναι ότι στο κόμμα μας συνυπάρχουν 4 αρχές - συνήθως σε ανταγωνιστική σχέση μεταξύ τους, αλλά δεν αποκλείεται και η κατά περίπτωση σύγκλιση κάποιων εξ αυτών μεταξύ τους για λόγους τακτικής. Υπάρχει η αρχή της συνεδριακής πλειοψηφίας, η αρχή της πολυτασικότητας, η αρχή του εκλεγμένου από το Συνέδριο προέδρου, η αρχή της ηλικιακής ανανέωσης. Ήρθε η ώρα να αξιολογήσουμε πια είναι η σημαντικότερη από αυτές.

Για εμάς, σε ένα κόμμα της ανανεωτικής - ριζοσπαστικής Αριστεράς υπάρχει η εξής αξιολογική σειρά η οποία πρέπει να ακολουθηθεί :

Πρώτη είναι η αρχή της πλειοψηφίας των κομματικών μελών έτσι όπως αυτή εκφράζεται μέσα από την δημοκρατική διαδικασία του Συνεδρίου και τις αποφάσεις του, μέσα από την εκλεγμένη Κεντρική Πολιτική Επιτροπή και τις αποφάσεις της.

Δεύτερη είναι η «αρχή» της ηλικιακής ανανέωσης έτσι όπως αυτή εκφράζεται μέσα από την ανάδειξη νέων στελεχών με οργανωμένο τρόπο από το κόμμα, με συλλογικά επιλεγμένα κριτήρια και όχι με έμμεσους επικοινωνιακούς ή οργανωτικούς διορισμούς.

Τρίτη είναι η αρχή της πολυτασικότητας. Όχι όμως των τάσεων - μηχανισμών στελεχικής διαιώνισης και αναπαραγωγής, αλλά των τάσεων – ιδεολογικών ρευμάτων που με διαλεκτικό τρόπο παράγουν στοιχεία ιδεολογίας και εναλλακτικών στρατηγικών, εντέλει συνθέτουν ή αντιτίθενται, πάντα στα πλαίσια της δημοκρατικής οργάνωσης της εσωκομματικής ζωής. Οι τάσεις συνεχίζουν να αποτελούν βασικό όρο ύπαρξης αυτού του κόμματος εξ' αιτίας του πρωτότυπου ιστορικά ιδρυτικού του χαρακτήρα.

Τέταρτη είναι η αρχή του προέδρου. Η αρχή αυτή είναι λίγο παράδοξη για ένα κόμμα σαν το δικό μας και ιδιαίτερα επειδή ο εκάστοτε πρόεδρος κατ' εξακολούθηση δεν εκλέγεται από την ΚΠΕ αλλά από το Συνέδριο. Αυτή η αρχή δεν πρέπει να υπάρχει με την μορφή του προεδρεύοντος εγγυητή των ισορροπιών των τάσεων, ούτε ως του «πρωτοποριακού» ηγέτη που «επικοινωνεί» απευθείας με τα κομματικά μέλη, αλλά ως η συμβολική - σε ηγετικό επίπεδο - έκφραση της ηθικής, πολιτικής και ιδεολογικής μαχητικότητας και συνέπειας αυτού του κόμματος.

Δυστυχώς σήμερα δεν είναι ξεκάθαρη η κατάσταση . Ενώ λογικά θα έπρεπε να υπηρετούμε όλοι μας και με αυτήν την σειρά τις αρχές αυτές, και ενώ θα έπρεπε να δίνουμε τα ίδια περιεχόμενα σε αυτές, δε συμβαίνει κάτι τέτοιο.

Η κατάσταση αυτή είναι πλέον επικίνδυνη και χρήζει άμεσης αντιμετώπισης. Αν συνεχισθεί, σε μερικά χρόνια θα αδυνατούμε να υπηρετήσουμε αποτελεσματικά τις πολιτικές αποφάσεις που είναι ζωτικές για τη σταθεροποίηση μιας φυσιογνωμικά συμπαγούς αριστερής κοινωνικής βάσης. **Δε φτάνει η συμμετοχή μας στα κινήματα και στους αγώνες, αν δε φανούμε ικανοί να ανασυγκροτήσουμε ένα σύγχρονο φορέα της ανανεωτικής – ριζοσπαστικής αριστεράς, σοβαρό υποδοχέα της λαϊκής δυσaréσκειας και ηγεμονικό οργανωτή των συλλογικών αντιστάσεων.**

Για να γίνει κάτι τέτοιο πρέπει να συμφωνήσουμε ότι έως σήμερα έγιναν και σοβαρά λάθη και να κάνουμε ένα ειλικρινή και τίμιο απολογισμό:

• Η δημόσια εκδηλωμένη, συστηματική και συντονισμένη αμφισβήτηση των αποφάσεων του Συνεδρίου από ορισμένες τάσεις δημιούργησε σοβαρούς περισπασμούς, υπονόμωσε την συλλογική δράση και αμαύρωσε για μια ολόκληρη περίοδο την εικόνα του κόμματος.

• Η Πολιτική Γραμματεία δεν κατάρτισε πρόγραμμα δράσης με συγκεκριμένες χρεώσεις και χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή των αποφάσεων του 4ου Τακτικού Συνεδρίου, δεν αναβάθμισε τις συλλογικές λειτουργίες του κόμματος, με πρόσχημα την διατήρηση των εσωκομματικών ισορροπιών, κατά συστηματικό τρόπο συνέχισε να υποκαθιστά την ΚΠΕ και να αγνοεί τις οργανώσεις του κόμματος, τις οποίες υποβάθμισε σε μηχανισμό προεκλογικών αναμετρήσεων. Σοβαρά θέματα που έχουν να κάνουν με τη φερεγγυότητα της πολιτικής των συμμαχιών μας όπως τα κείμενα πολιτικής συμφωνίας με την «Πρωτοβουλία για τη

Συσπείρωση της Αριστεράς» και τον ΣΥΡΙΖΑ, θέματα εξωτερικής πολιτικής αλλά και το κείμενο εναλλακτικού ευρωσυντάγματος, δε συζητήθηκαν ποτέ στην ΚΠΕ!

ü Η οργανωτική ανασυγκρότηση δεν προχώρησε, διότι οι πολιτικές κινήσεις σε γεωγραφικό ή κλαδικό επίπεδο δεν τροφοδοτήθηκαν με πολιτικό υλικό προβληματισμού και ο όποιος προβληματισμός υπήρχε στην βάση δεν αποτυπώθηκε στις πολιτικές αποφάσεις.

ü Για τα σημαντικά ζητήματα δεν έρχονταν έγκαιρα τα κείμενα σχεδίου θέσεων στην ΚΠΕ για συζήτηση, δεν κατέβαιναν τουλάχιστον μετά για συζήτηση στις ΠΚ και στη συνέχεια να γίνεται η τελική έγκρισή τους από την ΚΠΕ.

ü Δεν καταρτίστηκε κώδικας δεοντολογίας για τις δημόσιες εμφανίσεις των στελεχών μας στα ηλεκτρονικά αλλά και τα άλλα ΜΜΕ.

ü Η ΑΥΓΗ αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί κύριο εκφραστή των μειοψηφικών απόψεων του κόμματος και παρασιωπά τις θέσεις, τις αποφάσεις και τις επεξεργασίες του κόμματος, ενώ παράλληλα προσφέρει υπέρμετρο βήμα σε εκπροσώπους του δικομματισμού.

ü Δεν υπήρξε πολιτική ανάδειξης στελεχών (και ειδικότερα των μεσαίων σε επίπεδο ΠΚ και ΝΕ) με σκοπό τη μετέπειτα προώθησή τους σε ανώτερα κομματικά επίπεδα. Εδώ συχνά βρίσκεται η μεγαλύτερη οργανωτική αδυναμία, αφού στα πλαίσια των εσωκομματικών ισορροπιών κυριαρχούν διατασικές συνεννοήσεις που αναπαράγουν το ίδιο κομματικό σκηνικό στο επίπεδο των κεντρικών στελεχών.

ü Η πολιτική «ανανέωσης» έγινε υπόθεση τακτικισμών και αποτέλεσμα διαρροών στον τύπο. Κριτήριο για την προώθηση της πολιτικής και οργανωτικής ανασυγκρότησης πρέπει να είναι η αξιολόγηση των στελεχών με βάση την υλοποίηση των συγκεκριμένων πολιτικών στόχων και την επαρκή ανταπόκρισή τους.

ü Δεν έγινε η επιλογή σε εκλόγιμες θέσεις στελεχών μας στη βουλή ή τις νομαρχίες με δημοκρατικές εσωκομματικές διαδικασίες σε όλο το κόμμα. Στις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές ενώσεις, καθώς και στην ΤΑ, πρέπει επίσης να επιλέγονται με έγκριση των συλλογικοτήτων που καλούνται να εκπροσωπήσουν (παρατάξεις).

ü Δεν έγινε ποτέ κρίση και αξιολόγηση των επαγγελματιών και αποσπασμένων στελεχών. Κανονικά θα έπρεπε κάθε χρόνο στην ΚΠΕ να παρατίθενται στοιχεία αξιολόγησης των στελεχών αυτών, με πρόταση συνέχισης ή ανάθεσης άλλου έργου και με παράλληλη γνωστοποίηση της οικονομικής αποζημίωσης που λαμβάνουν.

ü Δεν καθιερώθηκε μια στοιχειώδης δεοντολογία στη δράση και λειτουργία των τάσεων. Καμμία διοικητική πρόνοια δε μπορεί να θέσει σε αμφισβήτηση τη δημοκρατική κατάκτηση της πολυτασικής συγκρότησης του κόμματος, όμως θα πρέπει στις ακραίες και δημόσιες υπονομεύσεις της εικόνας του κόμματος να υπάρχει η πολιτική αποδοκιμασία των συγκεκριμένων ενεργειών.

ü Δεν αναδείχθηκε η Πολιτική Κίνηση ως βασικό κύτταρο μιας επιτυχούς κομματικής ανασυγκρότησης, δεν αναβαθμίστηκε πολύπλευρα η έννοια του μέλους, δεν αναπτύχθηκε η συντροφική αλληλεγγύη στα πλαίσια μιας πλούσιας και πυκνής εσωτερικής δημοκρατικής ζωής. Γενικά απουσιάζει πλήρως ένα σχέδιο αναζωογόνησης των ΠΚ, οι οποίες συνήθως λειτουργούν είτε με τη δύναμη της αδράνειας είτε χάρη στο προσωπικό φιλότιμο κάποιων τοπικών στελεχών.

ü Δε δημιουργήσαμε ένα σύγχρονο θεωρητικό έντυπο.

Η διεξαγωγή τακτικών εσωκομματικών δημοψηφισμάτων για τα κρίσιμα πολιτικά ζητήματα, η δρομολόγηση διαδικασιών επικύρωσης και εμπλουτισμού από τα μέλη των σχεδίων αποφάσεων των ανώτερων οργάνων, η διεύρυνση της κομματικής πολιτικής ύλης, θα συμβάλουν καίρια στην διαμόρφωση και εμπέδωση των συλλογικών αποφάσεων, σε

συνδυασμό με την σύνδεση της καθημερινής λειτουργίας των οργανώσεων με τη θεωρητική αναζήτηση και τη διαρκή επαφή με τους κοινωνικούς αγώνες και τα κινήματα.

Συμπερασματικά, κέντρο της πολιτικής ανασυγκρότησης του κόμματος πρέπει να είναι η Πολιτική Κίνηση που στα πλαίσια των ενδοτασικών ισορροπιών συχνά υποβαθμίζεται και απλώς χρησιμοποιείται για συσχετισμούς στις εσωκομματικές διεργασίες. Ο συγκεντρωτικός τρόπος λειτουργίας δεν ανταποκρίνεται σε ένα σύγχρονο φορέα της ριζοσπαστικής και κινηματικής Αριστεράς.

Αντωνίου Βασιλική, Βουζουναράς Δημήτρης, Δάβος Γιώργος, Διόγος Μάκης, Θεοδωρακάκος Κυριάκος, Καβαλιεράτος Νίκος, Κοκοβλής Γιώργος, Κουρεμπές Φάνης, Κωσταρέλλου Αγγελική, Λουράντου Αθηνά, Λυριντζής Σωτήρης, Μαλεκάκης Μάνθος, Μαρκάκη Ρούσσα, Μαρματάκης Κώστας, Ματθαίου Γιώργος, Μέλισσας Μιχάλης, Μπιτσαξή Ελένη, Μπιτσαξή Τζέλλα, Μπότσης Παναγιώτης, Ντόβολος Μάκης, Παπανδρέου Ανδρέας, Παπάς Γιώργος, Πιλάλης Βαγγέλης, Πιλάλης Χρήστος, Σούμπλης Θανάσης, Σούμπλη Χαριτωμένη, Φίλης Γιώργος, Χαλβατζιδάκης Δημήτρης, Χαραλαμπίδης Χρήστος, Χατζησάββας Μάρκος, Χελάκης Γιώργος

Τροπολογία για το συνδικαλιστικό κίνημα (καταψηφίσθηκε)

(αντί του "Το εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα... της επισφαλούς και «μαύρης» εργασίας" σελ. 18-19)

Το συνδικαλιστικό κίνημα στη χώρα μας είναι εγκλωβισμένο στην αντίληψη και την πρακτική του κοινωνικού συμβιβασμού, των κοινωνικών εταίρων και του "εφικτού", που αποτελούν δομικά χαρακτηριστικά στοιχεία μιας πολύ συγκεκριμένης κοινωνικής και πολιτικής λογικής, που τελικά υπηρετεί τις επιλογές του κεφαλαίου και γενικά εκφράζεται από τις πλειοψηφίες ΠΑΣΚΕ – ΔΑΚΕ σε ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ.

Ο κυβερνητικός συνδικαλισμός αποτέλεσε και αποτελεί το βασικό μοχλό άσκησης του κοινωνικού συμβιβασμού. Βασική υπεύθυνη είναι η συνδικαλιστική παράταξη του ΠΑΣΟΚ η οποία τον ανέδειξε, για να πάρει αργότερα τη σκυτάλη η συνδικαλιστική παράταξη της ΝΔ. Η συνδικαλιστική παράταξη του ΠΑΣΟΚ διαθέτοντας ένα ευρύ πελατειακό - διαχειριστικό δίκτυο, αξιοποίησε κάθε θεσμική συμμετοχή του συνδικαλιστικού κινήματος στα όργανα συνδιαχείρισης. Στόχος της ήταν η διαπαιδαγώγηση των εργαζόμενων στην αποδοχή ενός "εφικτού" που καμιά σχέση δεν έχει με το εφικτό των εργαζόμενων που κρύβει μέσα του τεράστιες δυνάμεις, αλλά το οποίο σταδιακά αφυδάτωνε και αφυδατώνει η πολιτική του συμβιβασμού. Η πολυδιάσπαση των ταξικών δυνάμεων του συνδικαλιστικού κινήματος βοήθησε την συνδικαλιστική παράταξη του ΠΑΣΟΚ να αναχθεί σε βασικό συμμετόχο στα όργανα συνδιαχείρισης, μέσα από τα οποία και εξασφαλίζει την διαιώνιση του πελατειακού της δικτύου, συντελώντας στη γραφειοκρατικοποίηση και τελικά αδρανοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος.

Η συνδικαλιστική παράταξη της ΝΔ αποτελεί εδώ και χρόνια τον δεύτερο ισχυρό πόλο της ηγεσίας του συνδικαλιστικού κινήματος, εφαρμόζοντας τις ίδιες πρακτικές πολιτικής χειραγώγησης του, με αυτές της ΠΑΣΚΕ. Πρακτικές δηλαδή που εξυπηρετούν την μειωμένη αντίσταση του επίσημου συνδικαλιστικού κινήματος στις κυβερνητικές ή εργοδοτικές νεοφιλελεύθερες επιλογές.

Το ΠΑΜΕ συνδικαλιστική έκφραση του ΚΚΕ αν και στην κριτική του για τις συνδικαλιστικές ηγεσίες ΠΑΣΚΕ – ΔΑΚΕ έχει δίκιο, επιλέγει την λογική της

περιχαράκωσης, που συντελεί στην παραπέρα πολυδιάσπαση των ταξικών δυνάμεων, αφήνοντας ανοιχτό πεδίο στις δυνάμεις του κοινωνικού συμβιβασμού.

Οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΣΥΝ οφείλουν να βρίσκονται μακριά από τις λογικές του "εφικτού" που με τελευταίο μεσάζοντα τον κυβερνητικό συνδικαλισμό υπαγορεύει το κεφάλαιο. Μακριά από συντεχνιακές και διασπαστικές λογικές μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, οφείλουμε να υπηρετούμε τους εργαζόμενους μέσα από τους ρόλους που αυτοί μας αναθέτουν αναδεικνύοντας την ταξικότητα του ΣΥΝ. Στόχος των συνδικαλιστικών δυνάμεων του ΣΥΝ είναι να έρθουν οι εργαζόμενοι στο προσκήνιο και όχι η αναπαραγωγή μιας κομματικής συνδικαλιστικής ελίτ που θα διαχειρίζεται τις τύχες τους. Στόχος του ΣΥΝ είναι η ενότητα του συνδικαλιστικού κινήματος και αυτό μπορεί να επιτευχθεί και με την οργανωτική και πολιτική όσμωση των συνδικάτων (π.χ. ανά κοινωνικό χώρο, όπως Υγεία, Παιδεία, Βιομηχανία, Παροχή Υπηρεσιών, κλπ), αλλά και με την δράση μας στη βάση, στα α'θμια και β'θμια συνδικάτα με κινητοποιήσεις που θα πιέζουν τις ηγεσίες των τριτοβάθμιων οργανώσεων και αυτό πρέπει να γίνει άμεσα με τη δική μας συμβολή.

Τα μεγάλα εργασιακά ζητήματα που ανακύπτουν, οι νέες εργασιακές σχέσεις, το ασφαλιστικό, η εξαντλητική λιτότητα, η ανεργία, συντελούν στην ανάδειξη νέων αυτόνομων ταξικών δυνάμεων που πρωτοστάτησαν στις πρόσφατες συνδικαλιστικές κινητοποιήσεις. Με αυτές τις δυνάμεις βρεθήκαμε στην ίδια όχθη σε αυτές τις κινητοποιήσεις και πρέπει να συνεχίσουμε να βρισκόμαστε. Το κοινό μας όραμα για ένα ενωτικό αυτόνομο, αντιγραφειοκρατικό, αντισυναινετικό πραγματικά ταξικό συνδικαλιστικό κίνημα μπορεί να οδηγήσει στην ανάδειξη του νέου αριστερού μπλοκ των εργαζομένων που θα αναχαιτίσει τον εκφυλισμό της ηγεσίας του συνδικαλιστικού κινήματος και το κυριότερο τις νεοφιλελεύθερες επιλογές. Για να προωθηθεί όμως αυτή η στρατηγική μας επιλογή, που θα πιέσει την ηγεσία του ΚΚΕ να εγκαταλείψει τη σεχταριστική πολιτική της, που θα φέρει νέους ανθρώπους στο κίνημα, πρέπει σήμερα να επαναπροσδιορισθούν οι εκλογικές συμμαχίες που έγιναν και γίνονται με τις συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ. Βασικό κριτήριο για την συνδικαλιστική μας δράση πρέπει να είναι το κατά πόσο αυτές υπηρέτησαν τη δυναμική του συνδικαλιστικού κινήματος, τη δυναμική των εργαζομένων και τα οράματά τους για μια καλύτερη ζωή.

*Αλεξίου Κώστας
Αντωνίου Βασιλική
Βουζουναράς Δημήτρης
Γεωργόπουλος Πανάγος
Δάβος Γιώργος
Διόγος Μάκης
Ζευγολατάκος Βρασίδης
Θεοδωρακάκος Κυριάκος
Ιωσηφίδη Ράνια
Καβαλιεράτος Νίκος
Κοκοβλής Γιώργος
Κωσταρέλλου Αγγελική
Λουράντου Αθηνά
Μακρίδου Μαρία
Μαλεκάκης Μάνθος
Μαρκάκη Ρούσσα
Μαρματάκης Κώστας
Μέλισσας Μιχάλης*

*Μπότσης Παναγιώτης
Μύαρης Λεωνίδα
Νταλακογιώργος Γιώργος
Ουζουνίδου Ευγενία
Παπαδημητρίου Απόστολος
Παπανδρέου Αντρέας
Παπάς Γιώργος
Πιλάλης Βαγγέλης
Πιλάλης Χρήστος
Πρωτονοτάριος Γιάννης
Σμυρνιώτης Χάρης
Σούμπλης Θανάσης
Σούμπλη Χαριτωμένη
Συναδινός Ιούλιος
Φίλης Γιώργος
Χαλβατζιδάκης Δημήτρης
Χαραλαμπόπουλος Χρήστος
Χατζησάββας Μάρκος*

*Μπιτσαζή Ελένη
Μπόλας Μάξιμος*

Χελάκης Γιώργος

**ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ – ΠΡΟΣΘΗΚΗ
ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΜΜΑ
(καταψηφίστηκε)**

Παρά τις τολμηρές συνεδριακές διαπιστώσεις για τον εσωστρεφή τρόπο λειτουργίας του κόμματος μέχρι σήμερα δεν έχουν δρομολογηθεί οι αποφάσεις για την κομματική ανασυγκρότηση και έτσι κινδυνεύουμε από το να μην μπορούν αποτελεσματικά να υπηρετηθούν και οι υπόλοιπες πολιτικές αποφάσεις που είναι ζωτικές για την σταθεροποίηση μιας αριστερής κοινωνικής βάσης.

Ορισμένες πρωτοβουλίες του Προέδρου και μελών της ΠΓ δημιουργούν πρόβλημα στην συλλογική λειτουργία του κόμματος.

Η δημόσια εκδηλωμένη, συστηματική και συντονισμένη αμφισβήτηση των αποφάσεων του Συνεδρίου από ορισμένες τάσεις δημιουργούν σοβαρούς περισπασμούς, υπονομεύουν τη συλλογική δράση και αμαυρώνουν την εικόνα του κόμματος.

Η Πολιτική Γραμματεία αντί να καταρτίσει πρόγραμμα δράσης με συγκεκριμένες χρεώσεις και χρονοδιαγράμματα για την εφαρμογή των αποφάσεων του Συνεδρίου και να αναβαθμίσει τις συλλογικές λειτουργίες του Κόμματος, με πρόσχημα τη διατήρηση των εσωκομματικών ισορροπιών, κατά συστηματικό τρόπο συνεχίζει να υποκαθιστά την ΚΠΕ και να αγνοεί τις οργανώσεις του Κόμματος τις οποίες υποβαθμίζει σε μηχανισμό προεκλογικών αναμετρήσεων. Είναι φανερό ότι καμία οργανωτική ανασυγκρότηση δεν μπορεί να γίνει αν οι οργανώσεις βάσεις δεν τροφοδοτούνται με πολιτικό υλικό προβληματισμού ο προβληματισμός αυτός δεν αποτυπώνεται στις πολιτικές μας αποφάσεις.

Ένα ακόμα σοβαρό πρόβλημα είναι η δημόσια εμφάνιση του κόμματος από τα ΜΜΕ. **Προτείνουμε να καταρτιστεί κώδικας δεοντολογίας για τις δημόσιες εμφανίσεις των στελεχών μας στα ηλεκτρονικά αλλά και τα άλλα ΜΜΕ.** Βασικός άξονας πρέπει να είναι ότι σε κάθε περίπτωση να προβάλλεται η επίσημη θέση του κόμματος και όχι η προσωπική ή η τασική άποψη του στελέχους. Σε όλα τα ΜΜΕ το κόμμα να εκπροσωπείται από τα καθ' ύλη αρμόδια στελέχη (Βουλευτές, μέλη ΠΓ, ΚΠΕ, ΝΕ, Τμήματα ΚΠΕ) και όχι από επιλεγμένες από τα ΜΜΕ εκπροσωπήσεις.

Αυτό εφόσον δεν τηρείται και σε ζωντανές εκπομπές γίνεται διαστρέβλωση των θέσεων του κόμματος τότε θα πρέπει να γίνεται άμεση παρέμβαση του εκπροσώπου τύπου του κόμματος για διόρθωση ή έστω την επόμενη να κυκλοφορεί δελτίο τύπου με τις απαραίτητες διορθώσεις.

Στις κατ'εξακολούθηση περιπτώσεις δημόσιας προβολής προσωπικών απόψεων που είναι αντίθετες με τις αποφάσεις του κόμματος θα πρέπει να γίνεται πολιτική αποδοκιμασία του συγκεκριμένου στελέχους.

Ειδική μέριμνα πρέπει να ληφθεί για την ΑΥΓΗ ώστε να πάψει να αποτελεί κύριο εκφραστή των μειοψηφικών απόψεων του Κόμματος και να παρασιωπά τις θέσεις, τις αποφάσεις και τις

επεξεργασίες του κόμματος και παράλληλα να προσφέρει βήμα σε εκπροσώπους του δικομματισμού.

Άλλο ένα σοβαρό στοιχείο που αφορά την οργανωτική ανασυγκρότηση του κόμματος είναι **η πολιτική ανάδειξης στελεχών και ειδικότερα των μεσαίων σε επίπεδο ΝΕ και ΠΚ με σκοπό την προώθησή τους σε ανώτερα κομματικά επίπεδα**. Εδώ συχνά βρίσκεται η μεγαλύτερη οργανωτική αδυναμία αφού στα πλαίσια των εσωκομματικών ισορροπιών κυριαρχούν διατασιακές συνεννοήσεις που αναπαράγουν το ίδιο κομματικό σκηνικό στο επίπεδο των κεντρικών στελεχών.

Η πολιτική «ανανέωσης» δεν μπορεί να είναι υπόθεση τακτικισμών και αποτέλεσμα διαρροών στον τύπο.

Κριτήριο για την προώθηση της πολιτικής και οργανωτικής ανασυγκρότησης είναι η αξιολόγηση των στελεχών με βάση την υλοποίηση των συγκεκριμένων πολιτικών στόχων και την επαρκή ανταπόκρισή τους.

Η επιλογή σε εκλόγιμες θέσεις στελεχών μας στη Βουλή, Ευρωβουλή, Νομαρχίες, πρέπει να γίνεται με δημοκρατικές εσωκομματικές διαδικασίες σε όλο το κόμμα.

Στις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές ενώσεις καθώς και στην ΤΑ με έγκριση των συλλογικοτήτων που καλούνται να εκπροσωπήσουν (παρατάξεις).

Σημαντικό σημείο για την αποτελεσματική λειτουργία του κόμματος είναι η επιλογή, **η κρίση και αξιολόγηση των επαγγελματικών και αποσπασμένων στελεχών.**

Κάθε χρόνο στην ΚΠΕ πρέπει να παρατίθενται στοιχεία αξιολόγησης των στελεχών αυτών με πρόταση συνέχισης ή ανάθεσης άλλου έργου με παράλληλη γνωστοποίηση της οικονομικής αποζημίωσης.

Τέλος σοβαρό θέμα είναι η καθιέρωση μιας **στοιχειώδους δεοντολογίας στη δράση και λειτουργία των τάσεων**. Καμία διοικητική πρόνοια δεν μπορεί να θέσει σε αμφισβήτηση τη δημοκρατική κατάκτηση της πολυτασικής συγκρότησης του κόμματος. Θα πρέπει όμως και εδώ να ισχύσουν τα όσα προτείναμε για τη δημόσια εμφάνιση των στελεχών μας δηλ. στις ακραίες και δημόσιες υπονομεύσεις της εικόνας του κόμματος θα πρέπει να υπάρχει η πολιτική αποδοκιμασία τέτοιων ενεργειών.

Το βασικό κύτταρο μιας επιτυχούς κομματικής ανασυγκρότησης δεν είναι άλλο από την Πολιτική Κίνηση.

Το δυνάμωμα της εσωτερικής δημοκρατικής ζωής και της συντροφικής αλληλεγγύης προκύπτει μόνο μέσα από την πολύπλευρη αναβάθμιση της έννοιας του μέλους. Η διεξαγωγή τακτικών εσωκομματικών δημοψηφισμάτων για τα κρίσιμα πολιτικά ζητήματα, η δρομολόγηση διαδικασιών επικύρωσης και εμπλουτισμού από τα μέλη των σχεδίων αποφάσεων των ανωτέρων οργάνων, η διεύρυνση της κομματικής πολιτικής ύλης, θα συμβάλλουν καίρια στην διαμόρφωση και εμπέδωση των συλλογικών αποφάσεων.

Αυτά σε συνδυασμό με τη σύνδεση της καθημερινής λειτουργίας των οργανώσεων με την θεωρητική αναζήτηση και τη διαρκή επαφή με τους κοινωνικούς αγώνες και τα κινήματα αποτελούν το πλαίσιο μιας συνεκτικής και αποτελεσματικής αριστερής πολιτικής παρέμβασης που σήμερα απουσιάζει.

Συμπερασματικά, κέντρο της πολιτικής ανασυγκρότησης του κόμματος πρέπει να είναι η Πολιτική Κίνηση που στα πλαίσια των ενδοτασικών ισορροπιών συχνά υποβαθμίζεται και απλώς χρησιμοποιείται για συσχετισμούς σε εσωκομματικές διεργασίες.

Ο συγκεντρωτικός τρόπος λειτουργίας δεν ανταποκρίνεται σε ένα σύγχρονο φορέα της ριζοσπαστικής και κινηματικής αριστεράς.

*Σ.Καδόγλου – Κ.Μαρματάκης – Κ.Ναθαναηλίδου – Ε.Ουζουνίδου – Μ.Παπαμιχαλοπούλου
– Δ.Παφίλης – Χ.Σμυρνιώτης – Μ.Χατζησάββας*

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΠΕ/ΣΥΝ

Από το 4^ο στο 5^ο Τακτικό Συνέδριο του Συνασπισμού
(Δεκέμβριος 2004 – Δεκέμβριος 2007)

1. Η ΚΠΕ του ΣΥΝ που εκλέχθηκε στο 4^ο Τακτικό Συνέδριο του κόμματος (Δεκέμβριος 2004) εργάστηκε με οδηγό τις αποφάσεις του Συνεδρίου, οι οποίες ψηφίστηκαν από τη μεγάλη πλειοψηφία των Συνέδρων.

Στο πλαίσιο αυτό και με την εντολή να

- ενισχυθεί η αντιπολίτευση απέναντι στις συντηρητικές και νεοφιλελεύθερες κυβερνητικές πολιτικές
- να αναζωογονηθεί ο ΣΥΡΙΖΑ και να προωθηθεί η υπόθεση της συνεργασίας των δυνάμεων της Αριστεράς
- να αναπτυχθούν οι κοινωνικοί αγώνες και η προβολή εναλλακτικών πολιτικών στο δικομματισμό
- να δυναμώσει ο κινηματικός προσανατολισμός των οργανώσεων του κόμματος και της Νεολαίας και
- να υπάρξει βελτίωση στην οργανωτική και πολιτική λειτουργία και δράση του κόμματος,

η ΚΠΕ αντιμετώπισε τις εκλογικές αναμετρήσεις, την οργάνωση και διεξαγωγή των πανευρωπαϊκών εκδηλώσεων όπως του 1^{ου} Συνεδρίου του κόμματος της Ευρωπαϊκής Αριστεράς και του 4^{ου} Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ.

2. Στην τριετία (Δεκέμβριος 2004-Δεκέμβριος 2007) η ΚΠΕ του κόμματος ασχολήθηκε με την προετοιμασία και την πετυχημένη συμμετοχή του ΣΥΝ σε σημαντικές εκλογικές αναμετρήσεις

- των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών (Οκτώβριος 2006) και
- των πρόσφατων Βουλευτικών εκλογών (Σεπτέμβριος 2007)

Τα αποτελέσματα ήταν, όπως έχουμε εκτιμήσει, θετικά και σήμερα ο ΣΥΝ έχει αναβαθμισμένη πολιτική παρουσία τόσο στα όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όσο και στο Κοινοβούλιο.

Η αναζωογόνηση του ΣΥΡΙΖΑ και μέσα από την τακτική των δημοτικών εκλογών και η εκλογική του παρουσία με διευρυμένες συνεργασίες, ενίσχυσαν το μήνυμα για την ενότητα των αριστερών και ριζοσπαστικών δυνάμεων και να αναπτυχθεί νέα δυναμική προς ευρύτερα κοινωνικά και πολιτικά στρώματα.

Σημειώνουμε ότι σημαντικός παράγοντας που οδήγησε στα θετικά αποτελέσματα ήταν το γεγονός ότι η ΚΠΕ προετοίμασε έγκαιρα πολιτικά και οργανωτικά τις δυνάμεις του κόμματος και της Νεολαίας. Ταυτόχρονα λύθηκαν με συλλογικό και δημοκρατικό τρόπο τα ζητήματα προσανατολισμού και πολιτικής κατεύθυνσης καθώς

- για τις εκλογές της αυτοδιοίκησης εκτός από τις συνεδριάσεις της ΚΠΕ οργανώθηκαν αυτοδιοικητικές συνδιασκέψεις
- ενώ για τη συγκεκριμενοποίηση της εκλογικής τακτικής για τις Βουλευτικές εκλογές, συγκλήθηκε και το Διαρκές Συνέδριο του κόμματος (Μάρτιος του 2007)

Τα παραπάνω βοήθησαν τελικά στη συσπείρωση των δυνάμεων και να περιοριστούν τα φαινόμενα πολυγλωσσίας και σύγχυσης στη δημόσια έκφραση των θέσεων του κόμματος. Παρ' όλα αυτά προβλήματα δημιουργήθηκαν κυρίως στην περίοδο των δημοτικών εκλογών, στις περιπτώσεις διαφορετικών επιλογών μελών του κόμματος από τις αποφάσεις των Π.Κ. και των Ν.Ε.

3. Στο διάστημα αυτό η ΚΠΕ και η Πολιτική Γραμματεία έκανε προσπάθειες να επεξεργαστεί την πολιτική του κόμματος και να συγκεκριμενοποιήσει τις θέσεις του, σε μεγάλα ζητήματα.

Αυτό έγινε κυρίως στο επίπεδο της Πολιτικής Γραμματείας και από τμήματα του κόμματος και λιγότερο από την ΚΠΕ. Είναι ευθύνη της Πολιτικής Γραμματείας που παρά την ανάγκη να υπάρξουν και θεματικές συνεδριάσεις της ΚΠΕ, αυτό έγινε κατορθωτό μόνο για δύο θέματα :

- για την πολιτική μας στη Νεολαία (Σεπτέμβριος 2005) και
- για την Ανεργία και τις εργασιακές σχέσεις.

Το έλλειμμα αυτό της συλλογικής επεξεργασίας της πολιτικής του κόμματος, θα πρέπει να απασχολήσει τη νέα ΚΠΕ καθώς και η καταστατική υποχρέωση να συζητούνται όσο είναι δυνατόν προσχέδια θέσεων πρώτα στις οργανώσεις και μετά να λαμβάνονται οι αποφάσεις.

Γενικότερα παρά την τακτική σύγκλιση της ΚΠΕ (19φορές) μέσα στα 3 χρόνια, αρκετές αποφάσεις λαμβάνονταν στην Πολιτική Γραμματεία υποβαθμίζοντας έτσι το ρόλο και την ευθύνη της ΚΠΕ.

Παρά τα βήματα που έχουν γίνει στη συλλογική επεξεργασία της πολιτικής αλλά και των θέσεων του κόμματος, υπάρχει ακόμα απόσταση που πρέπει να διανυθεί προκειμένου να αναβαθμιστεί η πολιτική λειτουργία των οργάνων αλλά και των οργανώσεων του κόμματος. Οι γοργές εξελίξεις, οι εκλογικές αναμετρήσεις και η πίεση του χρόνου δεν στερούν τα περιθώρια καλύτερου σχεδιασμού και πολιτικού προγραμματισμού.

Αναφέρουμε χαρακτηριστικά ότι πανελλαδικές πολιτικές εξορμήσεις που αποφασίζονται υστέρησαν σε σχεδιασμό και έλεγχο προκειμένου να αποδώσουν στο επίπεδο της πολιτικής παρέμβασης για μεγάλα θέματα ή για την προβολή των πολιτικών εκτιμήσεων και θέσεων του κόμματος. Ακόμα το γεγονός ότι η συμμετοχή του ΣΥΝ στην Ευρωπαϊκή Αριστερά δεν έχει γίνει υπόθεση των οργανώσεων του κόμματος.

Η ΚΠΕ και ορισμένες Νομαρχιακές Επιτροπές έχουν συγκροτήσει τμήματα και επιτροπές με συγκεκριμένο περιεχόμενο, τομείς της πολιτικής του ΣΥΝ και ταυτόχρονα υπάρχει κατά βάση αντίστοιχος καταμερισμός μεταξύ των μελών των οργάνων. Παρ' όλα αυτά η δουλειά των τμημάτων με διαβαθμίσεις παρουσιάζει κενά και καθυστερήσεις. Ενώ υπήρξαν περιπτώσεις που δεν αξιοποιήθηκαν οι επεξεργασίες τους και οι προτάσεις τους.

Δεν προχώρησε η αρχική προσπάθεια να συγκροτηθούν κύκλοι τομέων δουλειάς προκειμένου να υπάρξει διατμηματική συνεργασία και συντονισμός όταν η αντιμετώπιση ορισμένων θεμάτων το απαιτεί. Θα πρέπει να αξιοποιηθεί η σύγκλιση ευρύτερων συσκέψεων για την εξασφάλιση ενιαίας στάσης. Θετικό παράδειγμα σ' αυτή την υπόθεση η συνεργασία των Νομαρχιακών Επιτροπών Θράκης, τμημάτων και Πολιτικής Γραμματείας για το θέμα του αγωγού Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης. Η εμπειρία στη συνεργασία ΚΠΕ και Νομαρχιακών Οργανώσεων στη μελέτη και στην επεξεργασία των θέσεων θα πρέπει να αξιοποιηθεί.

Θετική και χρήσιμη αποδείχτηκε η συγκρότηση της Επιτροπής πολιτικών ερευνών και δημοσκοπήσεων. Οι μελέτες, τα στοιχεία και οι επισημάνσεις της βοήθησαν σημαντικά τόσο στη χάραξη της πολιτικής όσο και στην καλύτερη οργάνωση των εκλογικών αναμετρήσεων. Με αφετηρία το θετικό της έργο η νέα ΚΠΕ θα πρέπει να απασχοληθεί για μονιμότερη αξιοποίηση μορφών κοινωνικής και πολιτικής έρευνας.

4. Οι δυνάμεις του κόμματος και της Νεολαίας έδωσαν με επιτυχία δύσκολες εκλογικές αναμετρήσεις αλλά και συνέβαλαν σε μεγάλες κινητοποιήσεις. Όμως και μέσα από αυτές τις διαδικασίες φάνηκαν πιο έντονα οργανωτικά προβλήματα και αδυναμίες.

Η ανάπτυξη των δυνάμεων του κόμματος γίνεται με αργούς ρυθμούς. Δεν έχει εξασφαλιστεί η συμμετοχή και η ενεργοποίηση του συνόλου των κομματικών μελών και ο σταθερός προσανατολισμός τους στη συνδικαλιστική και τοπική συμμετοχή και δράση.

Οι περισσότερες Π.Κ. δεν έχουν τακτική πολιτική λειτουργία και καθημερινή πολιτική παρέμβαση στο χώρο τους. Στην περιφέρεια η οργανωμένη παρουσία και δράση στους περισσότερους νομούς περιορίζεται στις πρωτεύουσες των νομών ενώ οι Νομαρχιακές Επιτροπές, με εξαιρέσεις δύσκολα οργανώνουν τη δουλειά τους και παρουσιάζουν προβλήματα στη συλλογική παρέμβασή τους στους φορείς και τα κινήματα της περιοχής του. Συνολικά είναι αδύνατη η συστηματική παρέμβαση στα προβλήματα και τις κινητοποιήσεις των εργαζομένων και η οργανωτική ανάπτυξη στους χώρους εργασίας. Στην περίοδο που εξετάζουμε υπήρξε καθυστέρηση στη συγκρότηση τοπικών ή κλαδικών Επιτροπών του ΣΥΡΙΖΑ, της συσπείρωσης των Αριστερών δυνάμεων.

Το οργανωτικό – καταστατικό Συνέδριο (Απρίλιος 2005) κατέγραψε τα προβλήματα όμως δεν έδωσε σημαντική ώθηση στην αντιμετώπισή τους. Το θέμα των τάσεων συζητήθηκε και στο Οργανωτικό-Καταστατικό Συνέδριο και οι επισημάνσεις του αξίζει να μελετηθούν και ταυτόχρονα να εξεταστεί η εμπειρία αυτής της περιόδου αλλά και η εμπειρία άλλων πολιτικών χώρων στο επίπεδο της εσωκομματικής λειτουργίας και δημοκρατίας.

Η δουλειά του Οργανωτικού Γραφείου είχε κενά ενώ δεν είχε πάντα την απαραίτητη βοήθεια από όλα τα στελέχη της ΚΠΕ. Στην επικοινωνία του με τις Νομαρχιακές οργανώσεις βοήθησαν οι συσκέψεις των Γραμματέων και η Οργανωτική Σύσκεψη, μορφές που πρέπει να αξιοποιηθούν και στο μέλλον.

Θα πρέπει να σκεφθούμε την πιο συγκεκριμένη χρέωση των Νομαρχιακών Επιτροπών και ορισμένων μεγάλων Π.Κ. σε μέλη της ΚΠΕ, ενδεχομένως και της Πολιτικής Γραμματείας. Πρέπει να ενισχυθεί η τεχνική υποδομή για τη γρήγορη και έγκαιρη επικοινωνία της ΚΠΕ με τις οργανώσεις του κόμματος.

Υπογραμμίζουμε για άλλη μια φορά την υποβάθμιση της Οικονομικής δραστηριότητας των οργανώσεων που ξεκινά από την είσπραξη των συνδρομών, την ανταπόκριση σε οικονομικές εξορμήσεις, την κάλυψη των αναγκών για τοπική δράση και για τις ανάγκες των εκλογικών αναμετρήσεων. Το πρόβλημα όμως ξεκινά από την ΚΠΕ και τα στελέχη, τους εκλεγμένους σε δημόσια αξιώματα.

5. Στο διάστημα αυτό η Νεολαία του ΣΥΝ έκανε σοβαρά βήματα στην ανάπτυξή της και στην πολιτική δράση της. Σε αρκετές περιπτώσεις υπήρξε σημαντική βοήθεια από την πλευρά του κόμματος τόσο σε κεντρικό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Θετική συμβολή ΚΠΕ και ορισμένων Νομαρχιακών στην οργάνωση των κεντρικών Φεστιβάλ της Νεολαίας του ΣΥΝ.

Παρ' όλα αυτά και ενώ η δουλειά στη Νεολαία είναι πρώτη προτεραιότητα, αυτό δεν είχε γίνει μόνιμο στοιχείο στη λειτουργία και τον προσανατολισμό του κόμματος. Οι κινητοποιήσεις στο χώρο της Παιδείας ανέδειξε νέες δυνατότητες και συνέβαλαν στο να βελτιωθεί η κατάσταση. Όμως τα συμπεράσματα και οι κατευθύνσεις της ολομέλειας της ΚΠΕ με τη Νεολαία (17.9.05) δεν έχουν συγκεκριμενοποιηθεί και δεν προχώρησαν με σταθερότητα και επιμονή.

Η βοήθεια του κόμματος πρέπει να επικεντρωθεί τόσο στον πολιτικό προσανατολισμό των οργανώσεων της Νεολαίας, όσο και στην οργανωτική της ανάπτυξη όπου υπάρχουν ανεξάντλητες δυνατότητες. Η αναγκαία ανανέωση των οργάνων και των οργανώσεων του κόμματος πρέπει να συμπληρώνει το σχεδιασμό στη λειτουργία σ' όλα τα επίπεδα καθώς υπάρχουν σήμερα οι προϋποθέσεις αλλά και ανάλογο δυναμικό. Ταυτόχρονα αναδείχτηκε ως σημαντικό πρόβλημα η εκλογή νέων στελεχών σε αιρετές θέσεις. Αξιοποιώντας τα θετικά παραδείγματα κυρίως στην υπόθεση των εκλογών στην Τοπική αυτοδιοίκηση θα πρέπει να υπάρξει από τη νέα ΚΠΕ σχεδιασμός και να ληφθούν και ανάλογα μέτρα.

6. Στον τομέα της επικοινωνιακής πολιτικής ιδιαίτερα θετική επίδραση έχει η απόφαση για την ίδρυση και λειτουργία του Ρ/Σ 105.5 Στο Κόκκινο. Η συμβολή του στην ενημέρωση αλλά και στην κινητοποίηση δυνάμεων υπήρξε αποφασιστική. Προκύπτει η ανάγκη να γίνουν και άλλα βήματα στον τομέα αυτό ενώ η νέα ΚΠΕ θα πρέπει να επεξεργαστεί την πολιτική μας για τα ΜΜΕνημέρωσης και τη βοήθεια και την αξιοποίηση της Αυγής.

Μικρά είναι τα βήματα που έγιναν στην αξιοποίηση τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης αλλά και σύγχρονων μορφών επικοινωνίας.

7. Για το Ίδρυμα Ν. Πουланτζάς και τη δουλειά του διαπιστώνεται ότι υπάρχει ανάγκη να έρθει πιο κοντά στο γενικό σχεδιασμό και τις μελλοντικές ανάγκες του κόμματος αλλά και καλύτερης αξιοποίησης των επεξεργασιών και του δυναμικού του.

Η ΚΠΕ ΤΟΥ ΣΥΝ
21/11/07